Sastamalan kaupunki

TALOUSARVIO 2023
Taloussuunnitelma 2023-2025

Kaupunginvaltuusto 14.11.2022

www.sastamala.fi

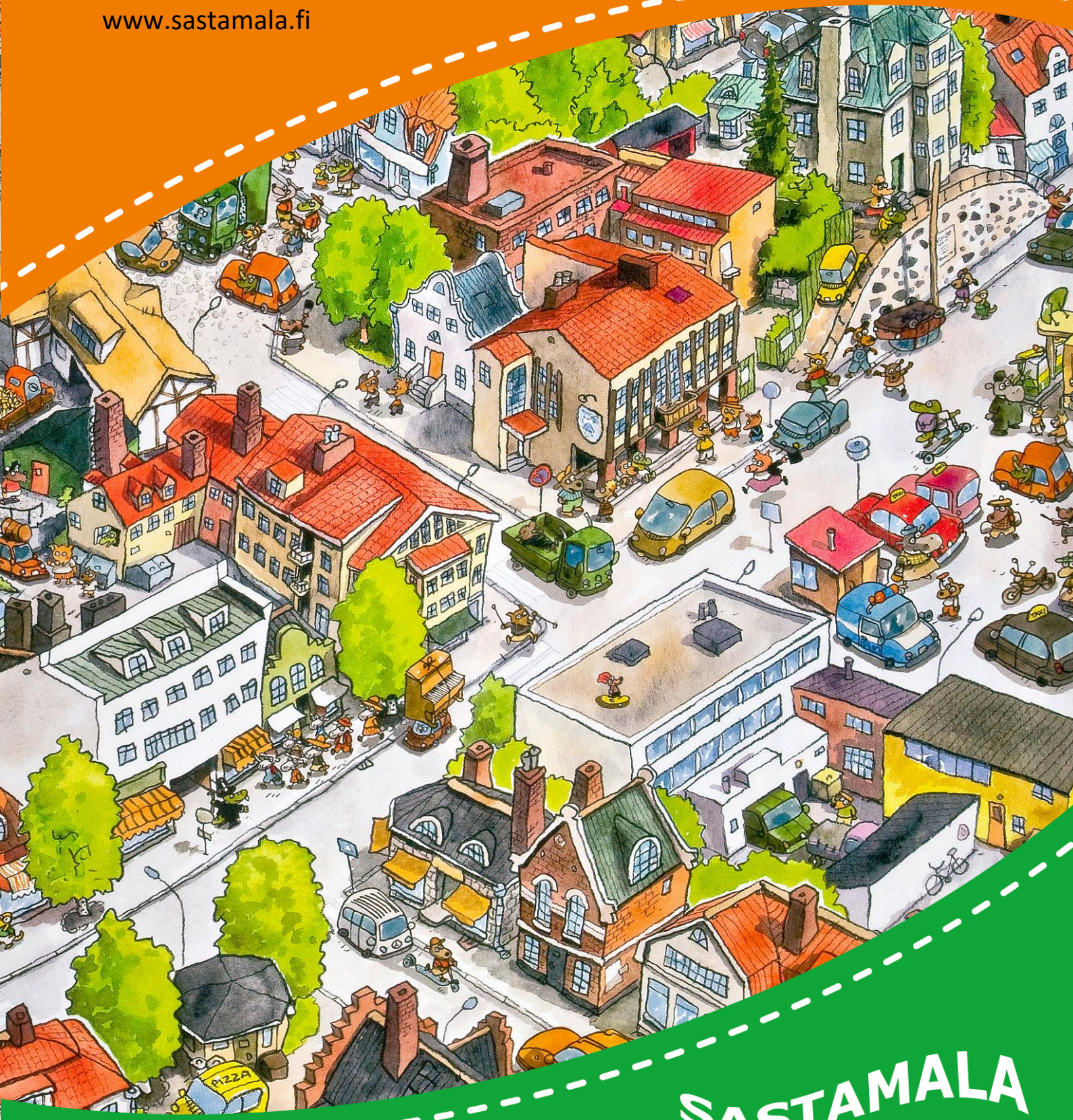

SASTAMALA
sopivasti sykettä

Sisällys

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS ... 1
2. SASTAMALAN STRATEGIA ... 3
3. KAUPUNKIKONSERNIN KESKEISET TEEMAT SUUNNITELMAKAUDELLA 2023-2025 ... 8
3.1. Hyvinvointia asumisen ja elämiseen ... 8
3.2. Osaamista tulevaisuuden tekijöille ... 8
3.3. Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä ... 9
3.4. Osallistuminen ja vaikuttaminen ... 10
3.5. Ympäristö- ja ilmastovastuu ... 10
3.6. Muuttuva toimintaympäristö ... 11
3.7. Tasapainoinen talous ... 12
3.8. Riskienhallinta ... 13
4 SASTAMALAN TOIMINTAMALLI 2023 ... 14
5 HENKILÖSTÖ ... 15
6 LÄHTÖKOHDAT SUUNNITELMAKAUDELLE 2023-2025 ... 17
6.1. Talousnäkymät syksyllä 2022 ... 17
6.2. Sastamalan väestö ... 19
6.3. Sastamalan talouden kehitys vuoteen 2022 ja arvio 2023-2025 ... 20
6.4. Talousarviovuoden 2023 laskentaperusteet ... 21
6.5. Suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 laskentaperusteet ... 28
7 TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA ... 29
8 TALOUDEN TUNNUSLUVUT ... 32
9 TALOUSARVION LAADINTAPERUSTEET JA KÄSITTELYVAIHEET ... 33
10 TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA KÄYTTÖSUUNNITELMAT ... 35
11 TALOUSARVIOASETELMA ... 38
12 TILIVELVOLLISET ... 39
13 KÄYTTÖTALOUSOSA ... 40
13.1 Käyttötalousmäärärahat, yhteenveto ... 41
13.2. Konsernihallinto ... 44
13.3. Sivistystoimi ... 51
13.4. Tekninen toimi ... 61
14 INVESTOINNIT ... 67
15 TULOS-JA RAHOITUSLASKELMAT, EMOKAUPUNKI JA LASKENNALLISET TASEYKSIKÖT ... 75
16 LIIKELAITOSTA KOSKEVAT TAVOITTEET JA LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN ... 77
17 SASTAMALAN KONSERNIIN KUULUVILLE YHTIÖILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET ... 81
18 TALOUSARVION SITOVAT ERÄT ... 90
19 SASTAMALAN VESI LIIKELAITOKSEN TALOUSARVIO 2021 JA TALOUSSUUNNITELMA 2023-2025 ... 91

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Tausta

Elämme erikoista aikaa. Covid-19-pandemia on vaikuttanut elämäämme jo maaliskuusta 2020 asti. Venäjän hyökkäysota Ukrainaan käynnistyi helmikuulla 2022. Tämän seurauksena Euroopassa on energiakriisi, joka on jo vaikuttanut rahoitusmarkkinoilla korotasoa selvästi nostavana. Lisäksi yleinen epävarmuuden lisääntyminen ajanee Euroopan talouden taantumaan.

Vaikka tällä hetkellä työllisyystilanne on erittäin hyvä ja esimerkiksi kuntien verotulokertymän ovat olleet hyvällä tasolla koko vuoden ajan, niin monet nimekkäät asiantuntijat varoittavat stagflaatiosta kuumana jyllääävän inflaation ja edessä siintävän talouden supistumisen edessä. Stagflaatiossa inflaatio kiihtyy nopeasti samaan aikaan, kun tuotannon kasvu on hiipunut ja supistumassa taantumaksi. Lisäksi työttömyys on korkealla. Euroalueella, Suomessa ja myös Sastamalassa on tänä vuonna vallinnut hyvä työllisyystilanne ja työttömyysaste on laskenut koko ajan. Energiakriisin vaikutukset kasvuun näkyvät kuitenkin viiveellä ja monet asiantuntijat pelkäävät työmarkkinoiden heikkenevät ensi vuonna.

Toinen talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vaikuttava merkittävä taustatekijä on hyvinvointialueiden perustaminen vuoden 2023 alusta. Kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi siirtyvät kokonaisuudessaan hyvinvointialueen vastattaviksi. Tämä tarkoittaa, että kuntien tuloista ja menoista poistuu noin 65 %, mutta taseessa tapahtuvat muutokset ovat vähäisiä. Kunnilta leikataan 12,64 veroprosenttia, Sastamalan saama veroprosentti vuonna 2023 on 8,86. Valtionosuuksien lopulliseen tasoon vaikuttavat vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ja lopullinen valtionosuustaso tiedetään vuoden 2023 syksyllä. Voidaankin perustellusti sanoa, että taloussuunnitelman vuodet 2024–2025 sisältävät tulopohjan suhteen erittäin suuria epävarmuustekijöitä.

Käyttötalous ja verotus

Sastamalan vuoden 2023 talousarvio on tasapainossa ja tulos on viisi miljoona euroa positiivinen. Huomattava ylijäämä joutuu siitä, että vuoden 2022 verotulojen häntiä tilitetään vielä vuoden 2023 aikana. Kuten taloussuunnitelma osoittaa, niin vuonna 2025 olemme taas tilanteessa, jossa tulos on nollatasolla. Korkeasta investointitasosta johtuen velkamäärä lähtee kasvuun vuonna 2024.

Kiinteistöverot ovat Sastamalassa valtakunnallisesti verrattuna jopa erittäin alhaiset. Yritysten kiinteistöistään maksama yleinen kiinteistövero on alin mahdollinen. Kuntien saama yhteisöveron jakoosuus laskee hyvinvointialueiden käynnistymisen seurauksena 30 %, eli Sastamalassa noin 2,2 milj. euroa.

Talousarviossa on huomioitu vuonna 2020 tehty sopeutusohjelma, jonka avulla talouden tasapaino on myös saavutettu. Sopeutuksista huolimatta Sastamalan kaupungin palvelutaso säilyy hyvällä tasolla, tämän takaa osaava henkilökunta.

Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyi koko Pirkanmaan alueella vuonna 2021. Seuraava muutos tulee vuoden 2025 alussa, jolloin nykyisten TE-keskusten palvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Järjestämisvastuun edellytyksenä on, että työvoiman määrä alueella on vähintään 20 000. Lakiluonnoksen mukaan tuotantoa sen sijaan voidaan organisoida varsin vapaasti ja myös viranomaistehtävien siirrosta voidaan sopia kuntien välillä. Tämän johdosta Pirkanmaalla on jo käynnistetty selvitys siitä, miten asiassa tullaan organisoitumaan.

Investoinnit

Vuoden 2023 investointimenot ovat 13,7 miljoonaa euroa. Koko suunnitelmakauden arvioidut kokonaisinvestoinnit ovat lähes 50 miljoonaa euroa eli noin 20 miljoonaa euroa yli normaalitason. Todelliseen tasoon vaikuttavat valmisteilla olevien isojen kouluhankkeiden lopulliset kustannukset.

Sivistystoimen investointeja toteutetaan Palveluverkko 2030 -suunnitelman mukaisesti. Ensimmäisenä käynnistyy Mouhijärven yhteiskoulun rakentaminen. Hankkeen investointikustannukset ovat hieman alle 10 miljoonaa euroa, lisäksi siirtotilat ja purkukustannukset sisältyvät käyttötalouden budjettiin. MYK on yhtenäiskoulu, jossa annetaan opetusta esiopetuksesta peruskoulun loppuun asti. Koulussa aloitti syksyllä yhteensä 317 oppilasta.

Taitotalon valmistelu Sylvään koulun yhteyteen jatkuu siten, että rakentaminen voidaan käynnistää keväällä 2024. Investoinnilla korvataan nykyiset B- ja C-rakennukset, jotka kuntotutkimuksessa osoittautuivat huonokuntoisiksi. Investoinnin mitoituksessa huomioidaan se, että Äetsän koulun toiminta loppuu ja oppilaat siirtyvät Sylväälle syksyllä 2026. Myös Pehulan monipalvelukeskuksen (alakoulu + päiväkoti) valmisteluun on varattu suunnitteluraha vuosille 2023 ja 2024. Rakentaminen käynnistyisi keväällä 2025. Lisäksi talousarvion yhteydessä linjataan, että nykyisen Äetsän koulun tiloihin saneerataan päiväkoti ja kirjasto vuonna 2026, kun toiminta kouluna päättyy. Hankkeiden toteutuksen jaksotus on olennaisen tärkeää, jotta suunnitteluun ja valvontaan pystytään panostamaan riittävästi.

Yhdyskuntatekniikan osalta näkyvin hanke tulee olemaa Vammalan torin alueen saneeraus. Syksyllä 2022 alkaneelle, ja vuoden 2023 kesällä valmistuvalle hankkeelle on varattu yhteensä 1,3 miljoonaa euroa. Talousarvion keskeisenä tavoitteena on myös torin toiminnallinen kehittäminen. Talousarvio sisältää myös Mouhijärven rinnakkaisväylän viimeisen vaiheen rakentamisen ja Sykkeen teollisuusalueen ensimmäisen katuosuuden loppuun saattamisen. Kokonaisuudessaan yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna 2023 ovat normaalia korkeammalla tasolla, yhteensä noin 4,5 miljoonaa euroa.

Vesijohtojen ja viemäreiden saneerausta jatketaan saneerausohjelman mukaisesti. Tavoitteena on saada betoniviemärit saneerattua pääosin vuoteen 2030 mennessä.

Lopuksi

Vaikka elämme suurten murrosten ja epävarmuuden aikaa, meillä on lähtötilanteen talouden tasapainon ja kohtuullisen velkatason ansiosta mahdollisuus investoida voimakkaasti. Sote-palveluiden siirtyessä hyvinvointialueille, korostuvat lapsiin ja nuoriin kohdistuvat palvelut tulevaisuuden kunnissa entisestään. Tämän talousarvion yhteydessä päätämmekin hyvin merkittävistä, yhteensä 30 miljoonan euron investoinneista, jotka kohdistuvat kouluihin ja päiväkoteihin. Uudet opetustilat valmistuvat yli tuhannelle oppilaalle. Lapsiin ja nuoriin panostamalla panostamme samalla koko Sastamalan tulevaisuuteen ja elinvoimaan.

Sastamalassa 1.11.2022

Jarkko Malmberg
kaupunginjohtaja

2. SASTAMALAN STRATEGIA

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Sastamalan kaupungin strategian marraskuussa 2021. Strategia on tiivistetty strategiatalon muotoon.

Sastamalan kaupungin visio 2030 **Omannäköisen elämän Sastamala”**

Tyytyväinen Sastamalan asukas saa laadukkaat palvelunsa omasta kaupungistaan, viettää aktiivista vapaa-aikaa ja elää omannäköistään elämää itselleen parhaiten sopivassa ympäristössä.

Moderni muuttovoittoinen, menestyvien yritysten ja osaavan työvoiman Sastamala on kiinteä osa Tampereen työssäkäyntialuetta. Kehittyneet liikenneyhteydet mahdollistavat sujuvan liikkumisen. Sastamala on vahvistanut asemaansa tunnettuna matkailu- ja kulttuurikaupunkina.

Me kaikki teemme yhdessä töitä uudistuvan ja ympäristöstään vastuullisen Sastamalan ja sen asukkaiden hyväksi.

Strategiaan liittyvät ohjelmat:

- elinvoimaohjelma, käsittely keväällä 2022
- hyvinvointisuunnitelma 2021-2024, hyväksytty valtuustossa 15.11.2021
- kaupunkirakennesuunnitelma, päivitys hyväksytty valtuustossa 16.9.2019
- kaavoitusohjelma, päivitys vuosittain

Strategiset mittarit ja seuranta:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi strategian päivityksen yhteydessä strategiset mittarit, jotka kuvaavat kehityksen suuntaa seuraavilla teemoilla/osa-alueilla:

- Väestödynamiikka
- Työllisyysdynamiikka
- Yritysdynamiikka
- Tulodynamiikka
- Muu elinvoimadynamiikka

Jokaisella teemalla on useampi muuttuja ja jokaiselle muuttujalle asetetaan strategiakauden tavoitetaso. Tavoitetason toteutumista arvioidaan vähintään kahdesti vuodessa (kesäkuun osavuosikatsaus ja tilinpäätös) viimeisimmän käytettävissä olevan tiedon perusteella.

Hyvinvointimittarit määritellään hyvinvointikertomuksessa.

Alla olevissa taulukoissa lähtötaso ja tavoitetaso on määritelty strategian hyväksymisen yhteydessä. Viimeisin toteutuma -sarake sisältää kesäkuun 2022 osavuosikatsauksessa raportoidut tiedot.

<u>Väestödynamiikka</u>

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATAVUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUTUMA (30.6.2022)
1. LUONNOLLINEN VÄESTÖNLISÄYS	Syntyneiden ja kuolleiden välinen erotus ajanjakson aikana	Tilastokeskus, väestötilastot, kuukausittain	-157 (2020)	Enintään -100	-113
2. KOKONAISNETTOMUUTTO	Maan sisäisen muuttoliikkeen tulomuuton ja maahanmuuton sekä lähtömuuton ja maasta muuton välinen erotus ajanjakson aikana	Tilastokeskus, väestötilastot, kuukausittain	-66 (2020)	Positiivinen	30
3. VÄESTÖNLISÄYS	Alueen väestömäärän yhteenlaskettu muutos kaikkien väestönkehityksen osatekijöiden osalta ajanjakson aikana	Tilastokeskus, väestötilastot, kuukausittain	-223 (2020)	Enintään -100	-83

Työllisyysdynamiikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATA-VUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (KOKO MAA KA/MED)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUTUMA (30.6.2022)
1. TYÖLLISYYSASTE (%)	Työllisten 15-64-vuotiaiden %-osuus suhteessa samanikäiseen väestöön	Tilastokeskus, työvoima-tutkimus, vuosittain	71,5 (2019) (72,2)	75,0	70,4 (2020) (70.7)
2. TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ JA TYÖTTÖMYYSASTE (%)	Työttömien määrän ja osuuden suhteessa työvoimaan eli työllisiin ja työttömiin	TEM, työnvälitystilasto, kuukausittain	6,5 (M8/2021) - (10,7)	Keskimäärin enintään 6,0	5,9 (6/2022) (9,0)
3. TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE: ALLE 25-VUOTIAIDEN TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ	Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä ja osuus kaikista alueen työttömistä työnhakijoista	TEM, työnvälitystilasto, kuukausittain	9,8 (M8/2021) (11,7)	Keskimäärin enintään 10,0	9,4 % (6/2022) (11,5)
4. AKTIVOINTIASTE (%)	Aktiivitoimenpiteissä olevien määrä keskimäärin kuukauden aikana työmarkkinatukea saaneista henkilöistä	KELA, Kelasto -tietokanta, kuukausittain	43,2 (M5/2021) (30,0)	50,0	Tmt-saanut 487, joista 307 työll. edistävän palvelun perusteella (aktivointiaste 63,0) Koko maa 178139 joista 50416 palvelussa 28,3% aktivointiaste

Yritysdynamiikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATAVUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (KOKO MAA KA/MED)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUTUMA (30.6.2022)
1. ALOITTANEIDEN YRITYSTEN MÄÄRÄ	Aloittaneiden yritysten absoluuttinen määrä ajanjaksolla	Tilastokeskus, aloittaneet ja lopettaneet yritykset, neljännesvuosittain Kaupunki, osavuosittain	146 (2020)	Vähintään 120	70
2. TOIMIVIEN YRITYSTEN MÄÄRÄ (YRITYSKANTA)	Toimivien yritysten määrä (yrityskanta) ajanjaksolla	Tilastokeskus, toimivien yritysten määrä, neljännesvuosittain	2 235 (2020)	Vähintään 2 300	2250 (Q1)
3. UUSIEN TEOLLISUUS- JA LIIKETILOJEN MÄÄRÄ	Valmistuneiden uusien teollisuus- ja liiketilojen kuutiomäärä	Kaupunki, osavuosittain	37 258 (2020)	Vähintään 30 000	7 657

Tulodynamiikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATAVUUS-TIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (PIRKANMAA/ KOKO MAA KA)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUTUMA (30.6.2022)
1. TULOVEROPRO-SENTTI	Kaupungin tulovero-prosentti	Tilastokeskus, vuosit-tain	21,50 (2021) 21,43 (2021)	Pirkanmaan kuntien arit-meettista kes-kiarvoa alhai-sempi	21,50 (2022) 21,43 (2022)
2. TILITETTYJEN KUN-NALLISVEROJEN MÄÄRÄ	Tilitettyjen kunnallis-verojen määrän kehi-tys ja muutos edellisen vuoden vastaavaan	Verohallinto, tilitetyt kunnallisverot, vuosit-tain (osavuosittain)	+1,7% (2020) (+5,1%)	Kertymä kun-tien keskimää-räinen taso	6,2 % (2021) (2,4%) 6,0 % (Q2/2022) (5,3 %)
3. TILITETTYJEN YHTEI-SÖVEROJEN MÄÄRÄ	Tilitettyjen yhteisöve-rojen määrä ja muutos edellisen vuoden vas-taavaan	Verohallinto, tilitetyt yhteisöverot, kuukau-sittain (osavuosittain)	+7,2% (2020) (+3,0%)	Kertymä kun-tien keskimää-räinen taso	51,4 % (2021) (45,4 %) 11,6 %(Q2/2022) (10,2 %)
4. VEROTULOJEN MÄÄRÄ	Kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverojen yh-teenlaskettu määrä euroina asukasta koh-den laskettuna	Tilastokeskus, tuloti-lastot, vuosittain	3 445 €/as (2020) (79,6 % kes-kiarvosta) (4 326 €/as)	Määrä lisään-tyy suhteessa maan keskiar-voon	3 774 (2021) (82,5 % keskiarvosta 4 577)
5. **VUOSIKATE-PRO-SENTTI**	Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettä-väksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin.	Kaupunki, osavuosit-tain	141 (2020)	Vähintään 100	308 (Q2/2022)
6. **LAINAMÄÄRÄ**	Kaupungin lainamäärä euroina asukasta kohti Konsernilainat euroina asukasta kohti	Tilastokeskus, vuosit-tain Kaupunki, kuukausit-tain	2 578 (2020) (3 448) 4 642 (2020 (7 457)	Kuntien keski-määräisiä al-haisemmat	2 413 (2021) (3 444) 4573 (2021) (7 624)

Muu elinvoimadynamiikka

MUUTTUJA	MITÄ MITTAA	TIETOLÄHDE JA TIEDON SAATA-VUUSTIHEYS	SASTAMALAN LÄHTÖTASO (KOKO MAA KA/MED)	TAVOITETASO	VIIMEISIN TOTEUTUMA (30.6.2022)
1. VALMISTUNEIDEN ASUNTOJEN MÄÄRÄ	Valmistuneiden asuntojen yhteismäärä ajanjakson aikana ja osuus 10 000 asukasta kohden laskettuna	Tilastokeskus, rakentaminen, vuosittain Kaupunki, osavuosittain	56 (2020) 23,3 (2020) (35 748) (64,6)	40 Vähintään 17,0	16
2. VÄESTÖN KOULUTUSTASO-MITTAININDEKSI (VKTM-INDEKSI)	Alueen yli 20-vuotiaan väestön koulutustasoa kuvaava indeksi, jossa huomioidaan asukkaiden koulutuksen keskimääräinen pituus ja voidaan verrata muihin alueisiin	Tilastokeskus, koulutustilastot, vuosittain	308,3 (2019) (379,7)	320	313,6 (2020) 384,2 (koko maa 2020)
3. TALOUDELLINEN HUOLTOSUHDE	Alueen ei-työllisten määrä suhteessa työllisiin ajanjakson aikana. Mitä alhaisempi suhdeluku, sitä kilpailukykyisempi alue väestön työmarkkina-aseman näkökulmasta	Tilastokeskus, väestötilastot, vuosittain	161,6 (2019) (132,8)	Enintään 150,0	Ilmoitettu lähtötaso on viimeisin käytettävissä oleva tieto, päivitetään tilinpäätökseen
4. KELA:N SAIRASTAVUUSINDEKSI	Mittaa alueen sairastavuutta yleisempien sairausryhmien osalta suhteessa koko maan keskiarvoon	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja KELA, sairastavuusindeksit, vuosittain	108,0 (2018) vakioitu (100)	Enintään 105,0	Ilmoitettu lähtötaso on viimeisin käytettävissä oleva tieto, päivitetään tilinpäätökseen

Strategiaan liittyvät keskeiset teemat/tehtävät on esitetty talousarvion luvussa 3. Strategiasta johdetut toimialojen strategiset tavoitteet sekä vastuualueiden vuoden 2023 sitovat tavoitteet on esitetty talousarvion luvussa 13.

3. KAUPUNKIKONSERNIN KESKEISET TEEMAT SUUNNITELMAKAUDELLA 2023-2025

3.1. Hyvinvointia asumisen ja elämiseen

Asuinympäristöt

Kaupunkikeskustan ja asuinympäristöjen viihtyisyyttä parannetaan kaavoituksen ja maanhankinnan keinoin. Kaavoitusprossien yhteydessä kuullaan kuntalaisten näkemyksiä. Yritystonttien kaavoitusta painotetaan pääliikenneväylien läheisyyteen alueille, joille on hyvät kulkuyhteydet ja hyvä näkyvyys pääväylille. Asumiseen liittyvää maanhankintaa ja kaavoitusta suunnataan ala-asteiden läheisyyteen, maisemallisesti vetovoimaisiin kohteisiin ja vapaa-ajan harrastusaktiviteettien yhteyteen.

Vapaa-aika ja harrastaminen

Harrastamisen ja vapaa-ajanpalveluiden järjestämisen keskiössä ovat lapset ja nuoret, ja palveluiden järjestämisessä kiinnitetään huomiota hyvinvoinnin lisäämiseen koronan jälkeen. Lasten ja nuorten harrastamista tuetaan mm. järjestämällä koulupäivän yhteydessä Harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa, tekemällä tiivistä yhteistyötä seuratoimijoiden kanssa ja järjestämällä kasvatuksellista nuorisotilatoimintaa eri puolilla Sastamalaa. Aikuisten harrastamista tuetaan järjestämällä matalankynnyksen ryhmiä sekä terveyskuntotestauksia. Kuntalaisten omatoimista liikkumista edistetään rakentamalla uusia ja kunnostamalla nykyisiä lähiliikuntapaikkoja. Liikuntaneuvonta kohdennetaan kaikille ikäryhmille, ja kulttuurilähetekäytäntö juurretaan osaksi kuntalaisten hyvinvoinninedistämistä. Sastamalan Opiston kautta tarjotaan monipuolista ja mielekästä vapaa-ajantoimintaa kaikenikäisille

Hyvinvointityön painopisteet

Hyvinvointityön painopisteenä on luoda toimivat yhteistyömallit hyvinvointialueen kanssa, jotta varmistetaan vaikuttava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ. Ehkäisevää päihdetyötä osana hyvinvointityötä vahvistetaan tekemällä poikkihallinnollista yhteistyötä kaupungin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön uudelleen jäsentelyssä ja yhteistyömallien suunnittelussa huomioidaan myös 3. sektorin toimijat, jotka ovat osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

3.2. Osaamista tulevaisuuden tekijöille

Jatkuva oppiminen

Jatkuvalla oppimisella tarkoitetaan koko elämänkaaren aikaista, eri elämänalueille ulottuvaa elinikäistä oppimista. Sastamalassa tavoitteena on palvelurakenteiden muuttuessa elinikäisen oppimisen ekosysteemin kokonaisvaltainen kehittäminen ja palvelupolkujen jatkuvuus sekä osaamisen kehittäminen varhaiskasvatuksesta aina aikuisten oppimisen taitojen kehittämiseen ja ylläpitoon.

Palvelurakenteiden muuttuessa luodaan toimivat yhteistoimintamallit ja palveluohjaus yhteistyössä hyvinvointialueiden toimijoiden kanssa, jotka vastaavat kuntalaisten toiminta- ja työkykypalveluista.

Sastamalan Opistolla on keskeinen rooli aikuisväestön oppimisen taitojen ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Siirtymävaiheissa on arvioitava osaamisen kehittämisen tarpeet ja määriteltävä keinot, jotka tukevat elinikäistä oppimista.

Ajanmukaiset oppimisympäristöt

Jatkuvan oppimisen keskeisenä edellytyksenä henkisen pääoman lisäämisen ohella on oppimisympäristöjen ajantasaisuus. Oppimisympäristöllä ymmärretään laajasti fyysisen rakentamisen lisäksi myös esim. tieto- ja viestintätekniikan vaatimusten huomioimista oppimisympäristöjä rakennettaessa. Hyväksytty sivistyspalveluiden tieto- ja viestintätekniikan strategia ohjaa oppimisympäristöjen rakentamista. Tilakeskuksen talonrakennusohjelmassa huomioidaan uudistuvien ja ajanmukaisten oppimisympäristöjen vaatimukset.

Jatkuvan oppimisen keskeisenä edellytyksenä henkisen pääoman lisäämisen ohella on oppimisympäristöjen ajantasaisuus. Oppimisympäristöllä ymmärretään laajasti fyysisen rakentamisen lisäksi myös esim. tieto- ja viestintätekniikan vaatimusten huomioimista oppimisympäristöjä rakennettaessa. Hyväksytty sivistyspalveluiden tieto- ja viestintätekniikan strategia ohjaa oppimisympäristöjen rakentamista. Tilakeskuksen talonrakennusohjelmassa huomioidaan uudistuvien ja ajanmukaisten oppimisympäristöjen vaatimukset.

3.3. Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä

Saavutettavuus

Kaupungin strategiassa saavutettavuuden parantaminen on keskeisessä roolissa. Tulevaisuuden visiossa tavoitteena on olla jatkossa yhä tiiviimmin osa Tampereen työssäkäyntialuetta. Tämän johdosta keskeisten liikenneväylien (vt 11 ja vt 12) turvallisuuden ja palvelutason parantamiseksi tehdään laaja-alaista edunvalvontatyötä. Lisäksi tavoitteena on lähijunaliikenteen käynnistäminen suunnittelukauden loppupuolella. Myös tietoliikenneyhteydet ovat jatkossa entistäkin tärkeämpiä kun etä- ja hybrideityön merkitys on lisääntynyt.

Yritysten kasvun tukeminen ja osaavan työvoiman saatavuus

Kaupunkiorganisaation yrityslähtöisyyttä kehitetään järjestämällä asiakaspalvelukoulutus kaikille yritysyhdyspinnassa toimiville ja sen myötä otetaan käyttöön yhteinen palvelulupaus. Monipuolisilla ja helposti saavutettavilla elinkeinopalveluilla autetaan yritysten syntymistä ja sijoittumista Sastamalaan sekä jo toimivien yritysten kasvua.

Osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi yhteistyötä SASKY koulutuskuntayhtymän ja yrittäjien kanssa tiivistetään. Työvoimakoulutuspilottien toteuttamista jatketaan. Luodaan kotouttamispalvelujen rakenteet ja toimintamallit palvelurakennemuutokset huomioiden ja kotoutumiseen liittyvät kotoutumista edistävät palvelupolut osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi. Lisäksi osallistutaan TE2024 -uudistuksen valmisteluun sekä maakunnallisella että valtakunnallisella tasolla.

Matkailu, kulttuuri ja tapahtumat

Sastamalan kaupunki jatkaa alueen markkinointia ja keskeisenä teemana on pyörämatkailun edelleen kehittäminen. Yhteistyössä eri yksiköiden kanssa järjestetään aikaisemmin pilotoitu Velo Sastamala -tapahtuma, joka tavoitti paljon väkeä paikallisesti ja kauempaakin.

Tapahtumatoimijoiden opas päivitetään. Lisäksi ollaan tiiviisti mukana kulttuurin kehittämishankkeissa, mm. Operaatio Pirkanmaa ja Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus Pirkanmaalla. Vakiinnutetaan hyvinvointilähetekäytäntö.

3.4. Osallistuminen ja vaikuttaminen

Asukkaiden osallisuus ja vuorovaikutteisuus

Asukkaiden osallisuutta vahvistetaan Sastamalassa osallistuvan budjetoinnin toimintamallilla myöntämällä rahoitusta hyvinvointia tukevan toiminnan toteuttamiseen. Vuonna 2023 osallistuvan budjetoinnin teemana on kaupunkiympäristön kehittämiseen liittyvät hyvinvointia tukevat pienhankkeet. Tarkoitukseen varataan talousarviossa 50 000 euron määräraha.

Vuorovaikutteisuutta lisätään asukkaiden osallistamisessa. Pääpaino osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämisessä on digitaalisissa palveluissa.

Osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta lisätään myös uudentyyppisillä asukastilaisuuksilla. Asukastilaisuuksia järjestetään eri puolilla Sastamalaa ja niiden tarkoituksena on saattaa yhteen viranhaltijat, päättäjät sekä alueen asukkaat keskustelemaan yleisellä tasolla alueen asioista. Asukastilaisuudet eivät korvaa tietyn yhden asian vuoksi järjestettäviä tilaisuuksia.

Viestintä strategian tukena

Kaupungin viestintä pitää sisällään niin kasvokkain tapahtuvan kuin digitaalisen ja muilla keinoilla tapahtuvan viestinnän. Viestinnän kokonaisvastuu on johdolla, mutta kaikki yksittäisistä työntekijöistä luottamushenkilöihin vaikuttavat viestinnällään Sastamalan kaupungin tunnettuuteen ja imagoon - siihen millaisena Omannäköisen elämän Sastamala nähdään ja koetaan kaupungin sisällä ja sen ulkopuolella. Viestinnässämme tuomme esiin nykyisten ja potentiaalisten tulevien asukkaiden mahdollisuuksia luoda omannäköistä elämää esim. erilaisten asumisvaihtoehtojen, laadukkaiden oppimisympäristöjen, harrastusten ja kulttuuripalveluiden kautta. Viestimme asiakaslähtöisesti, saavutettavasti, aktiivisesti ja toisiamme kunnioittaen.

Sastamalan kaupungin markkinointiviestintää linjaa 2022 valmistunut elinvoimaohjelma, jossa määritellään tarkemmin yrityspalveluihin, matkailuun ja asumiseen liittyvät konkreettiset kärjet, tavoitteet ja toimenpiteet.

Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen: Sastamalaa ryhdytään markkinoimaan omannäköisen elämän asuinpaikkana. Lähtökohdaksi otetaan asumisen markkinoinnin näkökulmasta merkittäviä kyliä ja taajamia etsimällä niille ja niiden asukkaille ominaisia piirteitä ja luomalla kylille ja taajamille näiden pohjalta oma profiili ja tarina. Yhdessä alueiden asukkaiden kanssa luoduista Tarinoista jatkojalostetaan markkinointimateriaali ja luodaan "Mikä Sastamalan kylä olisit -peli".

Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä: Yritysyhdyspinnassa toimiville kaupungin yksiköille luodaan konkreettinen ja tavoitteellinen palvelulupaus ja siitä viestitään sekä paikallisille yrittäjille että potentiaalisille sijoittujille. Palvelulupauksesta viestimisen tukena käytetään paikallisia yrittäjiä.

Kaupunki jatkokehittää kaupungin digitaalisia palveluita. Vuoden 2023 aikana selvitetään ja mahdollisesti käyttöön otetaan päivystysluonteisesti toimiva chat-palvelu. Mahdollisia hyödyntäjiä voisivat olla muun muassa rakennusvalvonta ja yrityspalvelut.

3.5. Ympäristö- ja ilmastovastuu

Sastamalan kaupunki on liittynyt vuonna 2020 Kohti hiilineutraalia kuntaa (Hinku) -verkostoon. Verkostoon liittymisen myötä Sastamalan kaupunki on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Hinku-kuntana Sastamala pyrkii vähentämään ilmastopäästöjään lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä ja parantamalla rakennusten energiatehokkuutta. Lisäksi Sastamalan kaupunki ottaa

hiilineutraaliustavoitteet huomioon erityisesti talonrakennushankkeissa, joissa huomio kiinnittyy kolmeen asiaan; rakennusmateriaalien ja rakentamisen hiilineutraalius, rakennuksen käytönaikainen energiankulutus sekä lisäksi rakennuksille pyritään huomioimaan mahdollisimman pitkä elinkaari. Sastamala kannustaa myös paikallisia yrityksiä ja asukkaita ilmastotekoihin, sekä ottaa ilmastonäkökulman huomioon myös maankäytössä sekä muissa hankinnoissaan

Kasvihuonekaasupäästöjä on Sastamalassa pyritty vähentämään mm. rakennusten energiatehokkuutta parantamalla. Sastamalan kaupunki on jo vuonna 2016 liittynyt työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen energiatehokkuussopimukseen (KETS). KETS on vapaaehtoinen järjestelmä, joka tarjoaa viitekehyksen kunnan tehokkaan ja vaikuttavan energiatehokkuustyön toteuttamiseen. Tavoitteena liittää energiatehokkuus sekä pyrkimys uusiutuvan energian osuuden lisäämiseen osaksi kunnan toimintaa ja sen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä. Nykyinen sopimuskausi on vuosille 2017-2025. Kaupungin KETS-sopimuksessa energiansäästöllä tarkoitetaan nykyisen kulutuksen vähentämistä. Energiansäästö- ja energiatehokkuustoimenpiteet voivat olla teknisiä tai liittyä toimintatapoihin, käyttäytymiseen ja energiaa kuluttavien laitteiden käyttöön.

Kaupunki on sopimuksen myötä parantanut omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuutta. Viime vuosina kaupunki on panostanut uusien rakennusten energiatehokuutteen, fossiilisten polttoaineiden käyttöä on pyritty vähentämään kiinteistöissä mahdollisuuksien mukaan, ja kiinteistöihin on investoitu aurinkosähkövoimaloita.

Lisäksi Sastamala on ollut mukana toteuttamassa tytäryhtiönsä kautta keskustan alueen kaukolämpöverkkoa. Keskustan kaukolämpö ja usean erillisen koulukiinteistön lämmitys tuotetaan puupohjaisella biopolttoaineella.

Ilmastolakiin on tulossa lisäys, jonka perusteella kuntien tulisi laatia ilmastosuunnitelma. Suunnitelmaan tulisi sisällyttää muun muassa tavoite kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa sekä toimet, joilla päästöjä vähennetään. Syksyn 2022 aikana Sastamalan kaupungille laaditaan ilmastotiekartta, jonka sisällön on tarkoitus vastata tulevan ilmastosuunnitelman vaatimuksia. Ilmastotiekartassa tunnistetaan kaupungin kasvihuonekaasujen kehitys sekä asetetaan toimialakohtaisia tavoitteita vuoden 2030 päästötasoon pääsemiseksi.

Vuonna 2023 on tarkoitus aloittaa toimialakohtainen ilmastotyön jalkauttaminen ilmastotiekartassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi kaupunki jatkaa työtään kiinteistöissä fossiilisesta polttoaineesta irtautumiseksi, sekä toteuttaa aurinkosähköjärjestelmiä merkittäviin sähkönkulutus kohteisiin. Sähköautojen latausasemat otetaan huomioon uusia rakennuksia ja pysäköintialueita suunniteltaessa.

Lisäksi edistetään uusiutuvan energian hankkeita Sastamalan kaupungin alueelle.

3.6. Muuttuva toimintaympäristö

Yleiset kehitystrendit

Helmikuun 2022 lopulla käynnistynyt Venäjän edelleen jatkuva hyökkäyssota Ukrainaan heijastuu vaikutuksineen monin eri tavoin myös kuntien toimintaympäristössä. Kaupungin alueelle on vuoden 2022 aikana muuttanut yli 200 sotaa paennutta ukrainalaista. Huhtikuun alusta lähtien toimintansa on aloittanut Pihlajalinnan ylläpitämä Karkun vastaanottokeskus, jonka kautta on pyritty koordinoimaan maahan tulleita alueella ja heidän palvelujaan. Ukrainalaisia on sijoitettu vastaanottokeskuksesta edelleen kaupungin vuokrataloyhtiön vapaina olleisiin asuntoihin ja mm. kieliopetusta, varhaiskasvatusta ja valmistavaa opetusta on toteutettu kaupungin toimesta. Ukrainalaisten jatkossa

saamat oikeudet (tilapäisen suojelun perusteella ennen kotikuntaoikeutta) laajentavat heidän oikeuksiaan kunnallisiin palveluihin.

Ukrainassa käytävä sota vaikuttaa laajasti myös kuntien energiahuoltoon ja varautumiseen. Energian ja erityisesti sähkön hinta on noussut voimakkaasti vuoden aikana. Myös kuntien tulee toteuttaa sähköenergian säästämiseen liittyviä toimenpiteitä ja varautua mahdollisiin sähkökatkoihin tulevan talven aikana. Kriittisen infrastruktuurin suojaamista on myös edistettävä ja lisättävä. Tietoliikenneyhteyksien turvaamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Vuoden 2023 alusta aloittavat hyvinvointialueet toimintansa ja uudistuksella on merkittävät seurausvaikutukset kuntien toimintaan. Kuntien on sopeutettava toimintaansa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueelle, ja luotava uudet yhteistyömallit niihin palveluihin, joilla on yhdyspintaa hyvinvointialueiden kanssa.

Yhdyspinnat hyvinvointialueeseen

Kaupungin palveluilla ja vuoden 2023 alusta aloittavien hyvinvointialueiden palveluilla on monia yhdyspintoja. Kuntalaisten ja asiakkaiden palveluketjujen sujuvan toiminnan kannalta on olennaista, että monialaiset palvelut järjestyvät kitkattomasti ilman tarpeettomia raja-aitoja. Yhdyspintoja on ainakin seuraavissa palveluissa: hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, työllisyyden ja kotoutumisen edistäminen, varhaiskasvatus ja perusopetus.

3.7. Tasapainoinen talous

Tasapainoinen talous luo perustan tuotettavien palveluiden ja lakisääteisten tehtävien toteuttamiselle. Tasapainoinen talous mahdollistaa myös alueen elinvoimaa lisäävien toimenpiteiden ja investointien toteuttamisen. Myös kuntalaki (410/2015) asettaa kuntataloudelle tasapainovaatimuksen. Yleisesti määritellen kunnan talous on tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot (tulos positiivinen) ja kattaa myös investointien rahoitustarpeen. Tasapainoiseen kuntatalouteen kuuluu myös, että palvelut järjestetään tehokkaasti niin, että ne tuottavat hyvän vastikkeen kuntalaisten maksamille veroille.

Kaupunginhallituksen 27.6.2022 linjauksen mukaisesti

> *”Taloussuunnitelman tulostavoite määritellään siten, että kaupungin talous on tasapainossa myös verotulojen ja valtionosuuksien palauduttua normaalitasolle vuoden 2023 jälkeen. Tämä edellyttää selvästi ylijäämäistä talousarviota vuodelle 2023.*
>
> *Investointikokonaisuutta valmistellaan nykyisen investointisuunnitelman yhteydessä määriteltyjen linjausten mukaisesti.”*

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu hallituksen linjauksen mukaisesti: Talousarvion ylijäämä 5 milj. euroa vastaa vanhojen vuosien normaalitasoa korkeampien verotilitysten ja valtionosuusjärjestelmän siirtymätasauksen yhteismäärää. Vuosikate riittää myös investointien rahoittamiseen vuonna 2023.

Vuosien 2024-2025 painelaskelma osoittaa, että verohäntien ja siirtymätasauksen vähentyessä tulos on painumassa nollatasolle jo vuonna 2025. Suunnitelmavuosien tulorahoitus kattaa perusinvestointien rahoitustarpeen, mutta ei tavanomaista korkeamman investointitason rahoitustarvetta, mistä johtuen velkamäärä kääntyy kasvuun vuodesta 2024 alkaen.

3.8. Riskienhallinta

Sastamalan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan kaupunginhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Kaupunginhallitus kokoaa näiden perusteella koko kaupunkikonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

Toimielimet ja konserniyhteisöt arvioivat ja raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan riittävyydestä ja kehittämistarpeista osana toiminnan ja talouden suunnittelua, seurantaa ja raportointia. Toimialojen riskianalyysit on kirjattu TargetorPro järjestelmään.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallintakeinot

Riski	**Riskien hallintakeinot**
Strategiset riskit: *Strategiset valinnat ja niiden pohjalta toiminnalle asetetut tavoitteet eivät toteudu. *Väestötavoitteet eivät toteudu.	*Tavoitteiden ja toiminnan säännöllinen seuranta ja arviointi. Raportoinnin yhtenäisyys ja läpinäkyvyys. *Elinvoimaa vahvistavien toimenpiteiden suunnitelmallinen toteutus ja arviointi.
Toiminnalliset riskit: *Kriittisten tietojärjestelmien virheet ja toimimattomuus sekä palvelunestohyökkäykset. *Kriittisen osaamisen varmistaminen, henkilöstön saatavuus. *Sote-uudistukseen mahdolliset negatiiviset vaikutukset kaupungin toimintaan. *Pandemiatilanteen heikkeneminen. *Ukrainan sodan vaikutukset.	*Tietojärjestelmien varmistus, ajantasainen tietoturva- ja tietosuojaohjeistus. Käyttäjäkoulutus. *Ajantasaiset tehtävänkuvaukset, toimivat sijaisjärjestelyt ja perehdyttäminen. Huolellinen rekrytointi. Työhyvinvointipanostukset. Ennakoiva henkilöstösuunnittelu. * Sastamalan asukkaiden palveluiden laadun ja saatavuuden varmistaminen Pirkanmaan hyvinvointialueella. Toimintasuunnitelmien aktiivinen seuranta ja edunvalvonta. *Toiminnassa huomioidaan valtakunnalliset ja alueelliset määräykset ja suositukset pandemiatilanteen aiheuttamien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi. Uudet toimintamallit, etäyhteyksien toimivuus. *Talouden ja toiminnan muutoksiin ja sopeutukseen varautuminen ja suunnittelu.
Taloudelliset riskit: *Talouden tasapainotustavoite ei toteudu, hallitsematon kustannuskehitys. *Taloudellisia riskejä ei tunnisteta, poikkeamiin reagointi on riittämätöntä.	*Toiminnan suunnitelmallisuus. Sopeutusohjelman toteuttaminen. *Kustannuskehityksen jatkuva seuranta ja ennakointi sekä tarvittavat korjausliikkeet.
Vahinkoriskit: *Toimitilariskit, ennakoimattomat sisäilma- ja kosteusongelmat *Vesihuollon laatu- ja toimintapoikkeamat. *Muut ennakoimattomat vahingot, esim. myrskytuhot ja muut luonnonilmiöt.	*Kiinteistöjen kuntotutkimukset, ennakoivat korjaustoimenpiteet. *Ajantasainen varautumissuunnitelma.

4 SASTAMALAN TOIMINTAMALLI 2023

Toimintamalli sisältää seuraavat toimialat

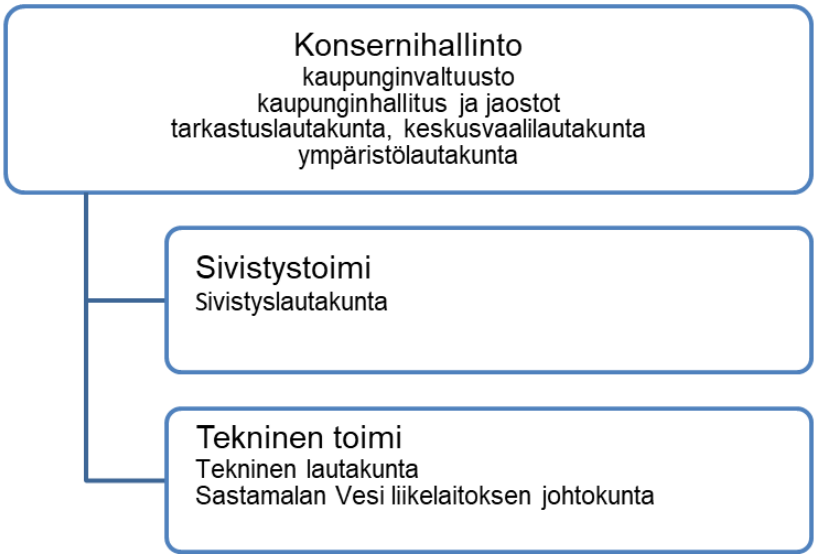

- **Konsernihallinto** vastaa kaupunkikonsernin toiminnan ohjauksesta ja johtamisesta ja hallinnon tukipalveluiden järjestämisestä. Varsinaisten hallintotehtävien lisäksi konsernipalveluihin kuuluu myös elinkeinopalvelut ja työllisyyspalveluiden hoito. Konsernihallinnon kokonaisuuteen kuuluu myös maankäytön vastuualue, joka vastaa maankäytön suunnittelusta ja rakennusvalvonnasta. Vuoden 2023 alusta lukien myös ympäristöterveydenhuollon vastuualue siirtyy osaksi konsernihallintoa.
  Konsernihallinnon alaisuudessa käsitellään kirjanpidossa erillisenä kokonaisuutena kaupungin yhteiset erät, joka sisältää mm. maan myyntiin liittyvät voitot ja tappiot sekä mahdolliset muut kertaluonteiset toimialojen varsinaiseen toimintaan kuulumattomat erät.
- **Sivistystoimi** vastaa varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta sekä elämänlaatupalveluista.
- **Tekninen toimi** vastaa yhdyskuntatekniikasta sekä maaseutupalveluista. Maaseutuviranomaispalveluita Sastamalan kaupunki tuottaa yhteistoiminta-alueelle, johon Sastamalan lisäksi kuuluvat Ikaalisten kaupunki ja Hämeenkyrön kunta. Lomituspalveluiden toiminta-alue laajeni vuoden 2021 alusta lukien, kun Lempäälän maatalouslomituksen paikallisyksikkö yhdistyi Sastamalan maatalouslomituksen paikallisyksikköön. Lomituspalveluita järjestetään 18 kunnan alueella Pirkanmaalla.
  Tila- ja rakennuttamispalveluista käytetään nimitystä Tilakeskus. Tekniseen toimialaan kuuluu myös **Sastamalan Vesi liikelaitos.**

Toimialajako on määritelty hallintosäännössä. Muutokset vuonna 2023:
- Sosiaali- ja terveyspalvelut -toimialan (Sotesi) toiminta päättyy, kun sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueen tehtäväksi. Myös sosiaali- ja terveyslautakunnan toiminta lakkaa vuoden 2023 alusta lukien.
- Ympäristöterveydenhuolto jää sote-uudistuksen yhteydessä kaupungin hoidettavaksi ja siirtyy omana vastuualueenaan konsernihallintoon. Ympäristöjaosta toimii vuoden 2023 alusta lukien kaupunginhallituksen alaisena toimielimenä.
- Teknisestä toimesta hyvinvointialueelle siirtyy pelastustoimi ja Turvallisuus -vastuualueen toiminta päättyy.
- Konsernihallinnosta hyvinvointialueelle siirtyvät kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus.
- Sivistystoimesta hyvinvointialueelle siirtyvät koulukuraattori- ja psykologipalvelut.

5 HENKILÖSTÖ

Henkilöstöpolitiikka

Sastamalan kaupungin henkilöstöpolitiikka perustuu kaupungin strategiaan. Sastamalan kaupunki on vetovoimainen työnantaja, joka kantaa vastuun työntekijöistä ja turvallisesta työympäristöstä. Kaupunki edistää työhyvinvointia ja avointa vuorovaikutusta. Osaava ja vastuullinen esimiestyö ja johtaminen tukee henkilöstön sitoutumista, hyvinvointia ja työn tuloksellisuutta. Hyvinvoiva työyhteisö muodostuu luomalla yhdessä toimivat rakenteet ja yhteistyömallit, takaamalla riittävät resurssit ja lisäämällä yli toimialan tehtävää yhteistyötä. Henkilöstöä kannustetaan oman ja työyhteisön osaamisen kehittämiseen, työn sisältöjen uudistamiseen ja monipuoliseen kouluttautumiseen. Samalla kehitetään kannustavaa palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmää ja mahdollistetaan työ- ja vapaa-ajan yhteensovittaminen.

Suunnitelmallisella osaamisen kehittämisellä voidaan vaikuttaa henkilöstön motivaatioon, työhyvinvointiin ja työn tuloksellisuuteen. Henkilöstön monipuolisella osaamisella ja taidolla ottaa joustavasti vastaan uudistuvia ja muuttuvia työtehtäviä, selvitään tulevaisuuden muuttuvassa toimintaympäristössä

Strategian tavoitteiden toteuttamiseksi painopisteenä tulevina vuosina on
- työnantajakuvan kirkastaminen ja vetovoiman parantaminen
- työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistäminen
- esimiestyön tukeminen ja kehittäminen
- osaamisen ja toimintojen kehittäminen tulevaisuuden vaatimuksien mukaiseksi

Kaupungin palveluksessa oli 30.9.2022 yhteensä 1797 työntekijää, joista vakituisia 1279 ja määräaikaisia 518. Määräaikaisen henkilöstön määrä vaihtelee toiminnallisista syistä eri kuukausina.

Vastuualue/Toimiala	**30.9.2022**			**Siirtyy hyvinvointialueelle**		**Kaupunki 1.1.2023, arvio**		
	vakituiset	**määräaik.**	**yhteensä**	**vakituiset**	**määräaik.**	**vakituiset**	**määräaik.**	**yhteensä**
Konsernipalvelut	27	10	37			26	10	36
- sisältää Työllisyyspalvelut	*10*	*8*	*18*	*1*		*9*	*8*	17
Maankäyttö	17	2	19			17	2	19
Ympäristöterveydenhuolto						16	1	17
Konsernihallinto	**44**	**12**	**56**	**1**		**59**	**13**	**72**
Varhaiskasvatus	143	69	212			143	69	212
Perusopetus	237	76	313	5		232	76	308
Lukio	23	4	27	2	1	21	3	24
Elämän laatu	57	139	196			57	139	196
- sisältää Sastamalan Opisto	*10*	*113*	*123*			*10*	*113*	123
Sivistystoimi	**460**	**288**	**748**	**7**	**1**	**453**	**287**	**740**
Tilakeskus	25	4	29			25	4	29
Yhdyskuntatekniikka	24	20	44			24	20	44
Elävä maaseutu	133	19	152			133	19	152
- sisältää Lomituspalvelut	*128*	*19*	*147*			*128*	*19*	*147*
Tekninen toimi	**182**	**43**	**225**			**182**	**43**	**225**
Sote-hallinto	6		6	6				
Perhe- ja sosiaalipalvelut	76	16	92	76	16			
Ikäihmisten avopalvelut	155	21	176	155	21			
Ikäihmisten asumispalvelut	96	35	131	96	35			
Perusterveydenhuolto	231	101	332	231	101			
Ympäristöterveydenhuolto	16	1	17					
Sosiaali- ja terveystoimi	**580**	**174**	**754**	**564**	**173**			
Sastamalan Vesi	**13**	**1**	**14**			**13**	**1**	**14**
yhteensä	**1279**	**518**	**1797**	**572**	**174**	**707**	**344**	**1051**

Pirkanmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa 1.1.2023, jolloin lainsäädännön mukaiset tehtävät ja niihin liittyvä henkilöstö siirtyvät pois kaupungilta. Hyvinvointialueelle siirtyy sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö, sivistystoimesta oppilashuolto sekä konsernihallinnosta kuntouttava työtoiminta, yhteensä n. 580 vakituista työntekijää (n. 45 % vakituisen henkilöstön määrästä).

Henkilöstösuunnittelun avulla huolehditaan kaupungin palvelutuotannon edellyttämän henkilöstön oikeasta määrästä ja rakenteesta sekä turvataan riittävä osaaminen kaupungin tavoitteiden saavuttamiseksi ja uusien toimintamallien kehittämiseksi. Henkilöstösuunnittelussa tulee erityisesti huomioida hyvinvointialueen tuomat muutokset kaupungin toimintaympäristöön. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan myös väestökehityksestä johtuvat palveluiden kysyntään ja resurssien kohdentamiseen sekä henkilöstön eläköitymiseen liittyvät muutostarpeet. Henkilöstösuunnittelua on tehty palveluverkkoselvitysten yhteydessä sekä vuosittaisten taloussuunnitelmien yhteydessä.

Toimialojen tulee päivittää henkilöstösuunnitelmansa kaupungin oman toiminnan muutostarpeita vastaavaksi sekä hyvinvointialueen vaikutuksilla toimintaan ja henkilöstöön 31.3.2023 mennessä.

6 LÄHTÖKOHDAT SUUNNITELMAKAUDELLE 2023-2025

6.1. Talousnäkymät syksyllä 2022

Keväällä 2020 alkanut Covid-19 -pandemia vaikutti voimakkaasti vuosien 2020-2021 talouskehitykseen ja -ennusteisiin sekä Suomessa että maailmalla. Vuoden 2021 aikana talous alkoi nopeasti toipua pandemiasta ja talouskehitys kääntyi kasvu-uralle.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti uudelleen talouden tilannekuvaa helmikuusta 2022 alkaen. Kriisin vaikutukset näkyvät yleisen epävarmuuden lisäksi materiaalipulana sekä voimakkaana sähkön, energian, rakennusmateriaalien, raaka-aineiden ja elintarvikkeiden hintojen nousuna. Inflaatio on kasvanut voimakkaasti ja kevään positiiviset talousennusteet ovat heikentyneet loppuvuotta kohti. Muutos on samansuuntaista niin Suomessa kuin muuallakin.

Valtiovarainministeriön syksyn 2022 talousennusteen poimintoja:

Ennustelukuja, VM syksy 2022	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Maailma, BKT:n muutos %	3,0	-3,1	6,3	2,7	2,5	3,0	**	**
Euroalue, BKT:n muutos %	1,6	-6,5	5,6	2,1	1,3	1,8	**	**
Suomi, BKT:n muutos %	1,3	-2,2	3,0	1,7	0,5	1,4	1,5	1,4
Työlliset, muutos %	1,0	-1,5	2,4	2,2	-0,2	0,3	0,4	0,3
Työllisyysaste, %	71,6	70,7	72,3	73,9	73,8	74,1	74,4	74,7
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,7	6,6	6,7	6,5	6,4	6,3
Kuluttajahintaindeksi muutos % / Inflaatio	1,0	0,3	2,2	6,5	3,2	1,8	1,9	2,0
Ansiotasoindeksi, muutos %	2,1	1,9	2,4	2,6	3,5	3,0	3,0	3,0
Peruspalvelujen hintaindeksi, muutos %	2,0	1,1	2,4	3,8	3,8	3,3	3,8	3,7
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,4	-0,4	-0,5	-0,1	1,3	1,5	**	**
Pitkät korot (10 vuotta), %	0,1	-0,2	-0,1	1,4	1,8	2,0	**	**
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä/BKT, %	-0,9	-5,5	-2,7	-1,4	-2,2	-2,2	-2,4	-2,4
Julkisyhteisöjen menot/BKT, %	53,3	57,2	55,5	53,9	54,7	54,1	**	**
Julkisyhteisöjen bruttovelka/BKT, %	64,9	74,8	72,3	71,2	72,7	74,1	75,2	76,0
Vaihtotase/BKT, %	-0,3	0,6	0,9	-0,5	-0,7	-0,4	**	**
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta	**	-3,0	-1,2	-0,7	-1,2	-0,9	-0,4	0,0

Maailmantalouden näkymät ovat heikentyneet nopean inflaation, Euroopan energiakriisin sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,7 prosenttiin vuonna 2022 ja edelleen 2,5 prosenttiin v. 2023.

Myös euroalueen näkymät ovat synkentyneet ja kuluttajien luottamus on alamaissa. Erityisesti Saksan talouden näkymät ovat haastavat. Eteläinen Eurooppa sen sijaan on hyötynyt koronasulkujen poistumisesta. Tulevasta talvesta odotetaan energian saatavuuden takia erittäin vaikeaa. Kokonaistuotannon kasvu hidastuu 2,1 prosenttiin v. 2022 ja edelleen 1,3 prosenttiin v. 2023

Suomessa BKT:n arvioidaan kasvavan 1,7 %prosenttia vuonna 2022. Vuonna 2023 BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin ja talouden ajautuminen taantumaan on myös mahdollista.

Syksyn 2022 inflaatioennusteet lähenevät seitsemää prosenttia ja pitkään negatiivisena pysyneet korot ovat kääntyneet nousuun ja nousun arvioidaan jatkuvan myös lähivuosina. Kuluttajien luottamus talouteen on heikentynyt, mikä näkyy yksityisessä kulutuksessa ja investointihalukkuudessa. Myös ulkomaankaupan näkymät ovat heikentyneet merkittävästi Ukrainan sodan myötä.

Työllisyystilanteen kehityksessä on notkahdus vuonna 2023, jonka jälkeen positiivinen kehitys jatkuu, mutta aiempaa hitaampana.

Suomen talouden arvioidaan olevan yhä normaalikapasiteettinsa alapuolella vuonna 2024. Keskipitkällä aikavälillä on odotettavissa vaimeata kasvua, noin puolitoista prosenttia vuosina 2025-2026. Tuotanto lähestyy arvioitua potentiaalisen tuotannon tasoa ja tuotantokuilu umpeutuu vuonna 2026.

Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosi korkealle tasolle koronaepidemian vuoksi eikä se ole palautunut kriisiä edeltäneelle tasolle. Velkasuhteen kasvu kuitenkin taittui vuonna 2021 hetkellisesti BKT:n kasvun myötä. Valtionhallinnon, paikallishallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä pysyy suurena, joten velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen vuodesta 2023 lähtien. Pidemmällä aikavälillä julkisen talouden menot ja tulot ovat rakenteellisesti epätasapainossa mm. väestön ikääntymisen johdosta, eikä julkinen talous siksi ole kestävällä pohjalla

Kuntatalouden tilannekuva, syksy 2022

Vuosien 2023-2025 taloussuunnittelua tehdään kunnissa jälleen hyvin poikkeuksellisessa ja epävarmassa tilanteessa. Yleisen talouskehityksen ohella kuntatalouteen epävarmuutta tuo sote-uudistuksen jälkeinen lopullinen rahoituksen taso, joka selviää vasta loppuvuonna 2023 vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua.

Kuntatalous vahvistui vuosina 2020 ja 2021 pääosin valtion maksamien koronakorvausten ansiosta. Myös vuosi 2022 on näyttää talouden tunnuslukujen perusteella positiiviselta. Kuntatalouden toimintakatteen arvioidaan heikentyvän, mutta vuosikate pysyy kuitenkin lähellä vuoden 2021 tasoa verorahoituksen kasvun ansiosta.

Toimintamenot ovat kasvaneet kunnissa koronarajoitusten poistuttua. Kunta-alan palkkaratkaisu lisää työvoimakustannuksia kolmen vuoden sopimuskaudella keskimäärin 8,8 prosenttia. Ukrainan sodan vaikutukset ovat tuoneet uudenlaisia haasteita myös kuntataloudelle. Hintojen ja korkojen voimakas kasvu tuo painetta kuntien menokehitykselle ja taloustilanteen epävarmuus heijastuu kuntien tulevien vuosien suunnitteluun. Kuntien toimintamenojen kasvu oli 5 prosenttia vuonna 2021 ja kasvuarvio vuodelle 2022 on 2,7 prosenttia. Suunnitelmavuosille arvioidaan runsaan 3 prosentin menokasvua.

Vuonna 2021 alkaneen talouskasvun myötä myös kuntien verotulot ovat kasvaneet ennakoitua nopeammin. Vuonna 2021 kuntien verotulot kasvoivat 5,8 prosenttia ja vuodelle 2022 kasvuarvio on 5 prosenttia. Sote-uudistuksen siirtymävaiheen jälkeen verotulojen kasvuennuste heikkenee 2-3 prosentin tuntumaan.

Kuntatalouden tulevien vuosien suurimpana haasteena on sopeutuminen kohti sote-uudistuksen jälkeistä rahoitusuraa. Sote-uudistus vaikuttaa keskeisesti kuntien tehtäviin ja niitä koskevaan rahoitukseen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille. Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia kuntien verotuloihin ja valtionosuusjärjestelmään, omaisuuteen, velkoihin ja sopimuksiin sekä henkilöstöön. Siirtyvien tehtävien henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueiden palvelukseen. Siirtyvien tehtävien rahoituksen siirto toteutetaan vähentämällä kunnilta valtionosuuksia, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta ja kunnallisveroa. Kuntien verotulojen vähentämistä vastaavasti korotetaan valtion ansiotuloverotusta ja valtion osuutta yhteisöveron tuotosta.

TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuonna 2025. Uudistuksen valmistelu on käynnissä ja lainsäädännön keskeneräisyydestä johtuen talousvaikutuksia ei ole vielä huomioitu taloussuunnitelmissa.

Lähteet/lisätiedot:
Taloudellinen katsaus, syksy 2022. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:58.
Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, syksy 2022. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:57.
Kuntaliiton tiedotteet ja aineistot 2022, www.kuntaliitto.fi/talous
Tulojen, menojen ja verotulojen kehitysarviot: Valtiokonttori, VM (19.9.2021) ja Kuntaliiton verokehikko

6.2. Sastamalan väestö

Sastamalan kaupungin asukasluku oli vuoden 2022 alussa 23 998 asukasta. Väestötietojärjestelmän mukaan Sastamalan asukasluku oli elokuun 2022 lopussa 23 751 eli vähennystä on 247 asukasta.

Tilastokeskus on julkaissut 30.9.2021 vuoteen 2040 ulottuvan väestöennusteen. Sastamalan kaupunki on lisäksi teettänyt vuonna 2019 Muutoskitkasta elinvoimaa-hankkeeseen liittyen tarkemman, osa-alueittaisen kehityksen huomioon ottavan väestöennusteen. Ennusteen on laatinut aluetutkija Timo Aro MDI:tä.

Väestö	Väestö 31.12.				Ennuste, Tilastokeskus		Ennuste
Sastamalan alue	2010	2015	2020	2 021	2030	2040	MDI, 2040
Ikäluokat yhteensä	**25 764**	**25 220**	**24 052**	**23 998**	**21 791**	**20 364**	**21 999**
- 14	4 175	3 916	3 436	3 357	2 469	2 194	
15 - 64	15 855	14 753	13 354	13 272	11 398	10 300	
65-	5 734	6 551	7 262	7 369	7 924	7 870	
siitä 85-	789	968	1 058	1 081	1 287	1 963	
Huoltosuhde	**62 %**	**71 %**	**80 %**	**81 %**	**91 %**	**98 %**	

Lähde: Tilastokeskuksen väestötilasto 31.3.2022 ja Väestöennuste 30.9.2021ja MDI:n ennuste 2019

6.3. Sastamalan talouden kehitys vuoteen 2022 ja arvio 2023-2025

Alla olevassa kaaviossa on esitetty vuosikatteen, tuloksen, poistojen ja investointien kehitystä vuodesta 2018 alkaen. Toteutuneissa talousluvuissa on vuosittaisia poikkeamia johtuen kertaluonteisista eristä, mm. verotuksen tilitysaikataulun muutoksista sekä myyntivoitoista. Poikkeamat on syytä huomioida eri vuosien talouslukuja vertailtaessa ja tuloksen muodostumista arvioitaessa.

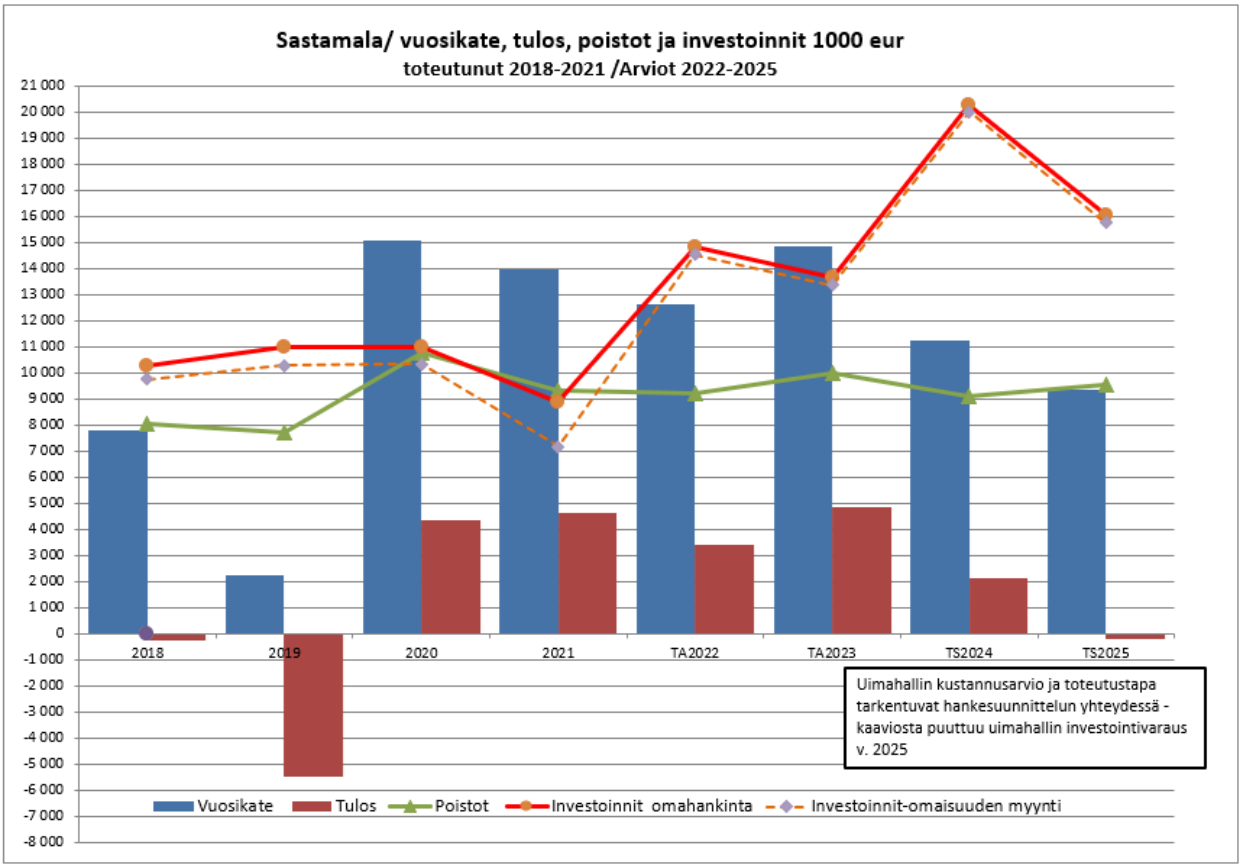

Sastamalan kaupungin talouden haasteena on ollut verotulopohjan heikko kehitys yhdistettynä väestörakenteesta johtuvaan lisääntyvään palvelutarpeeseen. Asukasluvun väheneminen on leikannut sekä verotuloja että asukasmäärän perusteella määräytyviä valtionosuuksia.

Sastamalan talous painui tarkastelujakson alkuvuosina 2018 -2019 negatiiviseksi toimintamenojen kasvusta ja verorahoituksen määrän supistumisesta johtuen. Tulos heikkeni voimakkaasti ja vuoden 2019 tilinpäätös oli 5,2 milj. euroa alijäämäinen.

Vuosi 2020 oli vahvasti koronapandemian sävyttämä. Pandemiatilanne rajoituksineen ja sulkuineen vaikutti toimintakulujen ja -tuottojen rakenteeseen sekä verotulojen kertymiseen. Valtion 7,5 milj. euron tukitoimenpiteiden ansiosta vuoden 2020 tulos muodostui kuitenkin 4,4 milj. euroa positiiviseksi. Lisäksi valtuuston vuosille 2020-2023 hyväksymän sopeutusohjelman mukaisia toimenpiteitä käynnistettiin jo vuoden loppupuolella. Myös vuoden 2021 talous oli sopeutustoimenpiteiden, veroprosentin tarkistuksen ja valtion n. 2 milj euron koronatukien ansiosta tasapainossa. Tulosta vahvistivat myös 0,7 milj. euron maanmyyntivoitot ja välittömiin koronakustannuksiin (testaus, rokotukset, jäljitys ja hoito) saatu noin 3 milj. euron valtion korvaus.

Ikäsidonnaisten kustannusten kasvu on jatkunut edelleen vuonna 2022. Toisaalta erikoissairaanhoidon kustannukset ovat toteutuneet ennakoitua pienempinä. Hallitusohjelman mukaisten uusien velvoitteiden ja maksutuottojen muutosten vaikutus on valtionosuus- ja verokompensaatiosta johtuen lähtökohtaisesti kustannusneutraali. Myös välittömien koronakustannusten korvaaminen jatkuu

vuonna 2022. Sopeutusohjelman odotetaan tuovan edelleen lisäsäästöjä siten, että kokonaissopeutus vuoden 2022 tasossa on noin 2,9 milj. euroa.

Vuoden 2023 sote-uudistuksen lopullinen kokonaisvaikutus kaupungin talouteen täsmentyy vasta vuoden 2022 tilinpäätösten valmistuttua. Syksyn 2022 ennakkolaskelmat osoittavat, että Sastamalan vero- ja valtionosuustulojen leikkaus on hyvinvointialueelle siirtyviä nettomenoja selvästi suurempi ja uudistuksen vaikutus kaupungin talouden tasapainoon tulee olemaan siirtymävaiheen jälkeen negatiivinen.

Vuosittainen **investointitaso** on ollut koko tarkastelujakson korkea suhteessa poistoihin. Taloussuunnitelmassa investoinnit ovat keskimäärin 16,3 milj. euroa vuodessa. Investointipainetta lisäävät jatkossa erityisesti sivistystoimen rakennushankkeet. Korkea investointitaso lisää lainatarvetta ja vaikuttaa myös korkoihin ja poistoihin sekä kasvattaa sitä kautta tulosvaatimusta korkotasosta riippuen noin 0,6 milj. euron vuosivauhdilla. Talousarvioon sisältyvällä investointiohjelmalla vuoden 2025 poistot ovat 9,5 milj. euron tasossa ja kasvavat isojen koulurakennushankkeiden valmistuttua vuoteen 2027 mennessä jopa 10,5-11 milj. euroon. Uimahallin investointivaraus ja rahoitus tarkentuvat hankesuunnittelun yhteydessä.

Suunnitelmakaudella 2023-2025 velkamäärä kasvaa 15 milj. eurolla ja on suunnitelmakauden lopussa noin 73 milj. euroa (n.3 040 euroa/asukas).

6.4. Talousarviovuoden 2023 laskentaperusteet

Sote-uudistuksen talousvaikutukset

Vuoden 2023 sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja niiden laskennallinen rahoitus siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille.

Sote-rahoitukseen liittyvä kuntien tuloveroprosentin pysyvä leikkaus on 12,64 prosenttiyksikköä ja kuntien yhteisöveron tuotosta hyvinvointialueille siirtyy kolmannes. Muu hyvinvointialueelle siirtyvä rahoitus leikataan kuntien valtionosuuksista. Rahoituslaskelmat perustuvat kuntien ja kuntayhtymien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin. Lopulliset rahoituslaskelmat valmistuvat vasta kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten valmistuttua.

Alustavat rahoituslaskelmat ovat päivittyneet useampaan kertaan ja päivityksiä tehdään vielä ennen lopullisten laskelmien valmistumista. Vuoden 2023 talousarvion pohjana on käytetty VM:n syyskuussa 2022 julkaisemaa alustavia rahoituslaskelmaa, jonka mukaan Sastamalan kaupungilta hyvinvointialueelle siirtyvät laskennalliset menot ovat 105,1 milj. euroa ja siirtyvät tulot 108,6 milj. euroa (erotus 3,5 M€). Siirtyvien menojen ja tulojen erotusta tasataan pysyvällä menorajoittimella (2,1 M€) ja siirtymätasauksella (1,1 M€). Siirtymätasaus poistuu asteittain viiden vuoden aikana (vähennys 15 €/asukas/vuosi). Uudistuksen vaikutus Sastamalan kaupungin talouden tasapainoon siirtymävaiheen jälkeen olisi syyskuun laskelman mukaan runsaat miljoona euroa negatiivinen (-43 €/asukas).

Ennakkotietojen mukaan kuntien vuoden 2022 sote-kustannukset ovat kasvamassa alustavissa rahoituslaskelmissa arvioitua enemmän. Siirtyvien kustannusten kasvu johtaa myös suurempaa rahoituksen siirtymään kunnilta hyvinvointialueille. Talousarvion valmisteluvaiheessa arvioitu lisäleikkaus kuntien valtionosuuksiin olisi on 29 euroa asukasta kohden, mikä tarkoittaa Sastamalassa 0,7 milj. euroa. Mahdollinen lisäleikkaus huomioidaan kuntien valtionosuudessa vuodesta 2024 lukien.

Vuosina 2023-2027 tilitetään vielä vanhoilta vuosilta kertyviä leikkaamattomia verotuloja ja tästä syystä etenkin vuoden 2023 verokertymä on selvästi sote-uudistuksen jälkeistä normaalitasoa korkeampi. Verotulojen ’häntien’ ja siirtymätasauksen yhteisvaikutus vuonna 2023 on noin 5 milj. euroa

ja niiden ansiosta myös tulos muodostuu noin 5 milj. euroa positiiviseksi. Vuodesta 2024 alkaen tulos heikkenee kohti normaalitasoa.

Kuntien talouden tunnusluvut muuttuvat olennaisesti sote-uudistuksen johdosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kiinteistöt ja niihin kohdistuvat velat jäävät edelleen kuntien taseeseen. Hyvinvointialue vuokraa kunnilta kyseiset toimitilat siirtymäajaksi. Kuntayhtymäosuuksien ja irtaimiston poistuminen kunnan taseesta katetaan ilman tulosvaikutusta kirjanpidollisesti kunnan peruspääomaa alentamalla. Peruspääoman oikaisuna käsitellään myös siirtyvä lomapalkkavelkaa.

Suunnitelmakauden rahoitukseen sisältyy vielä paljon epävarmuutta. Suunnitelmavuosien 2024-2025 luvut on esitetty painelaskelmana ottaen huomioon palkka- ja inflaatiokehitys, korkojen kehitys, rahoituksen muutokset ja investointisuunnitelman poisto- ja korkovaikutukset. Verorahoituksen taso on arvioitu syksyllä 2022 käytettävissä olevilla taustatiedoilla.

Tulopohja 2023: verotulot ja valtionosuudet

Verotulot

Vuoden 2023 tuloveroprosentti on 8,86 %. Kiinteistöveroveroprosentit ovat edellisen vuoden tasossa, lukuun ottamatta yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroa, joka alenee 0 prosenttiin.

Veroprosentit ja tuotto 2023	**Liukuma 2023**	**Sastamala 2023**	**Tuotto 2023, 1000 €**
Yleinen kiinteistövero	*0,93 -2,00 %*	*0,93 %*	*2 630*
Vakituiset asuinrakennukset	*0,41- 0,90 %*	*0,45 %*	*2 300*
Muu asuinrakennus	*0,93 -2,00 %*	*0,98 %*	*600*
Voimalaitokset	*0,93 -3,10 %*	*3,10 %*	*400*
Rakentamaton rakennuspaikka	*2,00 -6,00 %*	*2,00 %*	*35*
Yleishyödylliset yhteisöt	*0,0 – 2,00 %*	*0,00 %*	*0*
Kiinteistövero yhteensä			**5 965**
Tulovero, *tuotto 32 M€ v. 2023*		**8,86 %**	**37 500**
Yhteisövero			**5 500**
Verotulot yhteensä			**48 965**

Kuntaliiton veroennustekehikko, syyskuu 2022: Sastamalan arvioitu reaalinen verotulo

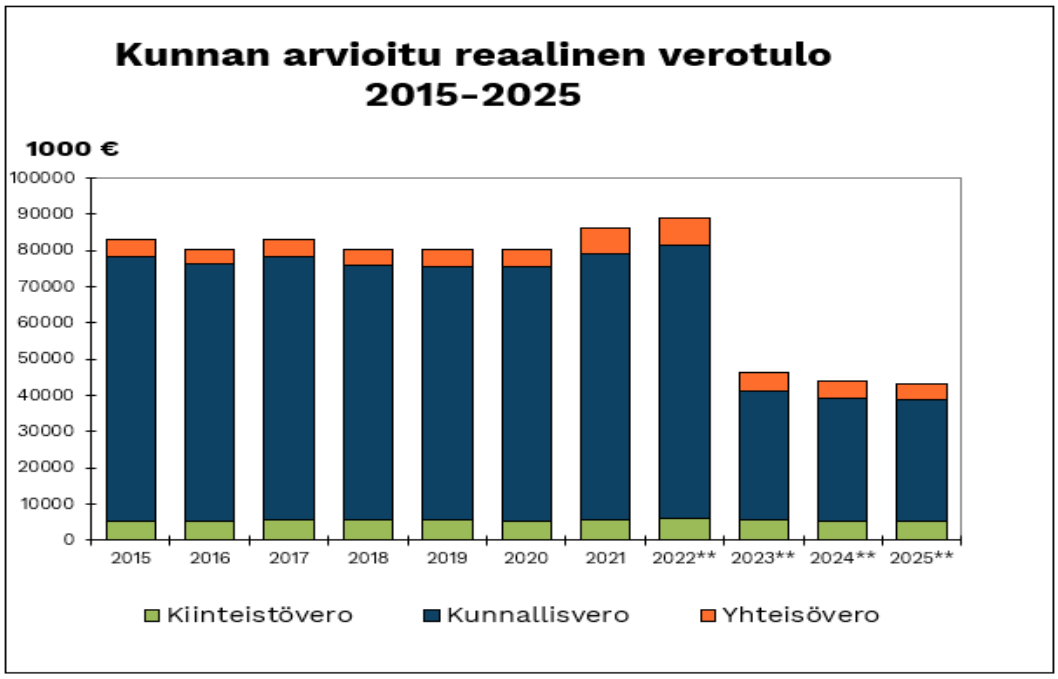

Tuloveroa arvioidaan kertyvän leikatulla 8,86 tuloveroprosentilla noin 32 milj. euroa vuonna 2023. Yhden veroprosentin tuotto on noin 3,6 milj. euroa verotulopohjan tasosta riippuen. Sastamalan efektiivinen veroaste eli maksettavan kunnallisveron suhde ansiotuloihin on arviolta 6,31 prosenttia. Vanhojen vuosien korkeamman veroprosentin tilitykset huomioon ottaen tuloveroa koskeva arvio on **37,5 milj. euroa.**

Kunnallisverotulon määrä voi poiketa merkittävästi tämänhetkisestä arviosta, mikäli talous- ja työllisyyskehityksessä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Sote-uudistukseen liittyen kuntien yhteisöverosta siirtyy kolmannes hyvinvointialueille. Vuoden 2023 yhteisöveron määrä talousarviossa on **5,5 milj. euroa**, mikä on 11 prosenttia kaupungin kaikista verotuloista.

Kiinteistöveron merkitys verotulorahoituksessa kasvaa sote-uudistuksen myötä. Sastamalan kiinteistöveroprosentit ovat talouslaskelmassa vuoden 2023 tasolla koko suunnitelmakauden. Kiinteistöveron määrä on talousarviossa **6 milj. euroa**, mikä on 12 prosenttia vuoden 2023 kaikista verotuloista.

Verotuloja arvioidaan kertyvän **yhteensä 49 milj. euroa** vuonna 2023.

Valtionosuudet

Valtionosuustulo koostuu peruspalvelujen valtionosuudesta, muun opetus- ja kulttuuritoimen ylläpitäjäjärjestelmän mukaisesta valtionosuudesta sekä veromenetysten kompensaatiosta.

Valtionosuuksien kehityksen vaikuttavat kuntien ja valtion välinen kustannusten jaon tarkistukset, indeksitarkistukset sekä kuntien tehtävien muutoksiin liittyvät tarkistukset. Kunnat osallistuvat myös perustoimeentulotuen kustannuksiin valtionosuusjärjestelmän kautta Myös väestön määrän ja ikärakenteen muutokset vaikuttavat yksittäisen kunnan valtionosuuden määrään.

Peruspalveluiden valtionosuus sisältää rahoituksen lasten päivähoitoon, esi- ja perusopetukseen, kirjastopalveluihin ja kuntien kulttuuritoimintaan ja taiteen perusopetukseen. Myös verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus sekä siirtymätasaus ja eräät lisäykset ja vähennykset sisältyvät peruspalveluiden valtionosuussummaan. Sote-uudistukseen liittyen sosiaali- ja terveydenhuollon (ml. oppilas- ja opiskelijahuolto) ja pelastustoimen rahoitus siirtyy vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueille.

Kuntien peruspalveluiden rahoituksen laskentakriteereitä ja tasauksen määräytymisperusteita on tarkistettu sote-uudistuksen yhteydessä. Sote-tehtävien siirtyessä pois kunnilta suurin osa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta jaettavasta rahasta määräytyy alle 16-vuotiaiden ikäluokkien perustella. Koska kunnilla on muutoksen jälkeen edelleen tärkeä rooli myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sekä sosiaali- ja terveysmenojen ennaltaehkäisyssä, valtionosuusjärjestelmään lisätään uutena kriteerinä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosaa (HYTE-kerroin).

Sastamalan peruspalveluiden laskennallisen valtionosuuden määrä on **5,9 milj. euroa** vuonna 2023**.** Summa sisältää myös muutosrajoittimen ja siirtymätasauksen, joiden yhteismäärä on noin 3 milj. euroa**.** Verotulotasauksen määrä on **10 milj. euroa**.

Veromenetysten kompensaatiot on erotettu vuodesta 2020 alkaen varsinaisesta peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmästä, vaikka kompensaatio suoritetaan valtionosuusmaksatuksen yhteydessä. Kompensaation arvioitu määrä on 4,5 milj. euroa vuonna 2023.

Lukiokoulutuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, kansalaisopistojen, tuntiperusteinen taiteen perusopetuksen, liikunnan ja nuorisotyön valtionosuus sisältyy **opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään**. Järjestelmä sisältää myös lisärahoituksen perusopetuksen lisäopetukseen, maahanmuuttajien valmistavaan opetukseen sekä pidennetyn oppivelvollisuuden kustannuksiin.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmään sisältyvä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen asukaskohtainen rahoitusosuus (yhteensä noin 6,9 milj. euroa) vähennetään kunnille maksettavasta valtionosuudesta. Talousarvion opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusarvio on vähennyksen jälkeen noin **2,4 milj. euroa negatiivinen**.

Vuoden 2023 valtionosuustuloarvio on **yhteensä 18 milj. euroa.** Valtionosuuden määrä tarkentuu vasta lopullisissa valtionosuuspäätöksissä.

Tuloslaskelman kulujen ja tuottojen jakautuminen vuonna 2023:

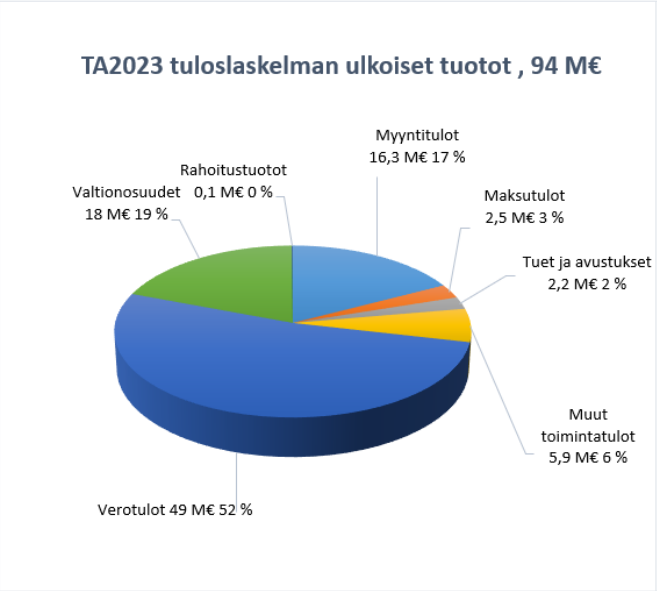

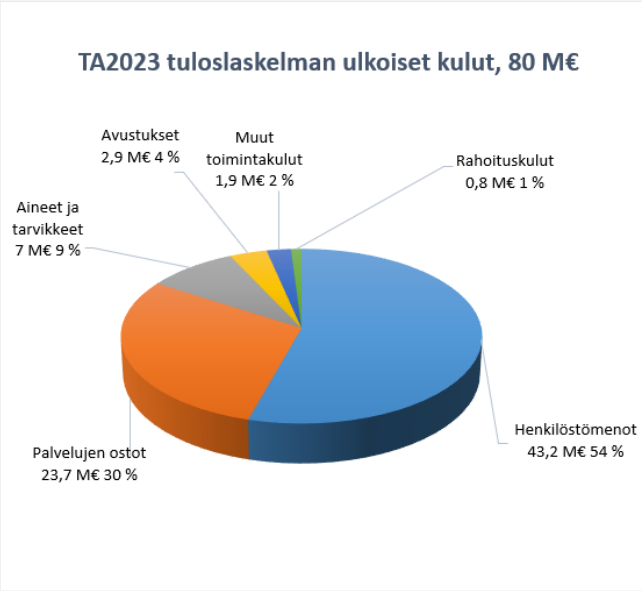

Toimintatuotot ja –kulut 2023

Vuoden 2023 talousarvio ei sisällä kustannustasoa lisääviä toiminnallisia tai rakenteellisia muutoksia tai merkittävää volyymikasvua. Aiemmin päätetyt ja lainsäädännön edellyttämät muutokset kuitenkin toteutetaan. Valtuuston vuonna 2020 hyväksymän sopeutusohjelman mukaiset toimenpiteet on huomioitu talousarviossa ja -suunnitelmassa ottaen huomioon toteutuksen aikataulutarkennukset.

Vuoden 2023 talousarvion **käyttötalouden nettomenot** (toimintakate) ovat 51,4 milj. euroa. Muutos vuoden 2022 talousarviosta on 102 milj. euroa. Hyvinvointialueelle siirtyvät tehtävät eliminoituna muutos 2022 talousarviosta on 2,7 milj. euroa (5,5 %).

Henkilöstökustannukset on laskettu olemassa olevan vuosityöpanoksen pohjalta huomioiden kaupungin omiin päätöksiin ja suunnitelmiin perustuvat muutokset. Kevään 2022 palkkaratkaisun on arvioitu lisäävän henkilöstökustannuksia 1,76 prosenttia vuonna 2022, 3,05 prosenttia vuonna 2023 ja 3,11 prosenttia vuonna 2024. Kevan eläkemenoperusteiset maksut muuttuvat laskennallisiksi tasausmaksuiksi ja jakautuvat kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Sastamalan maksu kasvaa noin 450 000 euroa verrattuna kaupungille jäävien tehtävien vastaavaan maksuun vuoden 2021 talousarviossa. Vuoden 2023 henkilöstömenot ovat 43,2 milj. euroa, josta Kevan tasausmaksu on 1,5 milj. euroa.

Muihin kustannuksiin ei ole tehty yleistä inflaatiotarkistusta vaan toimialat ovat arvioineet omaa kustannuskehitystään vastuualue- ja tehtäväkohtaisesti ottaen huomioon kustannustason muutokset ja myös sopeutustoimenpiteiden vaikutukset. Erityisesti sähkön, energian, rakennustarvikkeiden ja muiden materiaalien hinnat ovat nousseet vuoden 2022 aikana. Vastuualueita on ohjeistettu tarvittaessa neuvottelemaan palvelutuottajien kanssa palvelujen hinnoittelusta ja kustannusrakenteeseen vaikuttavista tuottavuutta lisäävistä toimenpiteistä.

Kaupungin ja liikelaitoksen käyttötalouden **ulkoiset toimintatuotot** ovat vuoden 2023 talousarviossa 26,8 milj. euroa ja **ulkoiset toimintakulut** ovat 78,7 milj. euroa.

Sisäiset erät on merkitty talousarvioon palvelun ostajalle sisäisinä menoina ja myyjälle vastaavina sisäisinä tuloina. Toimialojen ja liikelaitoksen väliset ja yksiköiden omat sisäiset laskutukset ovat yhteensä 10,9 milj. euroa. Tästä määrästä 7,8 milj. euroa on sisäisiä tilavuokria ja 2,0 milj. euroa on konsernihallinnon tuottamien tukipalveluiden kustannuksia (mm. yleishallinto- ja asiantuntijapalvelut sekä henkilöstö- ja taloushallinto). Merkittävin muutos sisäisissä erissä on sote-kiinteistöjen tilavuokrien muuttuminen sisäisistä ulkoisiksi tuotoiksi ja konsernihallinnon tukipalveluiden uudelleen kohdennus.

Vuoden 2023 **toimintakate** on -51,4 milj. euroa ja **tulos** 4,8 milj. euroa. Tuloksenkäsittelyerien jälkeen tuloslaskelma on 5,1 milj. euroa ylijäämäinen. Ylijäämä vastaa vuonna 2023 saatavien vanhojen vuosien verotuksen ’häntien’ ja siirtymätasauksen määrää.

Tilakeskuksen tuotot sisältyvät taloussuunnitelmaan teknisen lautakunnan esityksen mukaisena. Kuluihin on lisätty lautakunnan käsittelyn jälkeen tasausmaksu (eläkemeno) ja rakennusten purkuvaraus.

Sastamalan Vesi liikelaitoksen tuotot ja kulut sisältyvät laskelmiin liikelaitoksen oman arvion mukaisena. Sastamalan Veden taloussuunnitelma sisältää taksojen tarkistukset keväällä 2020 laaditun suunnitelman mukaisesti.

Rahoitustuotot- ja kulut

Ulkoiset rahoitustuotot sisältävä korko- ja osinkotuotot sekä kuntayhtymien maksamat peruspääoman korot. Sote-uudistuksen yhteydessä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin peruspääoman tuotto ja Coxan osinkotuotto, yhteensä noin 0,4 milj. euroa jäävät pois.

Rahoituskulut koostuva pääosin lainojen korkokuluista. Korkokulut kasvavat lainamäärän kasvaessa. Sastamalan lainojen keskimääräinen korkotaso on ollut alle 0,5 prosenttia. Taloussuunnitelmassa uusien lainojen korkotasoksi on arvioitu 3-3,5 prosenttia ja korkomenojen arvioidaan kasvavan suunnitelmakaudella yli miljoonaan euroon

Tilakeskuksen jäännöspääoman korko 725 300 euroa budjetoidaan sisäisenä eränä rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Sastamalan Veden peruspääoman tuottovaatimus on alennettu nollaan vuosien 2021-2023 ajaksi.

Poistot

Sastamalan kaupungin poistosuunnitelmaa on tarkistettu vuoden 2013 alusta lukien Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen ja Kuntaliiton soveltamisohjeen periaatteiden mukaisesti. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut vuonna 2016 uuden yleisohjeen, johon sisältyviä tarkennuksia noudatetaan soveltuvin osin.
Mikäli poistonalaisen hyödykkeen tulonodotus tai palvelutuotantokyky muuttuu, tehdään tarvittaessa lisäpoisto tai alaskirjaus kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti.

Vuodelle 2023 on tehty miljoonan euron varaus purettavaksi tulevien rakennusten alaskirjausta varten. Poistojen normaalitaso nousee suunnitelmakaudella 9,5 miljoonaan euroon. Poistotaso kasvaa edelleen isojen talonrakennusinvestointien valmistuttua.

Investoinnit

Vuosien 2023-2025 nettoinvestoinnit ovat 49 milj. euroa (keskimäärin 16,3 milj. euroa/vuosi). Investointien omahankintameno on suunnitelmakaudella 50 milj. euroa ja omaisuuden myyntituotot 0,9 milj. euroa (tasearvo).

Vuoden 2023 talousarviossa investointien omahankintameno on 13,6 milj. euroa. Tästä 6,5 milj. euroa on Tilakeskuksen investointeja, 2,2 milj. euroa on vesihuollon investointeja ja 4,6 milj. euroa muuhun kunnallistekniikkaan liittyviä investointeja sisältäen liikuntapaikkainvestoinnit. Maanhankintaan on varattu 0,3 milj. euroa, maankäytön kalustoon 60 000 euroa ja sivistystoimen tvt-investointeihin 80 000 euroa. Omaisuuden myyntituottoja arvioidaan saatavan yhteensä 0,3 milj. euroa, joten nettoinvestoinnit ovat 13,3 milj. euroa.

Investointikokonaisuuksien linjaukset on esitetty talousarvion investointiosassa (luku 14).

Rahoitus

Rahoituslaskelmassa vuosikatetta on käytettävissä investointien rahoittamiseen ja lainojen lyhennyksiin 14,8 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat 13,3 milj. euroa ja lainojen lyhennykset 10,2 milj. euroa. Uutta lainaa on budjetoitu otettavaksi 10,2 milj. euroa, joten kokonaislainamäärä ei kasva vuonna 2023.

Rahoitusvajetta kertyy taloussuunnitelman käyttötalous- ja investointiolettamilla suunnitelmakauden aikana 15 milj. euroa. Mikäli rahoitustarve katetaan lainanotolla, nousee kaupungin velkamäärä vuoden 2025 lopussa 73 milj. euroon (n. 3 040 euroa/asukas). Poikkeamat taloussuunnitelman tulo- ja meno-olettamuksista sekä investointitasosta vaikuttavat myös lopulliseen lainamäärän kehitykseen. Lainatarvetta tarkastellaan myös kassatilanteen kautta.

<u>Uutta lainaa nostettaessa noudatetaan seuraavia periaatteita:</u>

Rahoitusjärjestelyissä noudatetaan valtuuston 16.12.2019 hyväksymiä varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteita.

Kaupungin lainasalkun rakenteen määrittelyssä oleellista on ennakoitavuus ja korkoriskin hallinta.

Ensisijaisesti korkoriskiltä suojaudutaan lainasalkun hallitulla rakenteella sekä uusien lainojen korkosidonnaisuuksia jakamalla tai olemassa olevien korkosidonnaisuuksia muuttamalla, lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen painotuksilla tai lainojen erääntymistä porrastamalla. Johdannaissopimuksia korkosuojaukseen ei pääsääntöisesti käytetä.

Lainasalkun tavoiterakenne korkokannoittain vuoteen 2028 (5 vuoden kehitys):

- lyhyet vaihtuvakorkoiset 35 %
- markkinatilanteen mukaan määräytyvät lainat, huomioidaan mahdollisuus korkosuojaukseen ja lainojen ennenaikaiseen takaisinmaksuun 30 %
- pitkät kiinteäkorkoiset 35 %

Lisäksi voidaan tarvittaessa ottaa kuntatodistusohjelman kautta lyhytaikaista lainaa maksuvalmiuden varmistamiseksi. Samanaikaisesti tällaista lyhytaikaista lainaa voi olla enintään kymmenen milj. euroa.

Vastuut

Sastamalan kaupungin velkamäärä on talousarvion mukaan vuoden 2022 lopussa 58 milj. euroa. Suunnitelmakaudella 2023-2025 lainamäärä kasvaa 15 milj. eurolla ja on suunnitelmakauden päättyessä yli 73 milj. euroa.

Konsernivelan yhteismäärä on vuoden 2022 lopussa lähes 110 milj. euroon. Konsernilainat sisältävät kaupungin omien lainojen lisäksi myös kaupungin omistusosuutta vastaavan osuuden tytäryhtiöiden sekä kuntayhtymien lainoista. Tytäryhtiöt lyhentävät lainojaan vuosittain noin miljoonalla eurolla. Tytäryhtiöiden vanhoille lainoille on pääsääntöisesti myönnetty kaupungin takaus.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin lainoja kaupungin konsernilainoihin sisältyi vuoden 2021 tilinpäätöksessä 36,1 milj. euroa. Sote-uudistuksen yhteydessä kuntien vastuu sairaanhoitopiirin lainoista päättyy ja konsernivelan määrä pienenee vastaavasti.

Lisäksi kaupunki on myöntänyt aiemmin takauksia osakkuusyhtiöilleen (omistus alle 50 %) sekä poikkeustapauksessa myös muille yhteisöille, jotka huolehtivat kuntalaisten peruspalveluiden järjestämisestä (mm. vanhustenkotiyhdistykset). Konserniin kuulumattomille yhtiöille annettuja takauksia kaupungilla on vuoden 2022 lopulla jäljellä noin 14 milj. euroa. Muille kuin tytäryhtiöille myönnetyt takausvastuut vähenevät noin miljoonalla eurolla vuodessa.

Lisäksi kaupungilla on noin 8 milj. euroa vuokra- ja leasingvastuita, joita ei ole huomioitu alla olevassa kaaviossa. Myös näistä vastuista osa siirtyy hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa.

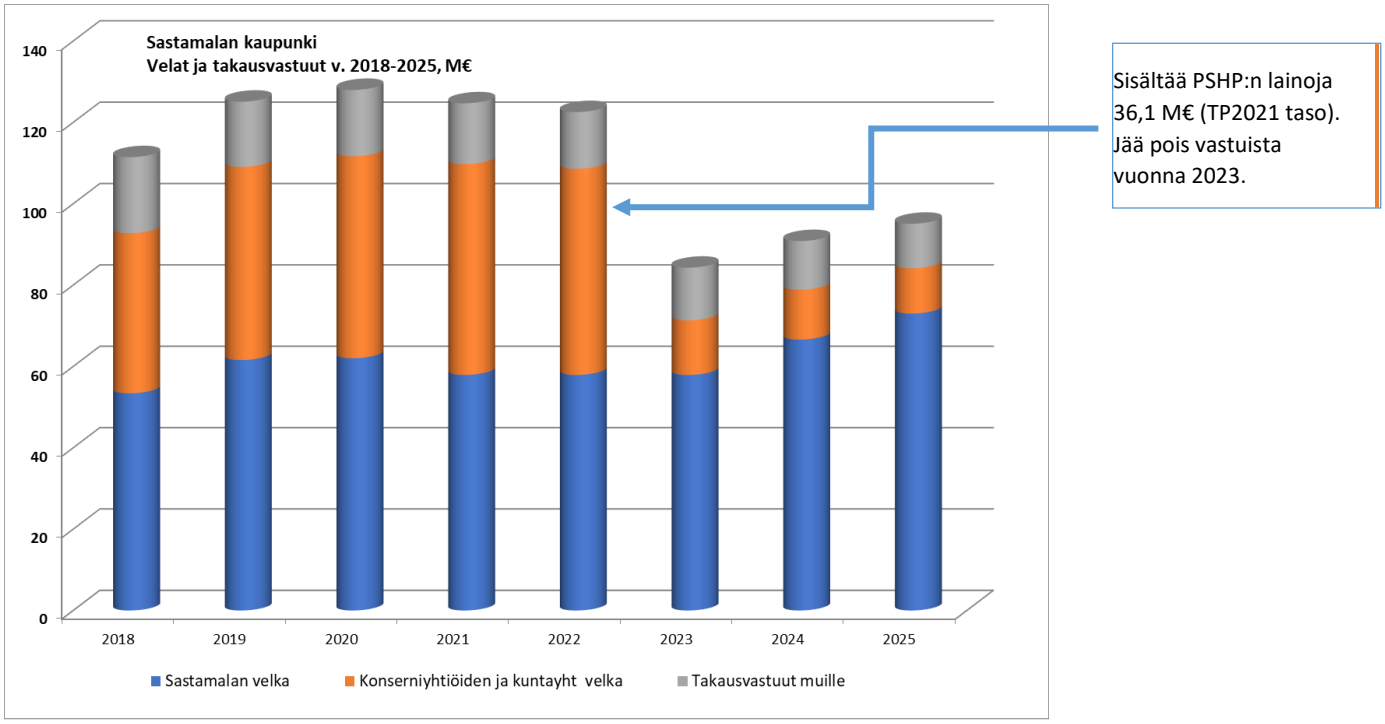

Yhteenveto

Edellä esitetyillä olettamuksilla vuoden 2023 tulos on 4,8 milj. euroa positiivinen. Tuloksenkäsittelyerien jälkeen talousarvio on 5,1 milj. euroa ylijäämäinen.

Vuodelta 2022 periytyvät korkeamman veroprosentin ja jako-osuuden tilitykset sekä valtionosuusjärjestelmään sisältyvä siirtymätasaus lisäävät vuoden 2023 verorahoitusta noin 5 miljoonalla eurolla normaalitilanteeseen verrattuna. Tulorahoitus kattaa investointien rahoitustarpeen vuonna 2023. Suunnitelmavuosina verorahoituksen supistuessa kohti normaalitasoa tulorahoitus ei riitä investointeihin ja kaupungin lainamäärä kasvaa. Asukasta kohti laskettu lainamäärä säilyy kuitenkin edelleen kuntien nykyistä keskiarvoa pienempänä.

6.5. Suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 laskentaperusteet

Suunnitelmavuosien tulos- ja rahoituslaskelmat on esitetty painelaskelmana, joka sisältää seuraavat muutoselementit

- Verotuloarviossa on huomioitu vuosittaisten tilitysten portaittainen paluu normaalitasolle
- Valtionosuuksien muutosta koskeva alustava arvio, joka täsmentyy lopulliseen muotoonsa vasta vuoden 2022 tilinpäätöksen valmistuttua. Arvio sisältää 3 prosentin vuosittaisen indeksitarkistuksen
- Sote-muutoksen tasauselementtinä toimiva muutosrajoitin on vuoden 2023 tasolla
- Siirtymätasauksen leikkaus on huomioitu
- Valtionosuusarviossa on vuodesta 2024 lähtien huomioitu alustavan arvion mukainen valtionosuuden lisäleikkaus 29 €/asukas

Suunnitelmavuosien kustannustason vuosimuutokseksi on painelaskelmassa arvioitu

- vuoden 2024 henkilöstökulujen muutos palkkaratkaisun mukaisesti 3,11 % ja vuodelle 2025 arvio 3 %
- palveluiden ostot, hintojen muutos 4 prosenttia.
- tarvikkeiden ostot, hintojen muutos 4 prosenttia
- Vuokrat, avustukset ja muut kulut vuoden 2023 hinnoilla

Vuoden 2024 TE-uudistuksen talousvaikutuksia ei ole huomioitu taloussuunnitelmassa.

7 TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Seuraavissa taulukoissa kaupungin ja Sastamalan Vesi liikelaitoksen talousarvioehdotukset on yhdistelty.

Emokaupungin, laskennallisten taseyksiköiden tulos- ja rahoituslaskelmat esitetään erikseen jäljempänä luvussa 15 ja liikelaitoksen laskelmat talousarvion lopussa omana kokonaisuutenaan.

Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA 1000 €	**SASTAMALAN KAUPUNKI JA LIIKELAITOS**				
ulk+sis	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot	59 266	54 552	37 734	37 810	37 929
Valmistus omaan käyttöön	471	457	450	454	458
Toimintakulut	-206 341	-208 667	-89 601	-91 298	-93 643
Toimintakate	**-146 605**	**-153 658**	**-51 418**	**-53 035**	**-55 257**
Verotulot	90 560	92 500	48 965	48 065	48 865
Valtionosuudet	69 852	74 500	18 000	17 300	17 300
Rahoitustuotot ja kulut	173	-720	-704	-1 096	-1 580
Vuosikate	**13 981**	**12 622**	**14 843**	**11 234**	**9 328**
Poistot	-9 339	-9 200	-10 000	-9 100	-9 520
Tulos	**4 641**	**3 422**	**4 843**	**2 134**	**-191**
Tuloksenkäsittelyerät	-727	239	231	219	219
Yli/alijäämä	**3 915**	**3 661**	**5 074**	**2 352**	**27**
Tuottojen ja kulujen erittely					
**Toimintatuotot, ulkoiset*	*45 461*	*40 816*	*26 839*	*27 203*	*27 622*
**Toimintatuotot, sisäiset*	*13 805*	*13 736*	*10 895*	*10 607*	*10 307*
***Toimintakulut, ulkoiset*	*-192 540*	*-194 931*	*-78 706*	*-80 691*	*-83 336*
***Toimintakulut, sisäiset*	*-13 801*	*-13 736*	*-10 895*	*-10 607*	*-10 307*
Laskelman taustatiedot					
Verot ja VOS, sisältävät koronatukea M€	*2,0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Korvaus välittömiin koronakuluihin M€	*3,0*	*1,5*	*0*	*0*	*0*
Taseen ylijäämä M€	*27,9*	*31,6*	*36,6*	*39,0*	*39,0*
Toimintakatteen muutos %	*4 %*	*5 %*	*-67 %*	*3 %*	*4 %*
Kustannustason muutosolettama	*Arvioitu vastuualuekohtaisesti*			*3-4%*	*3-4%*
Verorahoituksen muutos %	*3 %*	*4 %*	*-60 %*	*-2 %*	*1 %*
(verotulot ja valtionosuudet)					

Suunnitelmakauden muutoksia, vaikutus tulokseen

- 2022-2024: Palkkojen sopimuskorotusten vaikutus henkilöstökuluihin yli 1,2 M€ vuosittain
- 2023: Kevan eläkemenoperusteiset eläkemaksut muuttuvat tasausmaksuiksi ja niiden kustannusvaikutus kasvaa noin 450 000 euroa
- 2023: Asiakasmaksujen määräytymisperusteiden muutokset vähentävät varhaiskasvatuksen tuloja ja lisää palvelusetelikuluja. Vaikutus vuonna 2023 n. 250 000 euroa
- 2023: Lainsäädännön kautta tulevat tehtävien muutokset sisältyvät toimialojen määrärahoihin ja valtionosuusarvioon. Vuoden 2023 uudet tehtävämuutokset ovat vähäisiä. Oletuksena on, että tehtävämuutoksiin saadaan 100 %:n valtionosuuskompensaatio, jolloin niiden vaikutus tulokseen on neutraali.
- Sopeutusohjelman 2020-2023 mukaiset toimenpiteet sisältyvät talouslukuihin: Palveluverkko 2030-suunnitelman ja kiinteistöohjelman käyttötalousvaikutukset tarkentuvat hankkeiden

valmistelun myötä. Kaupungin käytöstä poisjääviin ja purettavien rakennusten tasearvoihin tehdään tarvittaessa alaskirjaukset. Alaskirjauksiin on varauduttu vuoden 2023 talousarviossa.

- 2023-2025: Taloussuunnitelma ei sisällä muuta kustannuksia lisäävää toiminnan laajennusta/kehittämistä. Taloussuunnitelma kuitenkin mahdollistaa kustannusneutraalit tai kustannuksia keventävät toiminnalliset muutokset.
- Vastuualuekohtaiset toiminnan muutokset on esitetty vastuualueiden omilla sivuilla (luku 13)
- Vertailtavuus: 2021-2022/2023, huomioitavaa:
    - Koronapandemia on vaikuttanut vuosien 2020-2021 toimintatuottoihin ja -kuluihin sekä verorahoitukseen. Valtion koronatuet ovat vahvistaneet kyseisten vuosien taloutta. Vuonna 2022 erillistä koronatukea ei enää makseta, mutta valtio korvaa kunnille edelleen koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset. Korvaus sisältyy sosiaali- ja terveystoimen toimintatuottoihin.
    - Koronan jälkeinen talouden elpyminen näkyy lisääntyneinä verotuloina loppuvuodesta 2021 alkaen. Vuoden 2022 talousarvion verotuloarviota on korotettu.
    - Ukrainan sota on vaikuttanut tuotteiden ja palveluiden hintoihin vuonna 2022. Hintojen arvioidaan edelleen nousevan vuonna 2022. Lisäksi kaupunki on järjestänyt Sastamalaan saapuneille ukrainalaisille tarvittavia palveluita.
    - Korkotason kasvu lisää rahoituskuluja loppuvuodesta 2023 alkaen. Korkotason arvioidaan pysyvän suunnitelmakauden 3-3,5 prosentissa.
    - Vuoden 2023 sote-uudistus muuttaa toimintatuottoja, toimintakuluja, vero- ja valtionosuusrahoitusta sekä rahoitustuottoja. Vanhojen vuosien verotilityksistä ja siirtymätasauksesta johtuen vuoden 2023 lukuja ei voi suoraan verrata myöskään suunnitelmavuosien 2024-2025 talouslukuihin. Talous asettuu kohti uutta normaalitasoa vähitellen vuodesta 2024 alkaen.
- Suunnitelmavuosien luvut on esitetty painelaskelmana. Sote-uudistuksen vuosien 2024-2025 rahoitusvaikutus perustuu arvioon, joka täsmentyy lopulliseen muotoonsa vasta vuoden 2022 tilinpäätösten valmistumisen jälkeen.

Vuoden 2023 ylijäämä 5,1 milj. euroa muodostuu:

- Emokaupunki 5,0 milj. euroa
- Sastamalan Vesi liikelaitos 0,1 milj. euroa

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA 1000 €	SASTAMALAN KAUPUNKI JA LIIKELAITOS				
ulk+sis	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Vuosikate	13 980	12 622	14 843	11 234	9 328
Tulorah korjauserät	-616	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	**13 364**	**12 622**	**14 843**	**11 234**	**9 328**
Investointimenot	-9 191	-14 815	-13 735	-20 285	-16 055
Rahoitusosuudet	296	0	90	0	0
Myynnit	1 744	300	300	300	300
Investointien rahavirta	**-7 151**	**-14 515**	**-13 345**	**-19 985**	**-15 755**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**6 214**	**-1 893**	**1 498**	**-8 751**	**-6 427**
Antolainojen muutos ulk	25	3	3	3	3
Antolainojen muutos sis	296	296	296	296	296
Lainanotto	6 500	14 550	10 200	18 900	17 500
Pitkäaik lainojen lyhennys ulk	-10 603	-11 461	-10 228	-10 182	-11 100
Pitkäaik lainojen lyhennys sis	-296	-296	-296	-296	-296
Rahoitustoiminta	**-4 078**	**3 092**	**-26**	**8 721**	**6 403**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**2 135**	**1 199**	**1 473**	**-31**	**-24**
*** uutta lainaa nostetaan vuonna 2022 talousarviossa arvoitua vähemmän, huomioitu alla olevassa lainamäärässä*					
Lainamäärän muutos M€, netto	*-4,1*	*0,0*	*0,0*	*8,7*	*6,4*
Lainamäärä 31.12., M€	*57,9*	*57,9*	*57,9*	*66,6*	*73,0*
Lainat €/asukas	*2 408*	*2 413*	*2 411*	*2 775*	*3 041*
Asukasluku laskelmassa	*24 052*	*23 998*	*24 000*	*24 000*	*24 000*

Taulukoissa ’TA2022 muutettu’ -sarakkeella on talousarvio vuoden 2022 aikana tehtyine muutoksineen (huomioitu myös valtuustolle 14.11.2022 tehtävät esitykset). Vuoden 2022 investointimääräraha sisältää valtuuston päättämät 590 000 euron nettolisäykset.

Vuoden 2022 lopun lainamäärä tulee olemaan noin 3 milj. euroa budjetoitua pienempi. Poikkeama on huomioitu rahoituslaskelman alla olevassa lainamäärässä.

8 TALOUDEN TUNNUSLUVUT

SASTAMALAN KAUPUNKI Talouden tunnuslukuja	TA2023	muutettu TA2022	TP2021	TP2020
Asukasluku	**23 998**	23 998	23 998	24 052
Veroprosentti	**8,86**	21,50	21,50	20,75
Verotulot 1000 €	**48 965**	92 500	90 560	82 859
Verotulojen muutos %	**-47,1 %**	2,1 %	9,3 %	1,3 %
Verotulot €/asukas	**2 040**	3 854	3 774	3 445
Valtionosuudet 1000 €	**18 000**	74 500	69 852	72 630
Valtionosuuksien muutos%	**-75,8 %**	6,7 %	-3,8 %	15,7 %
Valtionosuudet €/asukas	**750**	3 104	2 911	3 020
Toimintakulut (ulk.), 1000 €	**78 706**	193 512	192 540	177 440
Toimintatuotot (ulk.), 1000 €	**26 839**	40 817	45 461	36 394
Toimintatuotot/toimintakulut (ulk.) %	**34,1 %**	21,1 %	23,7 %	20,6 %
Toimintakate, 1000€	**-51 417**	-152 238	-146 608	-140 579
Toimintakatteen muutos%	**-66,2 %**	3,8 %	4,3 %	-1,4 %
Vuosikate, 1000 €	**14 843**	12 622	13 977	15 093
Vuosikate eur/asukas	**619**	526	582	628
Vuosikate poistoista %	**148 %**	137 %	150 %	141 %
Tilikauden tulos, 1000 €	**4 843**	3 422	4 637	4 359
Tilikauden yli-/alijäämä, 1000 €	**5 074**	3 661	3 910	4 589
Taseen ylijäämä, 1000 €	**36 621**	31 547	27 886	23 976
Taseen ylijäämä €/asukas	**1 526**	1 315	1 162	997
Investointien tulorahoitus, 1000 €	**14 843**	12 622	13 361	14 477
Investointien tulorahoitus, %	**108,8 %**	85,2 %	157,2 %	137,3 %
Investointien omahankintameno, 1000 €	**13 645**	14 815	8 891	10 992
Investoinnit omahankintameno, €/asukas	**569**	617	371	457
Lainakanta, 1000 €	**57 886**	57 914	57 914	62 017
Lainat, €/asukas	**2 412**	2 413	2 413	2 578
Lainanhoitokate	**1,95**	1,69	1,89	1,91
Rahavirta* ulos 1 000 €	**94 417**	205 004	207 819	192 946
Rahavirta* sisään 1 000 €	**92 689**	209 897	201 605	188 811
** Sisältää toiminnan ja investointien rahavirran (ei sisällä anto- ja ottolainoja)*				

Taulukko sisältää kaupungin ja liikelaitoksen tiedot.

Eri vuosien lukuja verrattaessa huomioitava toiminnallisten muutosten (mm. tehtävien ulkoistukset) vaikutus tulo- ja menorakenteisiin. Vuoden 2022 lainamäärä on arvioitu todellisen tilanteen mukaan.

Tunnuslukujen määritelmät:

- **Toimintatuotot / toimintakulut, %** = kuinka paljon toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla
- **Vuosikate, 1000 € ja €/asukas** = kuinka paljon talousarviovuoden tulorahoituksesta jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.
- **Vuosikate poistoista %** = kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Tulorahoituksen riittävyyttä voidaan arvioida myös pidemmällä ajanjaksolla, jos tarkasteluajankohdalle ajoittuu poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointi.
- **Investointien tulorahoitus, %** = 100 x (vuosikate / investointien omahankintameno (investointimenot vähennettynä rahoitusosuuksilla)) kertoo paljonko investointien omahankintamenosta katetaan tulorahoituksella.
- **Laskennallinen lainanhoitokate** = (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset).
  = tulorahoituksen riittävyys vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.
  Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla lainamäärä kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluku on yli 2, tyydyttävä, kun luku on 1-2 ja heikko, kun luku on alle 1.

9 TALOUSARVION LAADINTAPERUSTEET JA KÄSITTELYVAIHEET

Laadintaperusteet

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Sastamalassa taloussuunnitelma on laadittu kolmivuotisena vuosille 2023-2025.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy käyttötalousosassa talousarvioasetelman mukaiset vastuualueiden toimintatavoitteet ja nettomäärärahat sekä investointiosassa toimiala/taseyksikkökohtaiset nettomäärärahat.

Talousarvion valmisteluohje ja kehys

Kaupunginhallitus hyväksyi 27.6.2021 talousarvion valmisteluperiaatteet ja 29.8.2022 talousarvion valmistelukehyksen. Kehyksen taustatiedot ja laskentatekijät valmisteltiin laajennetun johtoryhmän talousarviotyöpajassa 24.8.2022.

Talousarviokehyksen toimintakate oli -52,8 milj. euroa (emo -54,5 milj. euroa ja Vesi liikelaitos 1,7 milj. euroa) ja tilikauden tulos 3,6 milj. euroa ylijäämäinen. Kehykseen arvioitiin sote-uudistuksen vaikutus toimialoilla.

Kehys kohdennettiin toimialatasolle, poikkeuksena Tilakeskus, joille osoitettiin oma kehys. Toimialojen tehtävänä oli jakaa kehys edelleen vastuualueille ottaen huomioon toiminnan muutokset ja määrärahatarpeet. Menettelyllä toimialoille annettiin mahdollisuus priorisoida ja kohdentaa määrärahansa toiminnan painopisteiden edellyttämällä tavalla.

Sastamalan Vesi liikelaitoksen tuli laatia taloussuunnitelmansa siten, että suunnitelmakauden tulos on positiivinen ja liikelaitos ei tarvitse toimintaansa kaupungin avustusta. Liikelaitokselle määriteltiin myös vuoden 2023 kaupungin laskelmiin yhdistettävä toimintakate.

Vastuualueiden tuli huomioida taloussuunnittelussaan myös tarkastuslautakunnan vuoden 2021 arviointikertomuksissa esille otetut kehittämistarpeet.

Talousarvion käsittelyvaiheet

Alla olevassa taulukossa on varsinaisen talousarviovalmistelun vaiheet.

6.6.2022	Johtoryhmä	Valmistelun käynnistys, muutostarpeet
20.6.2022	Johtoryhmä	Valmisteluperiaatteet
27.6.2022	Kaupunginhallitus	Valmisteluperiaatteet
24.8.2022	Johtoryhmä laajennettuna	Talousarviotyöpaja
29.8.2022	Kaupunginhallitus	Talouskehys
19.9.2022	Kaupunginvaltuusto	Budjettiseminaari / talouden tilannekuva
30.9.2022 mennessä	Toimialat/toimielimet	Talousarvioesitykset
syys-lokakuu	Toimialat/jory/khall	Informaatio valmistelutilanteesta
10.10.2022	Kaupunginvaltuusto	Seminaari: Investoinnit
7.11.2022	Kaupunginhallitus	Veroprosenttiesitys Talousarvioesitys
14.11.2022	Kaupunginvaltuusto	Veroprosenttipäätös Talousarvion hyväksyminen
31.12.2022 mennessä	Liikelaitoksen johtokunta	Liikelaitoksen talousarvion hyväksyminen
tammikuu 2023	Kaupunginhallitus	Talousarvion täytäntöönpanomääräykset
tammi-helmi-kuu 2023	Lautakunnat	Talousarvioon sovitetut käyttösuunnitelmat
Lisäksi: Hallituksen ja johtoryhmän käsittelyt ja informaatio eri valmisteluvaiheissa Informaatio yhteistyötoimikunnan kokouksissa Konsernihallinnon ja toimialojen väliset seurantaneuvottelut Konsernihallinnon ja suurimpien tytäryhtiöiden väliset seurantaneuvottelut		

10 TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA KÄYTTÖSUUNNITELMAT

Talousarvion rakenne

Talousarvio sisältää
- yleisperustelut
- käyttötalousosan (luku 13)
- investointiosan (luku 14)
- tuloslaskelmaosa (luku 15) ja
- rahoituslaskelmaosan (luku 15)
- konsernitavoitteet (luku 17)

Talousarviokirjan luvussa 7 on esitetty kaupungin ja Sastamalan Vesi liikelaitoksen yhdistetty ulkoisten ja sisäisten kulujen ja tuottojen tuloslaskelma ja rahoituslaskelma. Ne kertovat koko kaupungin toiminnan ja talouden tilanteen sekä rahoitustarpeet. Emokaupungin tulos- ja rahoituslaskelma (ilman liikelaitosta) sekä erikseen laskennallisen taseyksikön tulos- ja rahoituslaskelmat on esitetty luvussa 15.

Käyttötalousosassa on esitetty toimialojen ja vastuualueiden toiminnan painopisteet, tuloskortit, tuottavuustoimenpiteet ja määrärahat.

Emokaupungin investointisuunnitelma on esitetty toimialoittain jaoteltuna pienempiin investointikokonaissuuksiin. Suurimmista investoinneista on lisäksi hankekohtaiset erittelyt.
Investointitaulukkoon on yhdistelty myös Sastamalan Vesi liikelaitoksen investointisuunnitelma.

Sastamalan Vesi Liikelaitoksen sitovat erät sekä liikelaitoksen vaikutus tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen on esitetty kappaleessa 16. Liikelaitoksen varsinainen talousarvio on esitetty omana osionaan talousarvion lopussa.

Konsernia koskeva osio sisältää konsernitavoitteet sekä suurimpien tytäryhteisöjen tuloskortit.

Talousarvion sitovuus

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Toimielintä ja viranhaltijaa sitovat valtuuston myöntämä nettomääräraha (määrärahataulukoissa rivi ’Toimintakate’) sekä valtuustotason sitovat tavoitteet vuodelle 2023 (tuloskorteilla sarake ’Tavoitetaso 2023’).

<u>Erikseen määritellään seuraavat sitovuudet:</u>
- Kaupungin yhteisten erien vastuualueella käsiteltävät maanmyyntivoitot (300 000 euroa) sekä
- Yhdyskuntatekniikan vastuualueella käsiteltävät puun myyntitulot (260 000 euroa).
  - Edellä mainitut kaupungin yhteisestä omaisuudesta saatavat tuloerät ovat siten sitovia, että kyseisillä vastuualueilla ei ole oikeutta käyttää tuloarvion mahdollisesti ylittävää osaa muiden toimintamenojensa katteeksi ilman kaupunginhallituksen suostumusta. Tuloarvion ylittävällä osalla tulee ensisijaisesti kattaa kaupungin elinvoimaa ja kasvua tukevia toimenpiteitä koko kaupungin tasolla
- Lomituspalveluiden toimintayksikön määrärahaa tarkastellaan omana erillisenä kokonaisuutenaan Maaseutupalveluiden vastuualueen sisällä. Lomituspalveluiden tulot ja menot budjetoidaan samansuuruisiksi (netto 0). Mahdollista ylijäämää ei saa käyttää vastuualueen muiden menojen kattamiseen eikä mahdollista alijäämää ole velvollisuutta kattaa vastuualueen muun toiminnan määrärahasta.

Laskennallisena taseyksikkönä käsiteltävän Tilakeskuksen sitovia eriä ovat tuloslaskelman mukainen toimintakate (nettomäärärahа) sekä valtuuston erikseen määrittelemät tulostavoitteet. Rahoituslaskelmassa sitovana seurataan investointien rahavirtaa (nettoinvestointeja) ja Tilakeskuksen investointeihin kohdentuvan lainamäärän nettomuutosta.

Talousarviokirjassa hyväksytyt määrärahat, tuloarviot ja sitovat tavoitteet ovat ensisijaisia talousarvion muuhun tekstiin nähden. Valtuusto voi talousarviokäsittelyn yhteydessä asettaa myös muita toimialoja sitovia määrärahan tai tuloarvion käyttöön tai toimintaan liittyviä tavoitteita. Näistä tehdään erillinen kirjaus ko. toimialan/vastuualueen omille talousarviosivuille.

Investointiosassa sitoo nettomäärärahа toimialoittain. Talousarviossa nimetään erikseen vuonna 2023 toteutettavat tai käynnistettävät elinvoimainvestoinnit ja muut isot rakennusinvestoinnit. Valtuusto voi antaa investointimäärärahoille myös muita sitovia tavoitteita (investointikohdekohde, toteutusajankohta ym.). Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää yli 1 miljoonan euron, hallitus 0,5 – 1,0 miljoonan euron ja tekninen lautakunta tai Sastamalan Veden johtokunta enintään 0,5 miljoonan euron investointihankkeiden hankesuunnitelmista.

Käyttötalous- ja investointiosan nettomäärärahoihin verrattavia eriä ovat kaupungin tuloslaskelmassa:

1) verotulot
2) valtionosuudet
3) rahoitustuotot ja -kulut
4) satunnaiset tuotot ja kulut

Rahoitusosassa tällaisia eriä ovat:

1) antolainasaamisten lisäys
2) antolainasaamisten vähennys
3) pitkäaikaisten lainojen lisäys
4) pitkäaikaisten lainojen vähennys
5) lyhytaikaisten lainojen muutokset

Jos talousarviossa myönnetyn nettomäärärahan ennakoidaan ylittyvän, tulee vastuualueen ottaa välittömästi käyttöön uusia tasapainottavia toimenpiteitä tarvittavassa laajuudessa. Mahdolliset määrärahojen lisäystarpeet tulee ensisijaisesti kattaa vastuualueen tai liikelaitoksen omilla käyttösuunnitelmatarkistuksilla. Toissijaisesti lisäys tulee kattaa samaan toimialaan kuuluvien vastuualueiden välisin määrärahasiirroin. Mikäli tämäkään ei ole mahdollista, tulee ennen valtuustolle tehtävää määrärahan muutosesitystä selvittää kattamismahdollisuudet toimialojen välillä. Määrärahan muutosesitykset toimielinten tulee saattaa kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsiteltäväksi. Määrärahamuutosten käsittelyä ja selvityksiä koskeva toimintaprosessi määritellään tarkemmin talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä.

<u>Sastamalan Vesi liikelaitos</u>

Sastamalan Veden johtokunta on valmistellut ehdotuksensa liikelaitoksen talousarvioksi ja -suunnitelmaksi. Kaupunginhallitus voi esittää muutoksia vain liikelaitosta koskeviin sitoviin eriin kunnan talousarviossa. Valtuusto voi asettaa liikelaitosta koskevia sitovia eriä ja kehystavoitteita. Liikelaitoksen talousarvion ja -suunnitelman hyväksyy liikelaitoksen johtokunta valtuuston talousarviokäsittelyn jälkeen ottaen huomioon valtuuston asettamat tavoitteet ja kehykset.

Liikelaitoksen talousarvio- ja suunnitelma on kaupungin talousarvion ja -suunnitelman erillinen osa. Liikelaitosta sitovia eriä kaupungin talousarviossa ovat kuntalaissa erikseen määritellyt erät: korvaus kaupungin sijoittamasta pääomasta, kaupungin toiminta-avustus liikelaitokselle, kaupungin pääomasijoitus liikelaitokseen ja liikelaitoksen pääoman palautus kaupungille. Mainittujen erien lisäksi kaupunki voi määrätä sitovaksi myös muun erän. Sastamalan hallintosäännön mukaan valtuusto

hyväksyy talousarviossa liikelaitoksen sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet. Valtuusto hyväksyy myös liikelaitoksen yli 1 000 000 euron hankkeet ja hallitus hyväksyy yli 500 000 euron hankkeet.

Valtuusto asettaa Sastamalan Vesi liikelaitokselle talousarviossa 2023 seuraavat sitovat kehystavoitteet:

- tulostavoite
- korvaus peruspääomasta
- kaupungin tuki liikelaitokselle
- peruspääomasijoitus ja -palautus
- investointien kokonaismäärä
- yli 500 000 euron kokonaiskustannusarvion ylittävät investointihankkeet nimetään talousarviossa tai valtuuston erillisellä päätöksellä
- lainanoton enimmäismäärä (lainamäärän lisäys)
- sitovat toiminnalliset tavoitteet

Käyttösuunnitelmat

Käyttösuunnitelmat valmistellaan ja käsitellään lautakunnissa helmikuun 2023 loppuun mennessä, siten että vuoden 2022 toteutuma on vertailutietona käytettävissä. Käyttösuunnitelmat saatetaan tiedoksi ja mahdolliset määrärahasiirrot päätettäväksi kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle viimeistään maaliskuussa 2023.

Toimialojen tulee tarkastella kokonaismäärärahansa kohdennusta ottaen huomioon toiminnan painopisteet ja priorisointi. Tämän arvioinnin perusteella lautakunnat voivat käyttösuunnitelmavaiheessa tarvittaessa esittää määrärahojen siirtoa vastuualueiden välillä.

Käyttösuunnitelmassa ja talousarviovuoden aikana tehtävässä seurannassa tarkasteltavat asiat:

- Käyttösuunnitelmat laaditaan sekä käyttötaloudesta että investoinneista (määrärahat ja tavoitteet). Käyttösuunnitelmia voidaan tarkentaa tarvittaessa talousarviovuoden aikana
- Lautakuntatason operatiiviset tavoitteet ja ohjeet toiminnan toteuttamiselle (tallennus ja seuranta TargetorPro –järjestelmässä).
- Sopeutusohjelman mukaisten toimenpeiden toteutusta seurataan talousarvion seurannan yhteydessä.

Käyttösuunnitelmien laadintaa koskevat tarkemmat ohjeet annetaan talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä.

Seuranta

Toimialat vastaavat talousarvionsa säännöllisestä seurannasta ja lautakuntien informoinnista. Ennakoituihin poikkeamiin toimialojen tulee reagoida tarvittaessa.

Hallituksella ja valtuustolle laaditaan toteutumaraportit ja koko vuotta koskevat ennusteet neljännesvuosittain. Samoin Valtiokonttorille lähetetään viranomaisraportit neljännesvuosittain.

Maaliskuun ja syyskuun neljännesvuosiraportit laaditaan kevennetyllä sisällöllä pääpainona talouden toteutuma ja koko vuotta koskeva ennuste. Kesäkuun raportti laaditaan laajempina ja siinä arvioidaan myös toiminnallisten tavoitteiden, tunnuslukujen ja sopeutustoimenopiteiden toteutumista.

Seurantaa koskevat tarkemmat ohjeet ja aikataulu annetaan talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä ja raportointia koskevissa erillisohjeissa.

11 TALOUSARVIOASETELMA

N:0	**TOIMIALA**	N:0	**VASTUUALUE** *Valtuuston määrärahataso*	N:0	**TOIMINTAYKSIKKÖ1** *Toimielimen määrärahataso*
10	**Konsernihallinto**	**100**	**Konsernipalvelut**	1000	Konsernipalvelut
		130	**Maankäyttö**	1300	Maankäyttö
		140	**Ympäristöterveydenhuolto**	1400	Ympäristöterveydenhuolto
		150	**Kaupungin yhteiset erät**	1500	Kaupungin yhteiset erät
30	**Sivistystoimi**	**310**	**Varhaiskasvatus**	3100	Varhaiskasvatus, hallinto
				3120	Päiväkodit ja esiopetus
				3150	Perhepäivähoito
				3160	Ryhmäperhepäiväkodit
				3170	Päivähoidon ostopalvelut
				3180	Lasten hoidon tuet
		330	**Perusopetus**	3300	Kasvatuksen hallinto
				3310	Perusopetus, hallinto
				3320	Perusopetus, pohjoinen
				3330	Perusopetus, keskusta
				3340	Perusopetus, eteläinen
				3350	Perusopetus läntinen
				3370	Perusopetus yhteiset
				3380	Perusopetuksen tuki
		350	**Lukiokoulutus**	3500	Lukiokoulutus, hallinto
				3510	Lukiokoulutus
		370	**Elämänlaatu**	3710	Elämänlaatu, hallinto
				3725	Liikunta- ja nuorisopalvelut
				3740	Kirjasto- ja tietopalvelut
				3750	Kulttuuripalvelut
				3760	Musiikin opetuspalvelut
				3770	Vapaan sivistystyön palvelut
50	**Tekninen toimi**	**400**	**Tilakeskus**	4110	Tilapalvelut
			laskennallinen taseyksikkö	4120	Kiinteistönhoitopalvelut
				4500	Tilahankkeet
		530	**Yhdyskuntatekniikka**	5310	Yhdyskuntatekniikka
		550	**Maaseutupalvelut**	5510	Elävä maaseutu
				5520	Lomituspalvelut

Talousarvioasetelman muutokset 2023 sote-uudistukseen liittyen:

- Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimiala jää kokonaan pois
- Ympäristöterveydenhuolto siirtyy konsernihallinnon vastuualueeksi
- Turvallisuus -vastuualue jää pois Tekniseltä toimialalta

Käyttötalousosassa valtuusto vahvistaa sitovat nettomäärärahat vastuualueille.
Toimielin vahvistaa käyttösuunnitelman toimintayksikkö 1-tasolle.
Alemman toimintayksikkötason ja kustannuspaikkatason käyttösuunnitelman vahvistaa viranhaltija.

Investointiosassa valtuusto vahvistaa investointien nettomäärärahat toimialatasolle lukuun ottamatta Tilakeskusta, jolle vahvistetaan oma investointimääräraha.

12 TILIVELVOLLISET

Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille.
Sastamalan kaupunki katsoo tilivelvollisiksi:

- toimielinten ml. liikelaitoksen luottamushenkilöt valtuustoa lukuun ottamatta
- viranhaltijat, jotka ovat vailla vaalikelpoisuutta valtuustoon,
- viranhaltijat, jotka toimivat toimielinten esittelijöinä
- vastuualueiden vastuuhenkilöt sekä
- viranhaltijat, jotka ovat vastuussa tietystä tehtäväkokonaisuudesta.

Tällaisia viranhaltijoita ovat toimialoittain mm:

Konsernihallinto
- kaupunginjohtaja
- elinkeinojohtaja
- hallintojohtaja
- konsernilakimies
- talousjohtaja
- henkilöstöjohtaja
- tietohallintopäällikkö
- työllisyyspalvelupäällikkö
- maankäyttöjohtaja
- johtava rakennustarkastaja
- kaupungingeodeetti
- kaavoitusarkkitehti
- paikkatietoinsinööri
- maanmittausinsinööri
- ympäristöterveydenhuollon johtaja

Sivistystoimi
- kasvatusjohtaja
- talous- ja hallintopäällikkö
- varhaiskasvatusjohtaja
- varhaiskasvatusyksikön esimies
- varhaiskasvatuksen palvelupäälliköt
- lukion rehtori
- opetuspäällikkö
- perusopetuksen rehtorit, apulaisrehtorit ja apulaisjohtajat
- liikunta- ja nuorisotyön päällikkö
- kirjastonjohtaja
- kulttuuripalvelupäällikkö
- Sastamalan Opiston ja Musiikkiopiston rehtori
- Musiikkiopiston apulaisrehtori

Tekninen toimi
- tekninen johtaja
- yhdyskuntatekniikan päällikkö
- katurakennusmestari
- maaseutupäällikkö
- lomituspäällikkö

Tilakeskus -taseyksikkö
- tekninen johtaja
- kiinteistöpäällikkö

Sastamalan vesi Liikelaitos
- Sastamalan Vesi Liikelaitoksen johtaja
- käyttöpäällikkö
- verkostopäällikkö

Toimiala- ja vastuualuetason tilivelvolliset on ilmoitettu käyttötalousosassa kyseisen tehtävän kohdalla.

13 KÄYTTÖTALOUSOSA

Seuraavilla sivuilla olevalle talousarvion käyttötalousosassa määrätään toimialoilla ja vastuualueille nettomäärärahat ja sitovat tavoitteet talousarvioasetelman mukaisesti. Toimialat ja vastuualueet on esitelty talousarvioasetelman mukaisessa järjestyksessä. Talousarvion määrärahoissa on huomioitu talousarvioesitykseen eri käsittelyvaiheissa tehdyt muutokset.

Lukuohje

Kustakin toimialasta esitetään

1. Toimialan vastuuhenkilö
2. Toimialan tehtäväkaavio
3. Toimialan päätehtävä/palvelusuunnitelman kuvaus
4. Toimialan katsaus suunnitelmakaudelle
5. Sopeutusohjelma 2020-2023 / toimenpiteet vuonna 2023
6. Vuoden 2023 sote-uudistukseen vaikutukset toimialalla

Vastuualuista esitetään toimielin ja vastuuhenkilötietojen lisäksi

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus kuvaa toimialan tehtävää erityisesti kuntalaisen hyvinvointia koskevien tavoitteiden näkökulmasta.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella sisältää toiminnan oleellisimmat linjaukset: panostukset, priorisoinnit ja valinnat.

Kunkin vastuualueen sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty tuloskorttimuodossa. Tuloskortti sisältää

- Vastuualueen/liikelaitoksen oma kaupunkistrategiasta johdettu tavoite: millä tavoin toimiala toteuttaa kaupungin strategisia tavoitteita ja valintoja?
  Koskee talousarviovuotta pidempää ajanjaksoa.
- **Tavoitetaso 2023: tavoitteen toteuttamiseen liittyvä valtuustoon nähden sitova tavoitetaso vuonna 2023.** Määritelty sitova tavoite linjaa vastuualueen toimintaa ja omaa lautakunta- ja yksikkötason tavoiteasettelua**.** Tavoitteen tulee olla yksiselitteinen, dokumentoitava ja mitattava (määrä, laatu, on/off) sekä kaupungin omilla toimenpiteillä toteutettavissa oleva. Vastuualueet raportoivat tämän tavoitetason toteutumisesta puolivuotisraportoinnissa ja tilinpäätöksessä.
- Mittari, joilla tavoitteen toteutumista mitataan (informatiivinen tieto)
- Toimenpiteet 2023: Millä toimenpiteillä vastuualue varmistaa osatavoitteensa oikeansuuntaisen toteutumisen ja sitovan tavoitetason 2023 saavuttamisen? (informatiivinen tieto)
- Tuloskortin ensimmäisellä sarakkeella on esitetty strategiakytkentä.

Tunnusluvut antavat informaatiota vastuualueen tuottamien palveluiden laajuudesta ja kehityksestä sekä toteutettavien toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Määrärahataulukossa esitetään vastuualueen vuoden 2023 määrärahat ja tuloarviot, suunnitelmavuosien toimintakate (nettomenot) sekä arvioitu poistosumma. **Sitovuustasona kaikilla vastuualueilla on toimintakate**. Vertailutietona on esitetty vuoden 2021 tilinpäätöstiedot ja vuoden 2022 talousarvio muutoksineen.
TA2023 sarakkeella on kulloisenkin käsittelyvaiheen mukainen esitys ja lopullisessa talousarviossa valtuuston päätös.
Vertailtavuutta ja muutoksia täsmentävät tiedot on esitetty Lisätiedot-kohdassa.

Valtuuston määrärahan käyttöä koskevat sitovat ohjeet kirjataan talousarvion käsittelyn yhteydessä toimialan/vastuualueen talousarviosivuille.

13.1 Käyttötalousmäärärahat, yhteenveto

Toimintakate (nettomenot) 1 000 €	TP2021	TA2022 muutoksineen*	TA2023	TS2024	TS2025
KONSERNIPALVELUT	-3 920	-4 278	-3 982	-4 166	-4 355
MAANKÄYTTÖ	-929	-1 102	-1 112	-1 185	-1 260
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	0	0	-743	-789	-834
KAUPUNGIN YHTEISET ERÄT	698	0	-250	-2	-1
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ	**-4 152**	**-5 380**	**-6 087**	**-6 141**	**-6 450**
VARHAISKASVATUS	-11 643	-11 853	-12 551	-12 990	-13 384
PERUSOPETUS	-24 301	-24 425	-25 705	-26 508	-27 320
LUKIOKOULUTUS	-2 510	-2 715	-2 606	-2 690	-2 776
ELÄMÄNLAATU	-6 535	-6 828	-7 034	-7 223	-7 413
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ	**-44 989**	**-45 821**	**-47 896**	**-49 411**	**-50 893**
TILAKESKUS	**4 314**	**3 942**	**4 338**	**4 483**	**4 466**
YHDYSKUNTATEKNIIKKA	-2 607	-3 009	-3 325	-3 454	-3 587
TURVALLISUUS	-1 912	-1 973	0	0	0
MAASEUTUPALVELUT	-191	-241	-257	-450	-644
TEKNINEN TOIMI (ILMAN Tilakeskusta)	**-4 710**	**-5 223**	**-3 582**	**-3 904**	**-4 231**
SOTE-HALLINTO	0	0	0	0	0
PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT	-18 879	-20 044	0	0	0
IKÄIHMISTEN AVOPALVELUT	-8 662	-8 758	0	0	0
IKÄIHMISTEN ASUMISPALVELUT	-11 738	-13 205	0	0	0
TERVEYSPALVELUT	-21 555	-23 093	0	0	0
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON PALV.	-645	-649	0	0	0
SOTESI, OMA TOIMINTA	**-61 479**	**-65 748**	**0**	**0**	**0**
ERIKOISSAIRAANHOITO	**-37 643**	**-37 275**	**0**	**0**	**0**
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ	**-99 121**	**-103 023**	**0**	**0**	**0**
KAUPUNKI ILMAN LIIKELAITOSTA YHTEENSÄ NETTO	**-148 657**	**-155 505**	**-53 227**	**-54 973**	**-57 107**
SASTAMALAN VESI LIIKELAITOS	2 053	1 847	1 809	1 938	1 850
KAUPUNKI JA VESI LIIKELAITOS	**-146 605**	**-153 658**	**-51 418**	**-53 035**	**-55 257**
Ulkoiset toimintatuotot	*45 461*	*40 817*	*26 839*	*27 203*	*27 622*
Sisäiset toimintatuotot	*13 805*	*13 736*	*10 895*	*10 607*	*10 307*
Toimintatuotot	**59 266**	**54 552**	**37 734**	**37 810**	**37 929**
Valmistus omaan käyttöön	**471**	**457**	**450**	**454**	**458**
Ulkoiset toimintakulut	*-192 540*	*-194 932*	*-78 706*	*-80 692*	*-83 336*
Sisäiset toimintakulut	*-13 801*	*-13 736*	*-10 895*	*-10 607*	*-10 307*
Toimintakulut	**-206 341**	**-208 667**	**-89 601**	**-91 298**	**-93 643**
Toimintakate	**-146 605**	**-153 658**	**-51 418**	**-53 035**	**-55 257**

Ero ulkoiseen tuloslaskelmaan *4*
Veden ja tilakeskuksen sisäisen liittymismaksun kirjaus
**) sisältää ovk 9/2022 esitetyt talousarviomuutokset*

Eri vuosien lukuja verrattaessa on huomioitava toiminnallisten muutosten vaikutus.

Muutokset talousarvion eri käsittelyvaiheissa

Kaupunginhallituksen elo/syyskuulla määrittelemän talouskehyksen mukainen emokaupungin toimintakate oli -54,5 milj. euroa. Veden toimintakatteeksi arvioitiin 1,7 milj. euroa. Kehyslaskelman mukainen toimintakate oli yhteensä -52,8 milj. euroa ja tulos oli 3,6 milj. euroa.

Lautakuntien ja Sastamalan Veden johtokunnan jättämät talousarvioesitykset oli laadittu annetun kokonaiskehyksen puitteissa. Tilakeskuksen tuloarvio ylitti kehyksen 0,3 milj. eurolla.

Kaupunginjohtajan ehdotus sisältää seuraavat muutokset:
- Kehyksessä erillisenä summana esitetty tasausmaksu 1,5 milj. euroa on kohdennettu toimialoille toimintomenojen suhteessa Kuntaliiton ohjeen mukaisesti
- Kehyksessä erillisenä summana esitetty varaus jäljelle jääviin sote-menoihin (tilinpäätöstyöt ja muut toiminnan päättämiseen liittyvät kulut) on lisätty konsernihallintoon Yhteisten erien vastuualueelle
- Varhaiskasvatuksen vastuualueelle on lisätty 250 000 euron nettovaraus päivähoitomaksujen muutosta varten
- Tilakeskukselle lisätty 150 000 euron rakennusten purkuvaraus
- Tilakeskuksen poistoarviota on käytöstä poistuvien rakennusten alaskirjauksiin liittyen korotettu 1,0 milj. eurolla
- Muilta osin lautakuntien esittämiin talousarviomäärärahoihin ei ole tehty muutoksia.
- Investointiohjelma on koottu yhteen ja täsmennetty valtuustoseminaarin linjausten mukaisesti
- Tavoitteita on täsmennetty
- Kaupunginjohtaja esityksen mukainen toimintakate on (emo+Vesi) -51,4 milj. euroa ja tulos 4,9 milj. euroa.

1 000 €	muut. TA2022	Siirtyvät+ järjestelyt	laskenn.* vertailu2022	Kehys 2023	Toimielimet 2023	KJ2023	KH2023	KV2023
Konsernihallinto	-5 380	-642	-6 022	-5 700	-5 707	-6 087	-6 087	-6 087
Sivistystoimi	-45 821	567	-45 254	-46 600	-46 600	-47 896	-47 896	-47 896
Tilakeskus	3 942	0	3 942	4 000	4 499	4 338	4 338	4 338
Tekninen toimi	-5 223	1 973	-3 250	-3 450	-3 494	-3 582	-3 582	-3 582
Sosiaali- ja terveysp.	-103 023	103 023	0	0	0	0	0	0
Sastamalan Vesi	1 847	0	1 847	1 700	1 809	1 809	1 809	1 809
Sote-kustannukset				-245	-245	0	0	0
Tasausmaksu				-1 505	-1 505	0	0	0
Muu varaus				-1 000	-1 000	0	0	0
Toimintakate	**-153 658**	**104 921**	**-48 737**	**-52 800**	**-52 243**	**-51 418**	**-51 418**	**-51 418**
Verorahoitus yht	167 000			67 000		67 000	66 965	66 965
Rahoitustuotot/kulut	-720			-600		-700	-700	-700
Vuosikate	**12 622**			**13 600**		**14 882**	**14 847**	**14 847**
Poistot	-9 200			-10 000		-10 000	-10 000	-10 000
Tulos	**3 422**			**3 600**		**4 882**	**4 847**	**4 847**

* Laskennallinen vertailu 2022: ilman hyvinvointialueelle siirtyviä tehtäviä, ympäristöterveydenhuolto huomioitu konsernihallinnon vertailuluvussa. Vertailuluku sisältää myös Kevan eläkemenoperusteisen maksun (=tasausmaksu)

Muutokset, kaupunginhallitus 7.11.2022:

Kaupunginhallitus esitti 7.11.2022 § 211 valtuustolle, että yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroksi vuodelle 2023 vahvistetaan 0,00 %. Kaupunginjohtajan esityksessä yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero oli vuoden 2022 tasossa eli 0,50 % ja arvioitu tuotto 35 000 euroa.

Kaupunginhallituksen kiinteistöveroesitys on huomioitu kaupunginvaltuustolle esitettävissä talousarviolaskelmissa ja -teksteissä.

Lisäksi kaupunginhallituksen käsittelyn yhteydessä talousarvioteksteihin tehtiin eräitä tarkennuksia, kuten:
- s. 63: tarkennettu Tilakeskuksen vuokra-asuntojen määrä
- s. 68: Sylvään Taitotaloa koskeva tarkennus
- s. 68 ja 74: lisäys Pehulan monipalvelukeskus suunnittelu ja hankinta 2023-2024

Kaupunginhallituksen esityksen mukainen toimintakate on (emo+Vesi) -51,4 milj. euroa ja tulos 4,8 milj. euroa.

Muutokset, kaupunginvaltuusto 14.11.2022:

Kaupunginvaltuusto ei tehnyt muutoksia vuoden 2023 käyttötalouden määrärahoihin. Kaupunginhallituksen esityksen mukainen toimintakate on (emo+Vesi) -51,4 milj. euroa ja tulos 4,8 milj. euroa.

Investointimäärärahoihin valtuusto lisäsi vuodelle 2023 Uimahallin suunnittelumäärärahan 50 000 euroa. Pehulan monipalvelukeskuksen investointia aikaistettiin vuodella, joten myös vuodelle 2024 varattu suunnittelumääräraha 30 000 euroa siirrettiin vuodelle 2023 (varaus suunnitteluun yhteensä 50 000 euroa). Investointien omahankintameno vuonna 2023 on muutosten jälkeen 13,6 milj. euroa.

Lisäksi kaupunginvaltuuston käsittelyn yhteydessä investointisuunnitelmaan ja talousarvioteksteihin tehtiin muutoksia seuraaviin kohtiin:
- s.68/69 toimenpidealoite: Ojansuun päiväkodin siirtotila
- s.68: Pehulan monipalvelukeskuksen investoinnin aikataulun muutos. Suunnittelu 2023 ja toteutus 2024-2025
- s. 68: Kiikan päiväkoti-investointia ja Kiikan kirjastoinvestointia koskeva linjaus. Kokonaisselvitys/hankesuunnittelu 2025 ja toteutus 2026-2027.
- s. 69: Uimahallin hankesuunnittelua ja toteutusta koskeva linjaus/päätös. Suunnittelu 2023-2024 ja toteutus 2025-2026.
- s. 69 lisäys: Sykkeen teollisuustonttien merkitseminen maastoon ja siistiminen 1.5.2023 mennessä
- s. 81 lisäys: Tytäryhteisöjen osalta laaditaan kehittämissuunnitelma, joka esitellään valtuustolle erillisessä seminaarissa vuoden 2023 aikana
- s.88 tarkennus: Tuloskortilta poistettu sana ’tuloksesta’

Investointimäärärahoihin valtuusto lisäsi vuodelle 2023 Uimahallin suunnittelumäärärahan 50 000 euroa. Pehulan monipalvelukeskuksen investointia aikaistettiin vuodella, joten myös vuodelle 2024 varattu suunnittelumääräraha 30 000 euroa siirrettiin vuodelle 2023 (varaus suunnitteluun yhteensä 50 000 euroa). Investointien omahankintameno vuonna 2023 on muutosten jälkeen 13,6 milj. euroa. Pehulan monipalvelukeskuksen investoinnin aikaistamisesta johtuen myös vuosien 2024 ja 2025 investointivarausta on aikaistettu sekä lainanoton määrää ja korkovaikutusta on tarkennettu.

Talousarviokirjan taulukot ja muut tekstit on päivitetty vastaamaan valtuuston tekemiä muutoksia.

13.2. Konsernihallinto

Toimialan vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Toimialan tehtäväkaavio

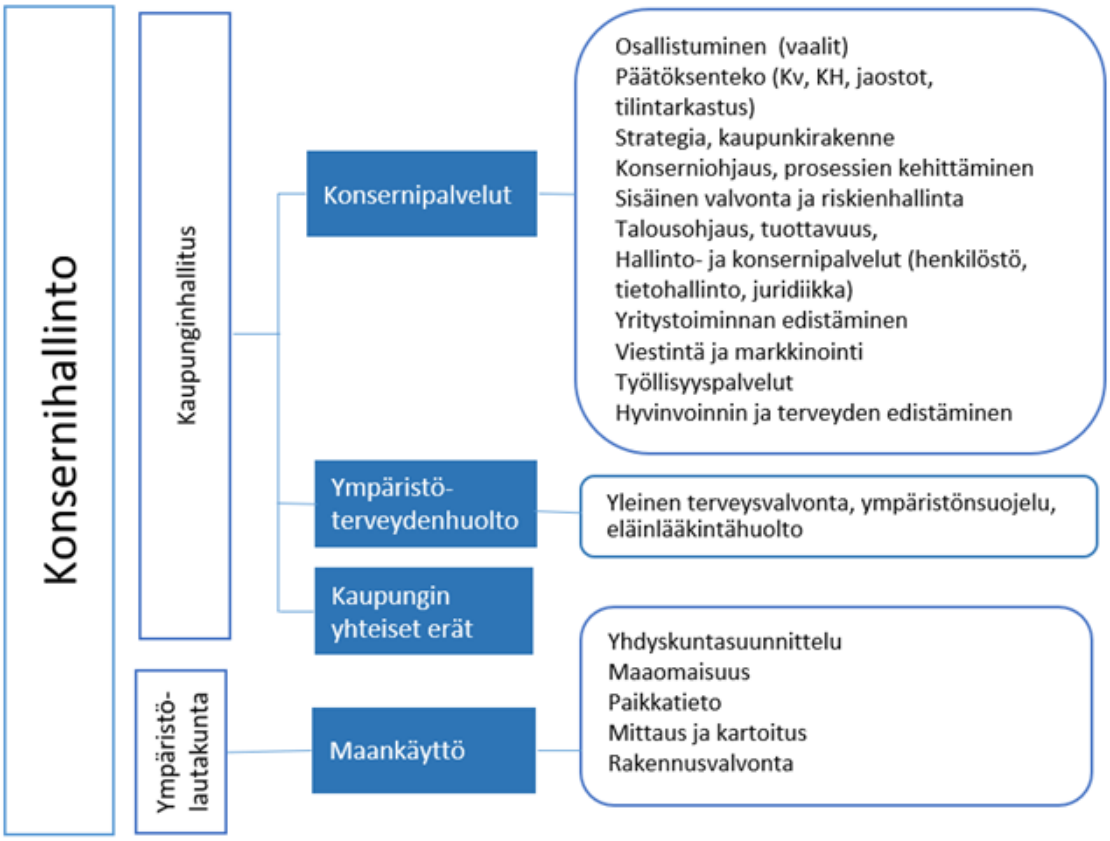

Toimialan päätehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Sastamalan kaupunkikonsernin toimintaa ohjaa kaupunkikonsernin uusi strategia "Omannäköisen elämän Sastamala". Strategiaa viedään käytäntöön erityisesti myös uuden vielä valmistelussa olevan elinvoimaohjelman, hyvinvointisuunnitelman ja kaupunkirakennesuunnitelman avulla. Konsernihallinto johtaa ja ohjaa strategian toimeenpanoa sekä koko kaupungin konserniorganisaatiota.

Omannäköisen elämän maaseutukaupungissa ensisijaista on asukkaiden hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen sekä paikallisen identiteetin, demokratian ja elinympäristön kehittäminen.

Konsernihallinto tuottaa päätöksenteon ja johtamisen tueksi tarvittavaa oikeaa, luotettavaa ja ajantasaista tietoa sekä luo edellytykset palvelutoiminnan toteuttamiselle ja asukkaiden asioiden sujuvalle hoidolle.

Toimialan katsaus suunnitelmakaudelle

Sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta, mikä vaikuttaa merkittävästi koko kaupunkikonsernin toimintaan ja myös konsernihallinnon toimialaan. Ympäristöterveydenhuollon vastuualue jää kaupungille sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyessä hyvinvointialueelle, ja sijoitetaan konsernihallinnon toimialalle. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimus on uusittu ja ympäristöterveydenhuollon jaosto aloittaa kaupunginhallituksen alaisuudessa.

TE-palvelut 2024 -uudistus on valmisteilla ja on toteutumassa vuoden 2025 alusta. Uudistuksen myötä TE-hallinnon tehtäviä siirtyy kunnille ja samalla työllisyyden edistämisen kuntakokeilu päättyy. Uudistukseen valmistaudutaan Pirkanmaalla mm. palvelustrategian laatimisella. Kotoutumiseen liittyvät palvelut uudistuvat osittain jo vuoden 2023 aikana.

Eduskuntavaalit järjestetään keväällä 2023.

Sopeutusohjelma 2020-2023

Tietohallintopalvelut on siirretty Kuntien Tieran tuotettaviksi vuonna 2021. Sopeutusvaikutus ulottuu kaikille toimialoille ja jatkuu vuonna 2023.
Työhyvinvoinnin edistäminen jatkuu, sopeutusvaikutus kaikille toimialoille vuodesta 2022 alkaen.
Henkilöstö- ja tehtäväjärjestelyjä toteutetaan.
Valmistaudutaan TE-palvelut 2024 -uudistukseen toteuttamalla samalla työllisyyden kuntakokeilua, työllisyyspalvelujen uudelleenorganisointi.
Kiinteistörekisteriselvitys jatkuu, vaikuttaa kiinteistöverokertymään vuodesta 2022 alkaen.
Tuulivoimapuistojen rakentamista edistetään.

Vuoden 2023 sote-uudistuksen vaikutukset toimialalla

Kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus siirtyvät hyvinvointialueen järjestettäväksi.
Hallinnon sisäisten tukipalvelujen kohdentaminen toimialoille ja vastuualueille on tarkistettu.
Kaupungin organisaation ja henkilöstön sopeuttaminen uudistuksen vaikutuksesta.

Konsernipalvelut

Toimielin: Kaupunginhallitus
Vastuualueen vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Konsernipalvelut johtaa ja ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa seuraamalla valtakunnan tasolla ja kaupungissa tapahtuvia muutoksia, tuottamalla tietoa, raportteja ja ohjeita johtamisen ja ohjauksen perustaksi, valmistelemalla esityksiä erityisesti kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston päätöksentekoon sekä toimeenpanemalla päätettyjä asioita.

Konsernipalveluissa koordinoidaan koko kaupunkikonsernin yhteisiä asioita: kaupunkimarkkinointi ja viestintä, hyvinvoinnin edistäminen sekä elinkeinojen ja työllisyyden edistäminen. Lisäksi konsernipalvelut talousohjauksen ohella tarjoaa koko kaupunkiorganisaatiolle yleis-, henkilöstö- ja tietohallinnon sekä juridiikan palveluja.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Toiminnan painopisteinä ovat kaupunkistrategian, elinvoimaohjelman ja hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisen edistäminen, TE-palvelut 2024 -uudistuksen valmisteluun osallistuminen, viestinnän ja markkinoinnin koordinointi sekä tietohallintopalvelujen vakiinnuttaminen.
Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu jatkuu edelleen ja työllisyyspalvelujen toimintaa uudelleenorganisoidaan ja yhteensovitetaan hyvinvointialueuudistukseen liittyen (yhdyspintayhteistyö). Kotouttamisasioiden koordinoiminen hoidetaan työllisyyspalvelujen kautta.
Jatketaan palvelujen digitaalisuuden edistämistä. Taloushallinnon järjestelmiä uusitaan. Osallistutaan Pirkanmaan saavutettavuusohjelman rahoitukseen.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Varaudumme julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen siirtoon kuntiin vuonna 2025 yhteistyössä Pirkanmaan muiden kuntien kanssa.	TE-palvelujen järjestämismalli Pirkanmaan kuntien yhteistoimintana on valmisteltu ja järjestämisvastuu on selvillä.	Palvelustrategia laadittu ja palvelujen järjestämisvastuu linjattu	Osallistumme uudistuksen valmisteluun ja palvelustrategian laadintaan yhteistyössä Pirkanmaan kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Markkinoimme Sastamalaa omannäköisen elämän asuinpaikkana.	Selvitämme asumisen markkinoinnin näkökulmasta muutaman kärkikohteen (keskeinen kylä, asuinalue tai taajama) ominaispiirteet ja luomme tarinallistetut markkinointimateriaalit hyödyntämällä näiden alueiden ominaispiirteitä.	Kärkikohdealueiden tarinallistaminen	Selvitystyö asukkaita osallistamalla ja materiaalin luominen
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Autamme yritysten syntymistä ja sijoittumista Sastamalaan sekä toimivien yritysten kasvua monipuolisilla, aktiivisilla ja uudistuvilla elinkeinopalveluilla.	Lisäämme organisaatiomme yrityslähtöisyyttä ja otamme sen myötä käyttöön yhteisen palvelulupauksen.	Palvelulupaus otettu käyttöön	Järjestämme asiakaspalvelukoulutuksen kaikille yritysyhdyspinnassa toimiville.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Kehitämme keskustan vetovoimaa.	Torin kunnostamisen yhteydessä kehitetään torin toiminnallisuutta.	Toritoiminnan kehittämistyöryhmä koordinoi toimintaa.	Kehitämme yhteistyössä yhdistystoimijoiden kanssa torin toiminnallisuutta.
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Edistämme osaltamme kaupungin saavutettavuutta keskeisten liikenneväylien turvallisuutta ja palvelutasoa lisäämällä sekä lähijuna- ja muuta joukkoliikennettä kehittämällä.	Parannamme joukkoliikenteen vaikuttavuutta ja saavutettavuutta. Uudistamme paikallisliikenteen toteuttamista.	Tehdyt toimenpiteet ja käynnistetyt kokeilut	Käynnistämme paikallisliikennepilotin.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Alkavien yrittäjien palveluita hyödyntäneet asiakkaat, kpl	86	80	40	40	40
Toimivien yrittäjien palveluita hyödyntäneet asiakkaat, kpl	480	400	300	300	300
Sijoittumispalveluiden asiakkaat, kpl	85	100	70	70	70
Sastamalan kaupungin järjestämät yritystilaisuudet, kpl	16	25	20	20	20
Työttömyysaste vuoden lopussa, %	7,2	6,0	6,0	6,0	6,0
Työmarkkinatuen kuntaosuus, €	741 009	850 000	550 000	600 000	600 000
Nuorten kesätyöllistämistuki, nuorten määrä	95	120	120	120	120

Tuloarviot ja määrärahat

Konsernipalvelut **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	2 860	2 796	2 607	2 629	2 651
Toimintakulut (-)	-6 781	-7 074	-6 589	-6 795	-7 006
Toimintakate, netto* (+/-)	**-3 920**	**-4 278**	**-3 982**	**-4 166**	**-4 355**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-23	-19	-19	-18	
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-3 943**	**-4 297**	**-4 001**	**-4 184**	**-4 355**

Lisätiedot

Talousarvion konsernipalveluihin sisältyvä merkittävin toiminnallinen ja taloudellinen riski liittyy työmarkkinatuen kuntaosuuden suuruuteen. Mikäli työttömien palvelut eivät toteudu sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyönä (yhdyspintayhteistyö), nämä kaupungin maksuosuudet voivat kasvaa ennakoitua paljon suuremmiksi.

Maankäyttö

Toimielin: Ympäristölautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Maankäyttöjohtaja Ilmari Mattila

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Maankäytön tehtävä on kaupungin yleis- ja yksityiskohtaisesta kaavoituksesta huolehtiminen sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukainen rakentamisen valvonta, lupien myöntäminen ja rakentamiseen liittyvä neuvonta. Maankäyttö vastaa kaupungin maapolitiikan toteutuksesta eli maanhankinnasta, luovutuksesta ja tonttien muodostamisesta, mittauspalveluista ja kartoituksesta. Maankäyttö tuottaa ja ylläpitää tarpeellisia paikkatietoaineistoja kaupungin palvelutuotantoa ja kuntalaisten tarpeita varten. Sastamalan rakennusvalvonta vastaa yhteistyösopimuksen kautta myös Punkalaitumen kunnan rakennusvalvontatehtävistä.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Vammalan aseman ja Karkun aseman kaavahankkeiden käynnistäminen uudelleen. Uusina kaavahankkeina aloitetaan teollisuusalueiden asemakaavoitus tonttitarjonnan riittävyyden varmistamiseksi ja asuintonttien kaavoitus Häijään alueelle. Maankäyttö edistää toimillaan uusiutuvan energian hankkeiden toteutusmahdollisuuksia Sastamalassa. Kiinteistörekisteriselvitystyötä kehitetään ja jatketaan. Asumiseen liittyvää maanhankintaa ja kaavoitusta suunnataan ala-asteiden läheisyyteen, maisemallisesti vetovoimaisiin kohteisiin ja vapaa-ajan harrastusaktiviteettien yhteyteen.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Sastamalan kytkeminen tiiviimmin Tampereen työssäkäyntialueeseen. Asumiseen ja elinkeinotoimintaan liittyvien kaavojen laadinta Vammalan ja Karkun asemien sekä valtateiden 11 ja 12 läheisyyteen.	Yhden uuden teollisuusalueen ja yhden rautatieasemaan liittyvän asemakaavan valmistuminen ehdotusvaiheeseen vuoden 2023 loppuun mennessä.	Kaavoituksen edistyminen	Teemaan liittyvien kolmen asemakaavahankkeen käynnistäminen.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Kaavoitetaan tontteja omannäköisen elämisen tarpeisiin (pientaloasumiseen koulujen ja rautatieasemien läheisyyteen sekä kerrostalotontteja keskustaan).	Yhden keskustan asuinaluekaavan ja yhden rautatieasemaan tukeutuvan asuinaluekaavan valmistuminen ehdotusvaiheeseen vuoden 2023 loppuun mennessä.	Kaavoituksen edistyminen	Teemaan liittyvien kahden asemakaavahankkeen käynnistäminen.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Rakennusluvat, kpl	235	240	200	200	250
Toimenpideluvat, kpl	92	120	130	130	130
Uudet asunnot, kpl	31	25	25	25	30
Teollisuus- ja liiketiloja, m^3	75 015	30 000	20 000	20 000	30 000
Myydyt omakotitalotontit, kpl	9	10	8	8	12
Varatut omakotitalotontit, kpl	14	10	12	12	12
Myydyt muut tontit, kpl	4	4	1	2	3
Varatut muut tontit, kpl	10	5	3	3	3

Tuloarviot ja määrärahat

Maankäyttö **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	615	891	1 039	1 040	1 041
Valmistus omaan käyttöön (+)	2				
Toimintakulut (-)	-1 547	-1 992	-2 151	-2 225	-2 301
Toimintakate, netto* (+/-)	**-929**	**-1 102**	**-1 112**	**-1 185**	**-1 260**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-4	-8	-28	-27	-20
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-933**	**-1 109**	**-1 140**	**-1 212**	**-1 280**

Ympäristöterveydenhuolto

Toimielin: Kaupunginhallitus / Ympäristöterveydenhuollon jaosto
Vastuualueen vastuuhenkilö: Ympäristöterveydenhuollon johtaja Hanna Anttila

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Ympäristöterveydenhuolto turvaa asukkaille terveellisen elinympäristön sekä hyvän ympäristön tilan ja ekologisesti kestävän kehityksen.

Toiminnan tarkoituksena on varmistaa, että asukkaat voivat hengittää, juoda ja syödä luottaen siihen, ettei heidän terveytensä ole uhattuna sekä liikkua terveellisessä, viihtyisässä ja virikkeitä antavassa ja ekologisesti kestävässä elinympäristössä.

Eläinten hyvinvoinnista ja eläinsuojelusta huolehditaan kokoaikaisesti eläinlääkäreiden päivystysrenkaan sekä valvontaeläinlääkärien toimesta.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Vastuualue siirtyy konsernihallintoon 1.1.2023.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Elinkeinonharjoittajien toimintaedellytysten turvaaminen ja elinympäristön terveellisyyden ylläpitäminen.	Terveellinen elinympäristö, puhdas vesi ja turvalliset elintarvikkeet. Elintarvikevalvonnan riskin arvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen > 90 %.	Riskin arvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen.	Terveystarkastaja huolehtii omien riskin arvioinnin mukaisten tarkastustensa toteutumisesta.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Elinympäristön viihtyisyyden edistäminen.	Virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö. Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman riskin arviointiin perustuvien tarkastusten toteutuminen > 70 %.	Riskin arvioinnin mukaisten tarkastusten toteutuminen.	Ympäristötarkastaja huolehtii omien riskin arvioinnin mukaisten tarkastustensa toteutumisesta.
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Maaseutuelinkeinon tuotannon turvaaminen.	Seutukunnan tuotantoeläinten hyvinvoinnin ja terveyden turvaaminen, päivystysvelvoitteen 100 %:n toteutuminen.	Päivystysvelvoitteen toteutumisprosentti.	Päivystys vastavuoroperiaatteella estyneen tilalla.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Myönnetyt ympäristöluvat ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset päätökset (suurin osa aiemmin ympäristöluvallisista siirtyi 1.2.2019 ilmoitusmenettelyn piiriin).	4	7	7	7	7

Tuloarviot ja määrärahat

Ympäristöterveydenhuolto **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintatuotot (+)	875	904	980	988	997
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-1 519	-1 552	-1 723	-1 777	-1 830
Toimintakate, netto* (+/-)	**-645**	**-649**	**-743**	**-789**	**-834**
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-645**	**-649**	**-743**	**-789**	**-834**

Vuoden 2021 tilinpäätös ja vuoden 2022 talousarvio -vertailuluvut sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalta

Kaupungin yhteiset erät

Toimielin: Kaupunginhallitus
Vastuualueen vastuuhenkilö: Jarkko Malmberg

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Vastuualueelle on koottu sellaiset tulo- ja menoerät, jotka eivät ole suoraan konsernipalvelujen tai maankäytön oman toiminnan tuottoja ja kuluja. Tällaisia eriä vuoden 2023 talousarviossa ovat;

- Maanmyynnistä aiheutuvat myyntivoitot ja –tappiot, nettotulo 300 000 euroa.
- Vastuualueella on 50 000 euron määrärahavaraus osallistuvaan budjetointiin ja 250 000 euron varaus erillisselvityksiä tai yhteishankintoja varten. Määrärahan käytöstä ja kohdennuksesta päätetään tarkemmin talousarviovuoden aikana
- sote-uudistuksen yhteydessä kaupungille jääviin sote-menoihin (tilinpäätöstyöt ja muut toiminnan päättämiseen liittyvät kulut) on varattu 250 000 euroa.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Asuin- ja yritystonttien markkinoimisesta ja myymisestä aiheutuvien nettomyyntivoittojen aikaansaaminen.
Hyvinvointia ja/tai elinvoimaa edistävien erillisselvitysten tai yhteishankintojen toteuttaminen.

Tuloarviot ja määrärahat

Kaupungin yhteiset erät **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	739	300	300	300	300
Toimintakulut (-)	-41	-300	-550	-302	-301
Toimintakate, netto* (+/-)	**698**		**-250**	**-2**	**-1**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-17	-17	-17	-17	-17
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**681**	**-17**	**-267**	**-19**	**-18**

13.3. Sivistystoimi

Toimialan vastuuhenkilö: Kasvatusjohtaja Pekka Kares

Toimialan tehtäväkaavio

Toimialan päätehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Sivistystoimeen kuuluvat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja elämänlaadun vastuualueet. Toimialan tehtävänä on tuottaa kasvatus-, opetus- ja koulutus- ja vapaa-ajan palveluita elinikäisen oppimisen ja kehittymisen tukemiseksi. Päätavoitteena on toimivan ja taloudellisen peruspalveluverkoston avulla edistää ja vahvistaa kuntalaisten elämänhallintaa. Tavoitteen toteuttamisessa huomioidaan uudet tuottavuutta parantavat innovaatiot ja hyödynnetään laajan kolmannen sektorin mahdollisuudet. Keskeisintä on kuntalaisten omaehtoisen toiminnan aktivointi osallisuutta ja yhteisöllisyyttä hyödyntäen.

Toimialan katsaus suunnitelmakaudelle

Sivistyspalveluiden keskeisiä toimintoja suunnitelmakaudella on Palveluverkkoselvitys 2030 -asiakirjan linjausten toteuttaminen. Palveluiden järjestäminen laadukkaasti edellyttää jo sovittujen päätösten toteuttamista. Erityisesti on huomioitava, että vuosittainen syntyvyys on jäämässä alle palveluverkkoselvityksen lähtökohdan 160 lasta vuodessa. Myös tähän on reagoitava tulevaisuudessa. Talousavio sisältää palvelutarpeen vähenemisestä aiheutuvat muutokset varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Ukrainan pakolaisista aiheutuva palvelutarpeen muutos on huomioitu suunnitelmakaudella. Erityisesti tämä koskee perusopetuksen valmistavaa opetusta, mutta palveluita järjestetään myös varhaiskasvatuksessa ja Sastamalan opistossa. Päättyneen koronapandemian seurauksena lasten ja nuorten erityisen tuen tarve on kasvanut. Tämä luo resurssihaasteen tuen järjestämiseen valtiovallan tukitoimista huolimatta.

Henkilöstön sairauspoissaolot ja lyhytaikaisten sijaisuuksien voimakas kasvu ovat tuoneet haastetta palveluiden järjestämiselle. järjestämiseen. Siksi erityistä huomiota on kiinnitettävä henkilöstön jaksamiseen ja sitä kautta osaavan henkilöstön saatavuuden turvaamiseen.

Sopeutusohjelma 2020-2023

Sopeutusohjelman toteuttaminen sivistyspalveluissa jatkuu suunnitelmakaudella hyväksytyn ohjelman mukaisesti. Sopeutusohjelma on kiinteässä yhteydessä Palveluverkkoselvitys 2030 -asiakirjan linjausten kanssa.

Vuoden 2023 sote-uudistuksen vaikutukset toimialalla

Hyvinvointialueiden käynnistyessä vuoden 2023 alusta erityinen huomio kiinnittyy yhteisen työn organisointiin hyvinvointialueen kanssa. Sastamalan alueella onnistuneesti toteutetun Perhepalveluverkoston hyvien käytänteiden jatkuminen uudessa tilanteessa on erityisen tärkeää. Kunnissa tapahtuvan hyvinvointityön on oltava linjassa hyvinvointialueen hyvinvointityön kanssa. Tämä vaatii yhteistä työtä. Merkittävimpänä henkilöstömuutoksena on oppilas- ja opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden siirtyminen hyvinvointialueen toteutettavaksi.

Varhaiskasvatus

Toimielin: Sivistyslautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Varhaiskasvatusjohtaja Jarmo Korhonen

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota laadukasta opetusta, hoitoa ja kasvatusta varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatus tarjoaa myös perusopetuslain (628/1998) mukaista esiopetusta esiopetusikäisille lapsille. Varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikka järjestetään kaikille halukkaille varhaiskasvatus- ja perusopetuslain mukaan. Varhaiskasvatus ja esiopetus perustuvat yhteistoimintaan lasten vanhempien kanssa ja osallisuutta vahvistetaan uuden Varhaiskasvatuslain (540/2018) ja esiopetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatus vastaa lasten kotihoidon- ja yksityisenhoidon tuesta, yksityisen palvelutuotannon palvelusetelipäätöksistä sekä toiminnan valvonnasta sääntökirjan mukaan sekä muille kunnille myytävistä ja muilta kunnilta ostettavista varhaiskasvatuspalveluista.

Varhaiskasvatus toteuttaa vuosina 2021-2024 valtakunnallista kaksivuotista esiopetuskokeilua kahdessa esiopetusyksikössä.

Sastamalan varhaiskasvatussuunnitelma on johdettu valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on juridisesti velvoittava asiakirja ja se toimii henkilöstön yhteisenä työvälineenä ja linjaa varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan. Asiakirja varmistaa toiminnan yhtenäisyyden ja lasten ja heidän perheidensä tasavertaisuuden.

Vuoden 2023 alkaessa varhaiskasvatuksen palveluverkko muodostuu 11 kunnallisesta päiväkodista, 10 koulujen yhteydessä toimivasta esiopetusryhmästä, kahdesta ryhmäperhepäiväkodista ja 23 ohjatussa perhepäivähoidossa työskentelevästä perhepäivähoitajasta. Lisäksi Sastamalassa on kolme yksityistä päiväkotia ja yksittäisiä yksityisiä perhepäivähoitajia. Yksityinen palvelu on kunnallista palvelua täydentävää palvelua ja se lisää asiakkaille valinnan vaihtoehtoja. Yksityisten päiväkotien palveluissa käytetään palvelusteliä.

Varhaiskasvatuksen palveluiden ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan laatu varmistetaan panostamalla henkilöstön kouluttautumiseen, osallistumalla valtakunnalliseen kehittämistyöhön sekä työtä tukeviin verkostoihin. Tukea tarvitsevien lasten mahdollisuutta osallistua ja oppia toisten kanssa tuetaan yksiköissä neljän varhaiskasvatuksen erityisopettajan avulla kolmiportaisen tuen käytänteillä. Lisäksi esiopetusikäisten tuen tarpeeseen vastataan yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Varhaiskasvatus on osa perhepalveluverkostoa. Henkilöstön työhyvinvointiin ja työkyvyn ylläpitämiseen kiinnitetään huomiota.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Esiopetuksessa järjestetään ukrainalaisille valmistavaa opetusta (alle 10 henkeä). Näiden valmistava opetus päättyy keväällä 2023 ja syksyn osalta tilannetta on mahdotonta arvioida. Myös ukrainalaisille kohdennettua avoimen varhaiskasvatuksen järjestämisen toivetta ilmenee myös vuoden 2023 aikana.

Väliaikaisia varhaiskasvatusryhmiä toimii vuoden 2023 aikana Omenapuiston yksikössä (ryhmäperhepäivähoito), Kiikan päiväkodilla ja Uotsolan päiväkodilla vastaamaan paikallisesti lisääntynyttä palveluntarvetta. Puolestaan Harjukadun ryhmäperhepäiväkodin toiminnan on tarkoitus päättyä sopeutusohjelman mukaisesti kesällä 2023.

Lasten vähentymisestä huolimatta lasten tuen tarpeet kasvavat. Varhaiskasvatuslain tuen uudistus on astunut voimaan 1.8.2022 alkaen ja tuo lisävelvollisuuksia tuen järjestämiseen. Hankerahoituksella pystymme palkkaamaan yhden varhaiskasvatuksen opettajan lisää vuodelle 2023, mutta tarve tulee jatkumaan myös sen jälkeenkin.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Ajantasaiset kasvua ja oppimista tukevat ympäristöt	TVT-strategian jalkauttaminen jatkuu. Sähköiseen oppimisympäristöön perehtyminen ja käyttöönoton suunnittelu	Älytauluja on hankittu esiopetusyksiköihin ja henkilöstö perehdytetty laitteiden käyttöön. NIDE-ympäristön käyttöönoton suunnitelman tekeminen ja henkilöstön kouluttaminen NIDE-ympäristön käyttöön.	Älytaulujen hankinta ja henkilöstön perehdytys laitteiden käyttöön Tehdään käytön suunnittelua ja käyttöönoton ja suunnitelma Järjestetään henkilöstölle koulutusta Uudet lukutaidot- ja Innovatiiviset oppimisympäristöt -hanke tukevat tätä kehitystyötä
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Perheiden hyvinvointia tukevien palvelujen kehittäminen	Lapset puheeksi -menetelmän käyttöönotto	On koulutettu Lapset puheeksi -menetelmän kouluttajia ja laajennettu koulutusta muuhun henkilökuntaan. On aloitettu Lapset puheeksi - keskustelujen pitäminen	Koulutetaan yksittäisiä henkilöitä kouluttajaksi Aloitetaan menetelmäkoulutukset Aloitetaan Lapset puheeksi -keskustelujen pitäminen perheiden kanssa neuvolayhteistyön yhteydessä.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäminen	Hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa suunnitellaan ja kuvataan yhteistyömallit.	Toimintatavat ja käytännöt hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa on suunniteltu ja kuvattu.	Laaditaan paikallinen suunnitelma yhteistyöstä hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
0-7v ikäluokka 31.12.	1292	1289 (15.10.)	1242 (21.9)	1192	1142
Niistä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, ostopalveluiden piirissä, palvelusetelillä ja esiopetuksessa.	805	794	780	765	750
Esiopetusikäisten ikäluokka (+ 2-vuotinen esiopetus)	260	231 (+30 2v-eo)	200 (+ 40 lasta 2v-eo)	185	160
Lasten kotihoidontuen piirissä + osittainen hoitoraha	165 + 43	194 + 36	147 + 49	130 + 50	120 + 50
Yksityisenhoidon tuen piirissä + palvelusetelien määrä	6 + 100	5 + 103	6 + 150	6 + 150	6 + 130

Tuloarviot ja määrärahat

Varhaiskasvatus **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	1 295	1 101	802	763	764
Toimintakulut (-)	-12 938	-12 954	-13 353	-13 753	-14 148
Toimintakate, netto* (+/-)	**-11 643**	**-11 853**	**-12 551**	**-12 990**	**-13 384**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-13	-16	-10	-16	-23
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-11 656**	**-11 869**	**-12 561**	**-13 006**	**-13 406**

Lisätiedot
Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut tulevat pienenemään 1.3.2023 alkaen. Asia on huomioitu talousarviossa.

Perusopetus

Toimielin: Sivistyslautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Opetuspäällikkö Kati Heikkilä

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Perusopetuksen vastuualueen tehtävä on perusopetuslain mukaisen opetuksen järjestäminen oppivelvollisuusikäisille Sastamalassa asuville lapsille ja nuorille. Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa oppilaille jatko-opintokelpoisuuden. Opetus järjestetään valtakunnallisten opetussuunnitelmien perusteiden sekä paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Opiskeluhuollon palveluista koulukuraattoripalvelut, koulupsykologipalvelut sekä kouluterveydenhuolto siirtyvät tammikuussa 2023 hyvinvointialueen toiminnoiksi. Monialainen yhteistyö toteutuu osana perhepalveluverkoston toimintaa.

Perusopetusta annetaan Sastamalassa vuoden 2023 alkaessa 14 koulussa, joista 11 on alakouluja, kaksi yläkouluja ja yksi yhtenäiskoulu (vl 1– 9). Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 12 koululla. Varhaiskasvatus vastaa esiopetuksesta. Esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän päivähoidon järjestämisessä sekä esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheessa tehdään tiivistä yhteistyötä. Erityisopetusta järjestetään osa-aikaisena erityisopetuksena ja pienryhmäopetuksena. Sastamalan perusopetuksessa järjestetään joustavaa perusopetusta (JOPO) 7.–9. luokan oppilaille, joiden oppivelvollisuuden suorittaminen on vaarassa esimerkiksi heikon opiskelumotivaation tai runsaiden poissaolojen vuoksi. Vaativan erityisen tuen tukiluokat (alakoulun ja yläkoulun luokat) vastaavat tuen tarpeeseen niiden oppilaiden kohdalla, jotka eivät edes vahvoin tukitoimenpitein muuten selviydy koulussa ja jotka tarvitsevat monipuolista tukea.

Laadukkaat ja ajantasaiset perusopetuksen palvelut turvataan huolehtimalla henkilöstön täydennyskoulutuksesta, olemalla mukana valtakunnallisessa kehittämistyössä ja turvaamalla hyvät oppimisympäristöt. Tuen järjestämisellä ja oppilashuollolla vahvistetaan kaikkien oppilaiden mahdollisuutta oppia.

Vuoden 2023 opetuksen kehittämisen painopisteitä ovat mm. lukutaidon vahvistaminen, tvt:n opetuskäytön kehittäminen, sitouttava kouluyhteisötyö ja systeeminen työote. Monipuolisella kerhotoiminnalla tuetaan oppilaiden harrastusmahdollisuuksia.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Maahanmuuttajien valmistava opetus päättyy nykyisten oppilaiden osalta keväällä 2023. Oppilaiden jäämistä ja sijoittumista Sastamalaan on vaikea arvioida. Oppilasmäärä on syksyllä 2022 noin 35 oppilasta ja esiopetuksessa 5 oppilasta. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaat sijoittuvat lähikouluihinsa. Suomi toisena kielenä -opetuksen ja muun tuen tarve kasvaa näissä lähikouluissa, joissa tulee olla valmiudet ottaa oppilaat yleisopetuksen ryhmiin. Tästä tulee lisäkustannuksia ja oppilasmäärien arviointi erityisesti keskustan alueella on haastavaa. Talousarviossa on varauduttava maahanmuuttaja oppilaiden sijoittumiseen lähikouluihin ja mahdollisten uusien oppilaiden saapumiseen sotatilan jatkuessa. Valtionosuudet kattavat kuluja osittain takautuvasti.

Oppilaiden kasvaneen tuen tarpeeseen liittyen erityisopetusresurssin tarve arvioidaan erikseen vuoden 2023 aikana

Tuntikehyssäästönä oppilasmäärien vuoksi Marttilan koulussa ei aloita lukuvuonna 2023-24 1. luokkaa, Tyrväänkylän kouluun muodostuu yhdysluokka ja Mouhijärven yhteiskoulun 7.luokan oppilaiden osalta aloittaa kaksi rinnakkaista luokkaa (nykytilanteessa kolme rinnakkaisluokkaa).

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Ajantasaiset ja oppimista tukevat oppimisympäristöt.	TVT-strategian jalkauttaminen jatkuu. Oppilaskohtaiset tietokoneet otetaan käyttöön. Sähköisten oppimisympäristöjen kehittäminen ja pedagoginen hyödyntäminen jatkuu.	Oppilaskoneet hankittu ja otettu hankintasyklin mukaisesti käyttöön. NIDE-oppimisympäristöä kehitetty ja otettu aktiivisesti käyttöön. Henkilöstöä koulutettu tvt:n opetuskäyttöön. Luotu toimintamalleja sähköisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen.	Oppilaskoneiden hankinta ja käyttöönotto. Henkilöstön koulutukset hankevetoisesti. NIDE-oppimisympäristön kehittäminen yhdessä henkilöstön kanssa. Uudet lukutaidot - hanke ja Innovatiiviset oppimisympäristöt- hanke tukevat kehittämistoimintaa.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Hyvinvointia tukevat asiakaslähtöiset palvelut	Sitouttavan kouluyhteistyön kehittäminen. Koulupoissaoloihin reagoiminen ja läsnäolon tukemisen vahvistaminen. Monialaisen yhteistyön kehittyminen ja systeemisen työotteen soveltamisen tehostaminen.	Henkilöstöä on koulutettu sitouttavaan kouluyhteistyöhön ja sitouttavan kouluyhteistyön toimintamallit on otettu käyttöön kaikissa kouluissa. Mallit koululäsnäolon tukemiseen ja poissaolojen reagoimiseen on päivitetty. Systeemiseen työotteeseen on koulutettu ja sitä sovelletaan perustyössä sekä monialaisessa yhteistyössä.	Henkilöstön koulutukset sitouttavasta kouluyhteisötyöstä ja systeemisestä työotteesta. Sitouttavan kouluyhteisötyön toimintamallien luominen ja käyttöönotto kaikissa kouluissa. Systeemisen työotteen mallintaminen ja kouluttaminen.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäminen	Hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa suunnitellaan ja kuvataan yhteistyömallit.	Toimintatavat ja käytännöt hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa on suunniteltu ja kuvattu.	Laaditaan paikallinen suunnitelma yhteistyöstä hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Sastamalan oppilaskohtaiset kustannukset (ilman sairaalaopetusta ja vammaisopetusta)	9833	9200	9900	9900	9900

Oppilasmäärä vl 1-6 (20.9.) Oppilasmäärä vl 7-9 (20.9.)	1528 842	1528 842	1424 771	1379 761	1294 760
Oppilasmäärä perusopetus yht.	2370	2370	2195	2140	2054
Opetusryhmien keskikoko vl 1-6	14,72	14,96	14	14	14
Opetusryhmien keskikoko vl 7-9	15,40	15,40	15	15	15

Tuloarviot ja määrärahat

Perusopetus **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	1 446	1 241	1 554	1 561	1 568
Toimintakulut (-)	-25 747	-25 666	-27 259	-28 068	-28 888
Toimintakate, netto* (+/-)	**-24 301**	**-24 425**	**-25 705**	**-26 508**	**-27 320**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-40	-27	-19	-28	-130
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-24 341**	**-24 452**	**-25 724**	**-26 536**	**-27 450**

Lisätiedot
Oppilasmäärät ennusteissa eivät sisällä valmistavan opetuksen oppilaita. Ukrainalaisten oppilaiden sijoittumiseen lähikouluihin on varauduttava, mutta opetukseen jäävien oppilaiden määriä ei voida tässä vaiheessa ennakoida.

Lukiokoulutus

Toimielin: Sivistyslautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Rehtori Leeni Kirvesmäki

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Lukiokoulutus jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen ja riittävien valmiuksien antaminen jatko-opintoihin ja työelämään. Sastamalan lukiokoulutus tarjoaa monimuotoisia lukio-opintoja nuorille. Lisäksi Vammalan lukio tarjoaa lukio-opintoja ammatillisessa koulutuksessa oleville kahden tai kolmen tutkinnon suorittajille. Myös Vammalan lukion perusvaltionosuudella rahoitettava lentopallon valmennuslinja on osa opiskelumahdollisuuksien laaja-alaisuutta. Lukiokoulutuksessa edistetään kaikkien urheilijoiden tavoitteellisen urheilu-uran ja lukio-opintojen yhdistämistä erityisellä opintosuunnitelmalla.

Vammalan lukio on laadukas yleislukio, jonka tavoitteena on taata opiskelijoilleen hyvät lähtökohdat jatko-opintoihin ja työelämään. Laadukkaan opetuksen lisäksi toiminnassa kiinnitetään huomiota tulevaisuuden työelämässä vaadittuihin itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitoihin. Kansainvälinen toiminta on suunnitelmallista, aktiivista ja jatkuvaa. Lukiokoulutuksessa tehdään aktiivista yhteistyötä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa.

Vammalan lukio tarjoaa niin laajat opiskelumahdollisuudet, ettei opiskelijan tarvitse hakeutua suurempien kaupunkien lukioihin. Kaikki valtakunnalliset pakolliset ja syventävät lukiokurssit tai valtakunnalliset pakolliset ja valinnaiset opintojaksot tarjotaan lähiopetuksena opiskelijoille vuosittain tai ainakin kerran lukio-opintojen aikana. Vammalan lukion toiminnassa korostuu kansainvälisyys.

Laadukkaat ja ajantasaiset lukiokoulutuksen palvelut turvataan huolehtimalla henkilöstön täydennyskoulutuksesta, seuraamalla valtakunnallista kehittämistyötä ja turvaamalla hyvät oppimisympäristöt sekä riittävän laaja opetustarjonta.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Oppivelvollisuuden laajentuminen toiselle asteelle alkoi syksyllä 2021. Lukiokoulutuksesta on tullut asteittain maksutonta kaikille alle 20-vuotiaille. Syksyllä 2023 kaikki kolmen vuoden opiskelusuunnitelman mukaan opiskelevat lukiolaiset ovat maksuttomuuden piirissä. Opiskelijakohtaiset kustannukset nousevat vielä vuonna 2024, kun koko kirjoittavan ikäluokan ylioppilastutkinto on ensimmäistä kertaa maksuton.

Lukiokokoulutuksessa vakiinnutetaan vuonna 2023 uuden opetussuunnitelman mukaista, pitkäjänteistä kehitystyötä. Erityisesti huomiota kiinnitetään myös opiskelijoiden fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen.

Vuoden 2023 aikana kehitetään toimintamalleja yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa.

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon paikalliset olosuhteet.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäminen	Monialaisen yhteistyön kehittäminen ja systeemisen työotteen vahvistaminen. Oppilaitosturvallisuuden vahvistaminen: turvallisuuden vuosikellon laatiminen ja oppilaitoksen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden vahvistaminen.	Henkilöstöä on koulutettu systeemiseen työotteeseen Lukiolle on laadittu turvallisuuden vuosikello. Oppilaitosyhteisöä on perehdytetty turvallisuusasioihin.	Systeemisen työotteen mallintaminen. Turvallisuuden vuosikellon laatiminen. Hyvinvointiviikon järjestäminen, turvallisuuden perehdyttämismateriaalin työstäminen.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Tulevaisuustaitojen ja urasuunnittelun vahvistaminen	Vammalan lukiossa on uravarjostuspäivä osana opinto-ohjausta. Opiskelijoiden tulevaisuustaitoja vahvistetaan.	Opiskelijat ovat päässeet uravarjostuspäivään ja urasuunnittelutaitoja on vahvistettu. Opiskelijoille on järjestetty tulevaisuusaiheisia tilaisuuksia.	Kootaan yhdessä sidosryhmien kanssa mahdollisuuksia tutustua eri uravaihtoehtoihin ja vahvistetaan uraohjausta. Vahvistetaan tulevaisuusohjausta ja luodaan malleja tulevaisuusohjaukselle.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäminen	Hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa suunnitellaan ja kuvataan yhteistyömallit.	Toimintatavat ja käytännöt hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa on suunniteltu ja kuvattu.	Laaditaan paikallinen suunnitelma yhteistyöstä hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Opiskelijat, nuorten lukiokoulutus	296	310	285	280	280
Opiskelijat, aikuisten lukiokoulutus	1	0	0	0	0
Opiskelijat, ammattilukio	6	15	10	10	10
Opiskelijat, muut aineopiskelijat	5	5	0	0	0
Kustannukset e / opiskelija (ei aineopiskelijat, sis. kaikki kulut)	7865	8650			
Kustannukset e / opiskelija (ilman toisen asteen opiskeluhuollon kustannuksia)	7664	8100	8800	9200	9200

Tuloarviot ja määrärahat

Lukiokoulutus **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	188	207	208	208	208
Toimintakulut (-)	-2 698	-2 921	-2 814	-2 898	-2 984
Toimintakate, netto* (+/-)	**-2 510**	**-2 715**	**-2 606**	**-2 690**	**-2 776**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-4	-7	-22	-28	-20
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-2 514**	**-2 721**	**-2 628**	**-2 718**	**-2 796**

Elämänlaatu

Toimielin: Sivistyslautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Kasvatusjohtaja Pekka Kares

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Elämänlaadun vastuualueen tehtävänä on järjestää ja mahdollistaa kuntalaisille vapaa-aikapalveluita, jotka luovat pohjaa henkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin sekä tukevat kasvua, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Toiminta ulottuu kaikkiin ikä- ja väestöryhmiin. Lasten ja nuorten palveluiden osalta vastuualueen toiminta on keskeinen osa perhepalveluverkostoa.

Sastamalan musiikkiopisto tuottaa laadukkaita musiikinopetuspalveluja fokuksen ollessa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisessa opetuksessa. Sastamalan Opisto tuottaa laadukkaita vapaan sivistystyön palveluita tarjoten kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia vapaa-ajanviettoon ja elinikäiseen oppimiseen.

Kirjasto- ja tietopalveluja tarjotaan kirjastolain (1492/2016) 6 §:n mukaan: tarjotaan pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpidetään monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistetään lukemista, kirjallisuutta ja yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua, tarjotaan tietopalvelua ja ohjausta tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon sekä tarjotaan tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Liikunta- ja nuorisopalveluiden tehtävänä on liikuntalaissa (390/2015) määriteltyjen tehtävien toteuttaminen paikallisella tasolla (liikuntalaki 1.6.2015/390) ja tuottaa monipuolista ennaltaehkäisevää toimintaa ja kasvatuksellisia palveluita lapsille ja nuorille huomioiden heidän kehitysasteensa. Painopistealueena ovat liikuntapaikkojen hoito- ja kunnossapito sekä rakentaminen, terveysliikuntaohjelman ja liikuntaneuvolatoiminnan toteuttaminen, ohjatun liikuntatoiminnan järjestäminen (lapset, nuoret, aikuiset, ikäihmiset), soveltavan liikuntatoiminnan järjestäminen (lapset ja ikäihmiset), järjestöyhteistyön toteuttaminen (seuraparlamenttitoiminta) ja urheiluseurojen tukeminen (toiminta- ja kohdeavustukset), liikuntatilavarauksista vastaaminen sekä monialaisen hyvinvoinnin toteuttaminen Sastamalassa. Nuorisotyössä toiminnan painopiste on 9-19-vuotiaiden palveluissa. Nuorisopalveluiden toiminta-alueita ovat nuorisotoiminnan järjestäminen, nuorisotilojen tarjoaminen nuorten toimintaan, nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen, nuorten elämänhallinnan tukeminen yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa sekä nuorisojärjestöjen toiminnan tukeminen. Toimintamuotoja ovat nuorisotoiminta, nuorten osallisuus (mm. nuorisovaltuusto, nuorisohallitus, talotoimikunnat, lasten ja nuorten huippukokoukset ja foorumit), erityisnuorisotyö, liikkuva nuorisotyö, jalkautuva nuorisotyö, nettinuorisotyö, tiedotus ja neuvonta, järjestöyhteistyö ja verkostoyhteistyö.

Kulttuuripalveluiden tehtävät määritellään kuntien kulttuuritoimintalaissa (166/2019). Kunnan tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, luoda edellytyksiä taiteelliselle työlle ja toiminnalle, edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteellisen taide- ja kulttuurikasvatukseen, edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa, edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa, edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Liikunta- ja nuorisopalveluissa painopisteenä on terveysliikunnan – ja ohjatun toiminnan kehittäminen, sekä liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito. Vuonna 2023 rakennetaan mm. ulkokuntosaleja ja kunnostetaan kuntoratoja. Nuorisotyössä erityisenä painopisteenä on tukea nuorten kasvua ja hyvinvointia korona-ajan jälkeen. Lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajantoiminnan kehittäminen jatkuu mm. HSM -hankkeen (Harrastamisen Suomen malli) kautta.

Kulttuuripalvelut toteuttaa kuntien kulttuuritoimintalain velvoitteita resurssiensa puitteissa ja on mukana Pirkanmaan alueellisissa kehittämishankkeissa. Hyvinvointilähetekäytäntöä toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Hyvinvointilähetteellä pyritään vahvistamaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia mahdollistamalla heille yhteistä tekemistä. Sopeutustoimenpiteenä Suomen kirjainstituutin säätiön avustusta vähennetään 10 000 eurolla.

Sastamalan Opiston ja musiikkiopiston toiminta toteutui suunnitelmien mukaisesti. Suunnitellun toiminnan lisäksi Sastamalan Opisto varautuu järjestämään ukrainan pakolaisille suomen kielen ja kulttuurin opetusta sekä osaamiskartoituksia, joiden tarkoituksena on auttaa ukrainalaisia työllistymään ja alueen työnantajia löytämään tarvitsemaansa työvoimaa. Sopeutustoimenpiteenä opiston kurssitunteja vähennetään hyväksytyn suunnitelman mukaisesti.

Suodenniemen kirjastopalvelu aloitetaan uusissa tiloissa monipalvelukeskuksessa vuoden alussa. Uusi lähikirjastomalli otetaan käyttöön Karkussa, Kiikan vastaavan mallin suunnittelua jatketaan.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja varhainen puuttuminen	Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä. Juurrutetaan Harrastamisen Suomen Malli (HSM) toiminta vakituiseksi käytännöksi. Hyvinvointilähetekäytännön vahvistaminen Elämänlaatupalveluissa toteutetaan vaikutusten ennakkoarviointia päätöksenteossa (EVA)	Jokaisessa alakoulussa järjestetään HSM toimintaa (Toteutuu/ Ei toteudu) Hyvinvointilähetteiden lukumäärä Tehtyjen arviointien lukumäärä	HSM toiminnan jatkaminen Tehdään hyvinvointilähetteet tunnetuksi sivistyksen eri vastuualueilla sekä hyvinvointialueen yhteistyöryhmissä Ennakkoarvioinnin (EVA) tekeminen eri päätösehdotusten yhteydessä
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Kuntalaisten osaamisen vahvistaminen ja kasvun tukeminen	Kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta edistävien uusien toimintatapojen ja menetelmien käyttöönotto.	Uusia menetelmiä ja toimintatapoja on otettu käyttöön (kyllä/ei)	Toimialojen välisen yhteistyön ja synergiaedun lisääminen, minkä seurauksena voidaan entistä laaja-alaisemmin tukea kuntalaisten osallisuutta.
Osaamista tulevaisuuden tekijöille	Lasten ja nuorten lukutaitojen edistäminen	Kirjaston ja perusopetuksen yhteistyösuunnitelman noudattaminen	Kirjavinkkausten ja kirjastonkäytön opastuskertojen määrä / osallistujien määrä	Yhteistyötä oppilaitosten kanssa jatketaan

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Asiakaskäynnit	713 733	755 000	755 000	760 000	760 000
Järjestöavustusten määrä, euroa/asukas	8,13	7,5	8,0	8,0	8,0
Opistojen opetustuntien määrä	25 283	31300	30 300	30 300	30 300
Elämänlaatupalvelut; käyttötalouden nettomenot/asukas	272	275	285	285	285

Kirjasto- ja tietopalvelut; kokonaislainausmäärä	379 423	430 000	430 000	430 000	430 000

Tuloarviot ja määrärahat

Elämänlaatu **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	677	749	750	750	750
Valmistus omaan käyttöön (+)			0		
Toimintakulut (-)	-7 212	-7 577	-7 784	-7 973	-8 163
Toimintakate, netto* (+/-)	**-6 535**	**-6 828**	**-7 034**	**-7 223**	**-7 413**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-160	-210	-235	-222	-193
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-6 695**	**-7 038**	**-7 269**	**-7 445**	**-7 606**

13.4. Tekninen toimi

Toimialan vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukoniemi

Toimialan tehtäväkaavio

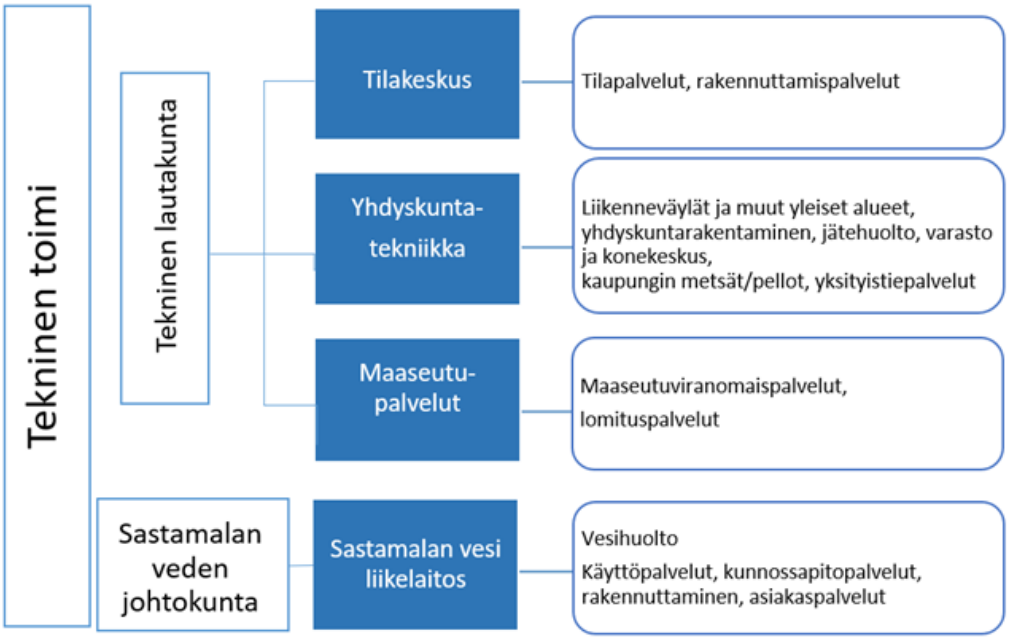

Toimialan päätehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Tekninen toimiala tuottaa ja ylläpitää toimivaa ja viihtyisää elinympäristöä suunnittelemalla infrastruktuuria, rakentamalla, rakennuttamalla ja ylläpitämällä yhdyskuntatekniikkaa ja vesihuoltoa. Tekniseen toimialaan kuuluva tilakeskus tuottaa ja ylläpitää laadukkaat ja kilpailukykyiset vuokratilat kaupungin organisaatioille, ulkoisille vuokralaisille sekä vuokra-asukkaille. Toimialaan kuuluu myös lähes koko Pirkanmaan kattavat lomituspalvelut sekä Hämeenkyrön, Ikaalisten ja Sastamalan kattavat maaseutuviranomaispalvelut.

Toimialan katsaus suunnitelmakaudelle

Tekninen toimi pyrkii reagoimaan nopeasti yritystoiminnan tarpeisiin rakentamalla infrastruktuuria sekä toimimalla yhteistyössä kaupungin elinkeinotoimen kanssa. Tekniseen toimeen kuuluva tilakeskus toteuttaa rakennusten ylläpito-, korjaus- ja uudisrakentamista sekä rakennusomaisuuden säilyttämistä ja jatkojalostamista kiinteistöjen salkkujaon mukaisesti. Vuoden 2023 alusta sotekiinteistöt Pirkanmaan hvyinvointialueen käyttöön. Tyhjien tilojen myynti/tilojen käyttöasteen parannusta valmistellaan yhteistyössä konsernihallinnon kanssa. Maaseutupalveluiden osalta toiminta jatkuu nykyisessä laajuudessa.

Sastamalan Veden toiminnan pääpaino on käyttövarmuuden parantamisessa ja vanhojen vesi- ja viemärijohtojen korjausvelan hallinnassa. Sastamalan veden taksarakenteen päivitystä jatketaan suunnitellun mukaisesti. Erityisesti vuoden 2022 aikana kehittynyt voimakas inflaatio ja yleinen kustannusrakenteen nousu on asettanut haasteita kulurakenteelle. Suunnitelmakaudella pyritään saamaan liikelaitoksen tulos positiiviseksi.

Sopeutusohjelma 2020-2023

Katuvalaistuksen muuttaminen LED-valotekniikaksi. Sähkön hinnan nousu vaikuttaa merkittävästi vuonna 2020 ennakoituun katuvalaistuksen säästöön, kuitenkin LED-valotekniikka ehkäisee käyttötalousmenojen kasvua. Vesihuoltoavustusraha pienennetty, suuret avustuskohteet valtuuston erillispäätöksellä. Sopeutus n. 80 000 € vuositasolla. Maaseutujohtajan virka jätettiin täyttämättä ja vuoden 2022 alusta elävän maaseudun vastuualueen tehtäviä jaettiin kaupungin eri toimialoille. Lisäksi vuonna 2021 vapautunutta varastonhoitajan tointa ei täytetty. Yksityisteiden kunnossapitoavustusten sopeutustavoite 50 000 euroa/vuosi on toteutunut.

Teiden kunnossapitoluokituksen määrittelytyö on tarkentunut katujen ylläpitoa ohjaavaksi määrittelyksi. Mikäli katujen hoidosta halutaan säästää, vaatii se erillisiä päätöksiä ja katujen hoidon tason oleellista muuttamista.

Hulevesiverkoston siirto kaupungin taseeseen: Hulevesiverkoston siirtoa vesilaitokselta kaupungin taseeseen on selvitetty. Verkoston siirtoa ei voida pitää kannattava ilman merkittävää kiinteistökohtaista hulevesimaksua, jota ei kuitenkaan pidetä tarkoituksenmukaisena maksuna. Kaupungin ja vesilaitoksen välinen sopimus, yleisten alueiden ja kiinteistöjen hulevesien johtamiseksi tehtävät verkostojen rakentamistyöt ja ylläpito, mahdollistaa hulevesiverkosta syntyneiden kustannusten kohdentamisen kaupungille. Vuoden 2023 talousarviossa on yhdyskuntatekniikan osalta varattu määrärahaa, jolla katetaan vesilaitokselle syntyneet yleisten alueiden hulevesiverkoston syntyneet kulut. Tämä hillitsee osaltaan tulevaisuudessa vesi- ja viemäritaksojen korotuspainetta yleisten alueiden hulevesikustannusten kohdistuessa kaupungille.

Vuoden 2023 sote-uudistuksen vaikutukset toimialalla

Uudistuksen yhteydessä kaupungin sote-toimitilat siirtyvät hyvinvointialueen käyttöön. Tilakeskus vastaa toimitilojen vuokrasopimuksista hyvinvointialueelle. Mahdolliset PIrkanmaan hyvinvointialueen palveluverkkopäätökset voivat vaikuttaa kaupungin omistamien kiinteistöjen käyttöasteeseen.

Tilakeskus

Toimielin: Tekninen lautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukoniemi

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Vastuualueen perustehtävänä on kaupungin rakennusten ylläpito-, korjaus- ja uudisrakentaminen, sekä rakennusomaisuuden säilyttäminen, kehittäminen ja jalostaminen.

Tilakeskus tuottaa sisäisille ja ulkoisille vuokralaisille laadukkaat ja kilpailukykyiset tilat. Tilakeskus omistaa ja hallinnoi kaupungin rakennusomaisuutta ja tarjoaa kaupungin toimialoille tarvittavat tilat sekä hallinnoi n. 150 vuokra-asuntoa, joista pääosa on vanhusten vuokra-asuntoja. Tilakeskus huolehtii myös uudis- ja perusparannushankkeiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Tilakeskus käsitellään kirjanpidossa laskennallisena taseyksikkönä.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Kiinteistöjen ylläpito ja hoito salkutusperiaatteiden mukaisesti. Investoinnit keskitetään kaupungin ydintoimintaa tukeviin kiinteistöihin. Käyttöä vaille jäävistä rakennuksista on luovuttava (myytävä, purettava tai muokattava jatkokäyttöön) mahdollisimman pian. Tilojen myynnissä tehdään aktiivista yhteistyötä konsernihallinnon kanssa, joka toimeenpanee kiinteistöjen myynnit.

Salkutuksen hyväksymisen myötä laaditaan ydintoiminnan kiinteistöille PTS-suunnitelma, joka tulevaisuudessa ohjaa kiinteistöjen kunnossapitoa ja ylläpitoa tukevia investointeja.

Tilakeskuksen haasteena ovat nousevat kustannukset, erityisesti energian osalta. Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää tehostaa kiinteistöjen käyttöasteita ja vähentää kiinteistöjen määrää kulujen hillitsemiseksi.

Isot investointipaineet vaikuttavat merkittävästi Tilakeskuksen tilikauden alijäämään mm. kohonneiden korkokustannusten kautta.

Taseyksikön tulostavoitteet vuodelle 2023 (1000 eur)		
Tulostavoite	-1 820	
Korvaus jäännöspääomasta	725	
Taseyksikön investointeihin sitoutuneen lainapääoman muutos	2 878	
Kokonaisinvestointien nettomäärä	-6 360	
Vuonna 2023 toteutettavat yli 500 000 euron hankkeet	**Kustannukset TA2023**	**Kokonais-kustannusarvio**
Mouhijärven yhteiskoulu	5 000	10 000

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Kaupungin hallinnoimien vuokra-asuntojen käyttöaste	90 %	Käyttöaste	Seuranta
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Virasto- ja laitoskiinteistöjen käyttöasteen parantaminen/ tyhjien tilojen vähentäminen	Tyhjien tilojen määrä enintään 5 % rakennusmäärästä	Vuokraamattomien neliöiden osuus rakennusmäärästä	Kiinteistöjen jatkojalostaminen ja myynti

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Vuokra-asuntojen määrä*)	337	337	320	307	307
Tyhjiä tiloja %	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0
Rakennusmäärä m2	140 000	127 400	139 700	139 700	139 700

**) v. 2023 kaupungin omistamien vuokra-asuntojen kokonaismäärä on 320, joista hyvinvointialueelle vuokrattuja sote-asuntoja on 167 kpl. Hyvinvointialue hallinnoi ja hoitaa mainittujen sote-asuntojen vuokraustoiminnan.*

Tuloarviot ja määrärahat

Tilakeskus **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintatuotot (+)	12 684	12 688	13 170	13 236	13 302
Valmistus omaan käyttöön (+)	39	40	25	25	25
Toimintakulut (-)	-8 408	-8 786	-8 857	-8 778	-8 861
Toimintakate, netto* (+/-)	**4 314**	**3 942**	**4 338**	**4 483**	**4 466**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-4 590	-4 099	-4 934	-3 817	-4 121
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-276**	**-157**	**-596**	**666**	**345**

Yhdyskuntatekniikka

Toimielin: Tekninen lautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Yhdyskuntatekniikan päällikkö Pasi Lähteenmäki

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Yhdyskuntatekniikan tehtävänä on vastata yhdyskuntarakentamisesta, liikenneväylien ja yleisten alueiden kunnossapidosta, varastosta, konekeskuksesta, jätehuollosta, kaupungin metsistä sekä yksityistieavustuksista.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Toiminnan painopisteenä on toteuttaa investointiohjelman mukainen kunnallistekniikan rakentaminen sekä pitää kunnossa hyvin toimiva kaupunkiympäristö.

Vesihuoltoverkostojen ja katujen saneerausta jatketaan vuosittain. Katuvalaistuksen saneeraus vähemmän energiaa käyttäviin ratkaisuihin jatkuu.

Haasteena on voimakas kustannustason nousu.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Strategisten investointikohteiden toteuttaminen.	Vuoden 2023 investointikohteiden toteuttaminen.	Investointiohjelman toteuttamisvaihe.	Investointiohjelman toteuttaminen.
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Luodaan ja ylläpidetään puitteita kävelyn ja pyöräilyn edistämiselle.	Kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelman toteuttaminen.	Kävelyn ja pyöräilyn - liikennemäärät - kulkumuotojakauma - infrastruktuurin kehittäminen.	Infrastruktuurin kunnossapitoa ja rakentamista toteutetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelman mukaisesti.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Kunnossapidettäviä väyliä, km		189	189	189	190
Kevytliikenneväyliä, km		88	87	88	88
Hoidettavia puistoja ja katuviheriöitä, ha		65	65	65	65
Puistometsiä, ha		140	140	140	140
Kunnossapitoavustusta hakeneiden yksityisteiden lukumäärä (kpl), kokonaispituus Sastamalan alueella (km) ja avustettava pituus (km)		374 805	375 779 708	375 779 708	375 779 708
Kaupungin omistuksessa oleva peltopinta-ala, ha		285	280	280	280
Kaupungin omistuksessa oleva metsäpinta-ala, ha		2 185	2185	2185	2185
Metsän myyntitulo, €		260 000	260 000	260 000	260 000

Tuloarviot ja määrärahat

Yhdyskuntatekniikka **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	748	896	904	909	913
Valmistus omaan käyttöön (+)	244	232	231	231	232
Toimintakulut (-)	-3 599	-4 136	-4 460	-4 594	-4 732
Toimintakate, netto* (+/-)	**-2 607**	**-3 009**	**-3 325**	**-3 454**	**-3 587**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-2 811	-2 997	-2 990	-3 193	-3 228
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-5 418**	**-6 005**	**-6 315**	**-6 647**	**-6 815**

Maaseutupalvelut

Toimielin: Tekninen lautakunta
Vastuualueen vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukoniemi

Vastuualueen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Maaseutupalveluiden vastuualue
- hallinnoi kansallisten ja EU-rahoitteisten viljelijätukien kuntatason tehtäviä (laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa 210/2010). Maaseutuviraston ja Sastamalan kaupungin välinen sopimus eräiden maksajavirastotehtävien siirtämisestä yhteistoiminta-alueelle, jonka muodostavat Sastamalan ja Ikaalisten kaupungit sekä Hämeenkyrön kunta.
-toimii maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) tarkoitettuna paikallisyksikkönä ja huolehtii edellä mainitun lain ja maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen (1333/1996) mukaan paikallisyksikölle kuuluvista tehtävistä Hämeenkyrön, Juupajoen, Lempäälän, Pirkkalan, Pälkäneen, Ruoveden, Urjalan ja Vesilahden kunnat sekä Akaan, Ikaalisten, Kangasalan, Nokian, Oriveden, Sastamalan, Tampereen, Valkeakosken, Virtain ja Ylöjärven kaupungit käsittävällä alueella.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Toimintaa jatketaan nykyisessä laajuudessa.

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	Vastuualueen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Maaseutuviranomaispalvelujen järjestäminen maksajavirastosopimuksen vaatimusten mukaisesti. Viljelijöiden asiakastyytyväisyyden parantaminen.	Maaseutuviranomaispalvelut hoidetaan vaatimusten mukaisesti. Asiakastyytyväisyyskyselyn tavoitetaso asteikolla 1-5 on vähintään 4,0	Ruokavirastolla vuosittain 15.11. annettava maksajavirastovakuutus, että tehtävät on hoidettu vaatimusten mukaisesti. Ruokaviraston mahdolliset kuntatarkastukset ja mahdolliset välitarkastelut. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset.	Tehtävien hoitaminen maksajavirastosopimuksen mukaisesti. Asiakastyytyväisyyskysely maatalousyrittäjille.
Elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä	Lomituspalvelut järjestetään asianmukaisesti, ammattitaitoisesti, palveluhenkisesti ja tasapuolisesti koko paikallisyksikön alueella.	Paras mahdollinen asiakaskokemus. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset, arviot asteikolla 1-5. Tavoite vähintään 4,0	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset. Lomitusnetin tilastot.	Henkilöstön jaksamista ja osaamista ylläpidetään. Asiakastilojen kanssa laaditaan yhteistyösuunnitelmat, joissa määritellään maatalousyrittäjien lomituspalvelutarpeet.

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Tukitilojen määrä	1 125	1 142	1 090	1 070	1 050
Sähköiset tukihakemukset %	98	99	99	99	99
Lomitettavat tilat/lomitettavat maatalousyrittäjät	502/709	470/685	441/650	420/620	400/600
Sähköiset maatalouslomahakemukset %	94	95	96	97	98
Lomitettavat päivät	33 824	31 000	29 000	27 500	26 500

Tuloarviot ja määrärahat

Maaseutupalvelut **Nettositova (1000 €)** Sitovuustaso: toimintakate, netto*	**TP2021**	**TA2022**	**TA2023**	**TS2024**	**TS2025**
Toimintatuotot (+)	9 976	8 851	8 527	8 603	8 679
Toimintakulut (-)	-10 167	-9 092	-8 784	-9 053	-9 323
Toimintakate, netto* (+/-)	**-191**	**-241**	**-257**	**-450**	**-644**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-2				
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**-193**	**-241**	**-257**	**-450**	**-644**

14 INVESTOINNIT

Investointikokonaisuuksien linjaukset

Sastamalan kaupungin strategian mukaan
- Maanhankinta keskitetään alueille, joilla arvioidaan olevan kasvupotentiaalia tulevaisuudessa
- Kaupunki omistaa tällä hetkellä pääsääntöisesti omassa palvelutuotannossa käytettävät kiinteistöt. Uusissa kohteissa omistus ratkaistaan tapauskohtaisesti.
- Tarpeettomat kiinteistöt myydään tai puretaan, sekä kiinteistöjen käytön tehostamista jatketaan määrätietoisesti.

Investointikokonaisuuksia suunnitellaan ja toteutetaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Valtuuston 24.6.2019 hyväksymä tilaohjelma ja siihen liittyvät tilojen salkutusperiaatteet ja salkkujako linjaavat kiinteistöjen rakentamis- ja ylläpitoinvestointien toteuttamista. Tekninen lautakunta hyväksyy päivitetyn salkkujaon vuosittain.

Sivistystoimen palveluverkkoselvitys ja palveluverkkoa koskevat periaatelinjaukset on käsitelty valtuustossa 2.3.2020. Osana talouden sopeutusohjelmaa on tarkasteltu myös muiden toimialojen palveluverkkokokonaisuutta.

Katusaneeraus- ja muut kadunrakentamisinvestoinnit toteutetaan pääosin omajohtoisesti kilpailutettuja työkone- ja kuljetuspalveluyrittäjiä käyttäen. Toteutustavan valinnassa huomioidaan tapauskohtaisesti resurssit, riskit, taloudellisuus, sekä joustavuus.

Myös muiden investointien toteutus edellyttää suunnitelmallisuutta ja kokonaistarpeen arviointia.

Hallintorakennukset

- Investointisuunnitelma 2023-2025 ei sisällä hallintorakennusten uudisrakentamista
- Tilaratkaisut toteutetaan suunnitelmallisesti ottaen huomioon tilojen käytön optimointi ja yhteiskäyttö
- Ylläpitoinvestoinnit toteutetaan tilaohjelman määrittelemin periaattein
    - tilankäytön kokonaistarkastelu muutostöiden yhteydessä: tilojen uudelleenjärjestely ja saneeraus edellyttävät pääsääntöisesti vanhoista toimitiloista luopumista
    - varaudutaan sote–uudistuksen tuomiin tilatarpeiden muutoksiin (mahdolliset vapautuvat tilat)

Soterakennukset

- Riskienhallintainvestoinnit toteutetaan tarvittaessa ottaen huomioon Pirkanmaan hyvinvointialueen sitoutuminen kohteeseen palveluverkkopäätöksillä, sekä kaupungin tilaohjelma ja salkutus.
- Vanhusten ja vammaisten yhteisöllisen asumisen ja palveluasumisen tilatarpeet linjataan yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

- Investointisuunnitelma 2023-2025 ei sisällä kaupungin omaa soterakennusten uudisrakentamista. Uusi asuntorakentaminen toteutetaan ensisijaisesti Sastamalan Vuokratalot Oy:n tai muiden Ara-rahoitukseen oikeutettujen yritysten investointihankkeina.
- Tulevaisuudessa hyvinvointialueen käyttöön tulevat investointikohteet ja peruskorjaukset valmistellaan hyvinvointialueen tarpeiden pohjalta

Sivistystoimen tilaratkaisut

- Sivistystoimen tilaratkaisut pohjautuvat Palveluverkko 2030 –selvityksekseen ja sen pohjalta tehtyihin linjauksiin.

- Kouluinvestointien toteutus etenee seuraavasti:
  - Mouhijärven yhteiskoulun investointi, toteutus 2022-2025
    - Peruste: rakennuksen vanhan siiven huono kunto, ei käyttötaloussäästöä
    - Hankesuunnitelma on hyväksytty valtuustossa 2/2022 ja tarkemmat suunnitelmat kaupunginhallituksessa 5/2022.
    - Hanke valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä, kalustus kevät 2025
    - Määrärahavaraus hankkeelle on yhteensä 10 600 000 euroa, sisältäen kalustus
  - Sylvään taitotalo, Hankesuunnitelma ja urakka-asiakirjat 2023, toteutus 2024- 2026 (valmis 8/2026)
    - Sylvään taitotalo -kokonaisuus sisältää taitoaineiden luokat (kotitalousluokat, kuvataide- ja käsityöluokat ja musiikin opetustilat) sekä liikuntasalin.
  - Mitoitusperusteet käsitellään vuoden 2023 ensimmäisessä valtuuston kokouksessa
    - Peruste: B- ja C rakennuksen huono kunto, mahdollistaa Äetsän ja Sylvään yläkoulujen yhdistämisen sekä tilojen yhteiskäytön Sastamalan opiston kanssa. Yläkoulujen yhdistämisestä syntyy merkittävä käyttötaloussäästö.
    - Investointisuunnitelmassa hankkeelle on varattu 11 080 000 euroa. Tarkentuu jatkosuunnittelun yhteydessä.
  - Pehulan monipalvelukeskuksen (alakoulu, päiväkoti (2 ryhmää), kuntosali, liikuntasali) suunnittelu aloitetaan syksyllä 2023 siten, että rakentaminen ajoittuu vuosille 2024-2025. Hanke voidaan toteuttaa myös Leasing-mallilla (esim. kuntarahoitus.)
  - Äetsän koulun siirtorakennuksen optiovuodet 2025-2026 on otettu käyttöön.
  - Äetsän koulun toiminnan päättyessä tehdään kokonaisselvitys/hankesuunnitelma päiväkoti-, esiopetus ja alakoulutoimintojen yhdistämiseksi Kiikan koulun tontille ja kirjasto-, nuoriso- ja liikuntatilojen rakentamiseksi Äetsän koululle. Hankesuunnittelu 2025, toteutus 2026-2027.
  - Lukion ja Marttilan koulun kiinteistön korjaustarpeille laaditaan tarveselvitys vuonna 2023.
    - tarvittaessa kohteeseen varataan määräraha suunnitelmavuosille

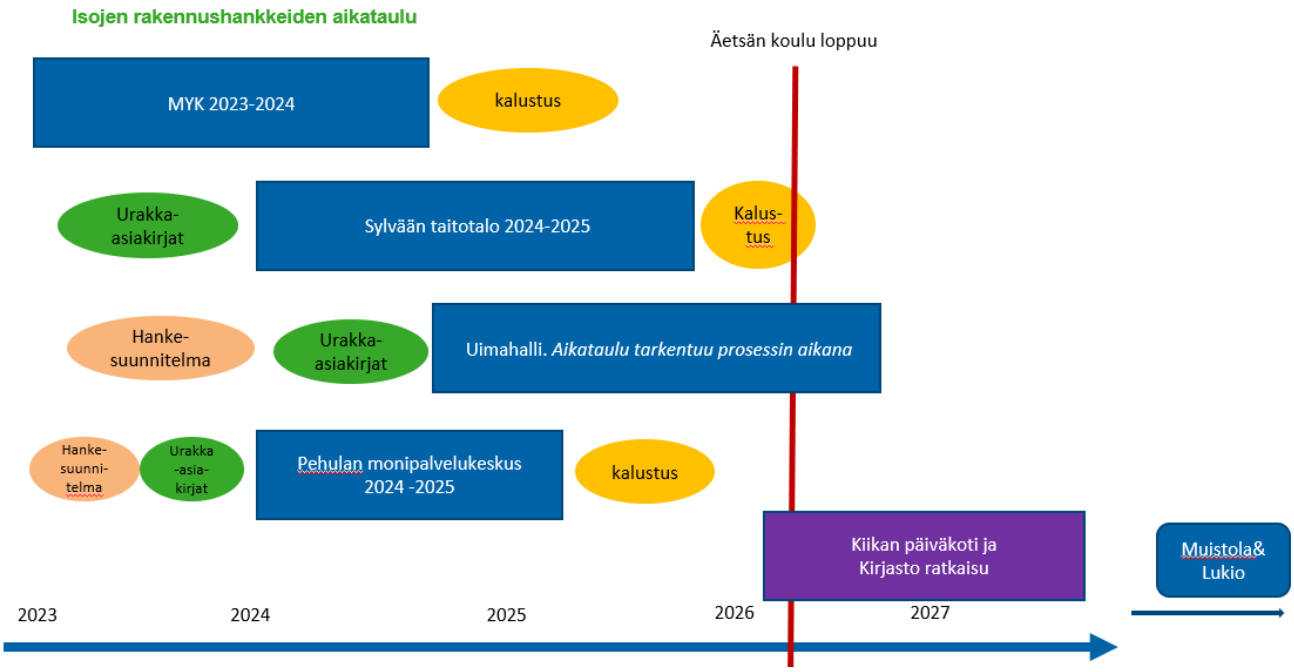

- Lisäksi valtuusto lisäsi tähän kohtaan toimenpidealoitteen: Sastamalan kaupunginvaltuusto päättää lisätä vuoden 2023 investointeihin yhden varhaiskasvatusryhmän kokoisen siirtotilan Ojansuun päiväkodin yhteyteen. Siirtotilaan tulisi yksi varhaiskasvatusryhmä, joka olisi tarkoitettu tavalliseen varhaiskasvatukseen, ei siis vuorohoitoon.
- Sivistystoimen rakennusten pienemmät riskienhallinta- ja korjausinvestoinnit toteutetaan tarvittaessa investointien kokonaismäärärahan puitteissa ottaen huomioon palveluverkkosuunnitelma ja laadittu tilaohjelma sekä salkutus.

Liikuntapaikat (ulko- ja sisäliikunta)

- Vanhoissa kuntakeskuksissa on tarjolla sekä sisä- että ulkoliikuntamahdollisuus (urheilu/monitoimikenttä, liikuntasali).
- Liikuntapaikkainvestoinnit täsmentyvät vuosittain taloussuunnitelman valmistelun yhteydessä.
- Ulkoliikuntapaikoille varataan vuosittain 100 000 euron kokonaismääräraha, jonka tarkempi kohdennus perustuu liikuntapaikkasuunnitelmaan sekä tarkentuu yhdyskuntatekniikan ja sivistystoimen yhdessä valmistelemissa vuosittaisissa käyttösuunnitelmissa. Käyttösuunnitelmasta päättää sivistyslautakunta ja toteutuksesta vastaa yhdyskuntatekniikka. Uudiskohteissa lähiliikuntapaikat pyritään muodostamaan koulujen yhteyteen. Kaalisaaren liikuntapuistoa kehitetään osana liikuntapaikkakokonaisuutta..
- Jäähallin ja keskuskentän neljän pukuhuoneen huoltorakennus toteutetaan Saskyn ja kaupungin yhteistyöhankkeena pääosin oppilastyönä. Rakennussuunnittelu keväällä 2023, töiden aloitus syksyllä 2023. Rakennustyöt ajoittuvat vuosille 2023-2024.Kokonaismäärärahan tarve on 375 000€ vuosille 2023-2024.

- Uimahallin toteutusedellytyksiä on selvitetty syksyn 2022 aikana, vertaamalla hanketta lähialueen toteutuksiin. Uimahallin käyttökustannukset ovat noin 800-900 t€ vuodessa, lisäksi rahoituskulut ovat leasing ratkaisulla minimissään n.1.1M € nykyisellä korkotasolla. Rahoituskuluihin vaikuttaa merkittävästi toteutuksen laajuus, rahoitusmalli sekä tuleva korkokehitys.
- Lipunmyyntitulot ja muut oheismyynnit muodostavat noin 500 000€ tulon, jonka johdosta uimahallin aiheuttama kokonaiskulu on noin 1 500 000 €/vuodessa.
- Uimahallin hankesuunnitelma tehdään vuosina 2023-2024 ja investointi toteutetaan vuosina 2025-2026. Investoinnille haetaan valtionapua sekä muita mahdollisia avustuksia rakentamiseen. Hankesuunnitteluun vuodelle 2023 varataan 50 000 euroa. Hankesuunnitelmaa ja rakentamista varten nimetään erillinen toimikunta, johon valitaan luottamushenkilöitä.

Asuntoalueet, asuinympäristö

- Vt 11 rinnakkaisväylän rakentaminen jatkuu vuonna 2023, jolloin vuorossa on Särkijärventien perusparannus ja Pynnärintien kevyen liikenteen väylä. Hankkeeseen on myönnytty traficomin avustus vuodelle 2023. Asfaltointi aikaisintaan 2024.
- Torin ja toriparkin rakentamiseen varataan yhteensä 1 300 000 euroa vuosille 2022-2023, toteutus syksy 2022 / kevät 2023. Lisäksi tarvitaan erillinen määräraha torin esiintymislavan ja wc:n toteuttamiseen. Esiintymislava tullaan toteuttamaan Saskyn oppilasyhteistyönä.
- Mouhijärven maisemakylien kunnallistekniikan rakentaminen jatkuu kysynnän mukaan. Kaavoitus maisemakylissä jatkuu.
- Asuntotontteja on tarjolla eri puolella kaupunkia, tonttien kuntoon saattaminen kysynnän mukaan.

Yritysalueet

- Vammaksentien loppupään rakentaminen toteutetaan vuonna 2023, jotta pääkadun varren tontit tulevat saavutettaviksi.
- Sykkeen myynnissä olevat teollisuustontit merkitään maastoon ja ko. tonttialue siistitään myyntikuntoon 1.5.2023 mennessä.

- Muilla yritysalueilla myynnissä olevien tonttien kuntoon saattaminen toteutetaan kysynnän mukaan.

Ulkoisten tahojen kanssa toteutettavat yhteishankkeet

Seuraaviin ELY:n ja Väyläviraston yhteishankkeisiin sitoudutaan ja valtion rahoituksen varmistuttua tarvittavasta määrärahasta päätetään erikseen valtuustossa.

Pirkanmaan ELY-keskus
- Tiisalantien ja 249 tien kiertoliittymä: ½ osuus 430 000 euroa (Vanha kustannusarvio ilman indeksitarkistusta)
- Kaukola-Kiikka kevyen liikenteen väylä: ½ osuus 1 050 000 euroa (Vanha kustannusarvio ilman indeksitarkistusta)
- Häijää-Nokia valaistus. ½ osuus, arvio n. 425 000 €. Hanketta ei ole vielä suunniteltu.

Väylävirasto
- Tampere-Pori tasoristeysten poisto ja parannushanke käynnissä 2021-2023, varattu valtion määräraha 40 milj. euroa.
- Vammalan aseman laituripolun ja alikulun suunnittelu 2023-2024. Kaupungin osuus 220 000 €. Rakentamisesta päätetään erikseen.

Vesihuolto

- Vesihuoltoverkostoa rakennetaan/saneerataan katurakennuksen yhteydessä.
- Vesihuollon rakentaminen toteutetaan pääosin omajohtoisesti kilpailutettuja työkone- ja kuljetuspalveluyrittäjiä käyttäen.
- Vuotovesisaneeraukset toteutetaan suunnitelmallisesti päivitettävän saneerausohjelman mukaisesti.
- Pumppaamojen ja vedenottamoiden saneeraukset toteutetaan suunnitelmallisesti lähivuosina määrärahojen puitteissa.
- Investointitaso pyritään pitämään kahden miljoonan euron tasolla taksan korotuspaineen hillitsemiseksi.

Vapautuvat/tyhjät rakennukset

- Tilojen kiinteistökohtainen tarkastelu valtuuston 24.6.2019 hyväksymän toimitilaohjelman ja siihen liittyvien salkutusperiaatteiden mukaisesti
    - Tilojen jalostustarve/-mahdollisuus kaupungin omaan käyttöön huomioiden tilankäytön optimointitavoite.
    - myynti, vuokraus, purku, alueen uudelleen kaavoitus

Irtaimisto:

- Hankinnoissa käytetään myös vuokrausta tapauskohtaisesti harkiten.

Sivistystoimen oppimisympäristöt/digitalisaatio:

- TVT-strategian mukainen oppimisympäristöjen investointiluonteinen kehittäminen. Investointivaraus on 80 000 euroa vuosittain.
- Uusien toimitilojen ensikertainen kalustushankinta voidaan investointina tai leasingina
- Kirjastoauton hankinta vuonna 2024; 450 000 euroa, hankinta valmistellaan vuonna 2023

Investointimäärärahojen sitovuudet ja käyttösuunnitelmien käsittely määräytyvät samaan tapaan kuin vuonna 2022.

Investointisuunnitelma vuosille 2023-2025 (luvut tuhansina euroina)

Sitovuus: Vuoden 2023 investointimäärärahat ovat nettositovia alla olevien taulukoiden mukaisesti. Isojen hankkeiden määrärahoista ja muutoksista päättää kaupunginhallitus (500 000 -1 000 000 euron hankkeet) tai kaupunginvaltuusto (yli 1 000 000 euron hankkeet). Investointisuunnitelmaan sisältyvistä suurimmista hankkeista on erittelyt jäljempänä. Alle 500 000 euron hankkeista ja määrärahamuutoksista päättää ao. lautakunta, ellei hankkeen merkittävyys edellytä hallitus/valtuustokäsittelyä.

Määrärahojen ohjeellinen käyttö on määritelty edellä investointikokonaisuuksien linjauksissa ja alla kunkin toimialan määrärahataulukon yhteydessä. Lautakuntatason käyttösuunnitelmat pohjautuvat tehtyihin linjauksiin. Lautakunta voi tarvittaessa siirtää määrärahoja investointiryhmien välillä lukuunottamatta hallituksen/valtuuston päätösvaltaan kuuluvia investointeja.

Suunnitelmavuosien osalta investointisuunnitelma ohjeellinen ja ratkaistaan kyseisten vuosien talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Investoinnit, kaupunki+liikelaitos	**2023**	**2024**	**2025**	**TS 2023- 2025**
Investointimenot	-13 735	-20 285	-16 055	-50 075
Rahoitusosuudet	90	0	0	90
Käyttöom. Myynnit	300	300	300	900
Yhteensä	**-13 345**	**-19 985**	**-15 755**	**-49 085**

Konsernihallinto	**2023**	**2024**	**2025**	**TS 2023- 2025**
Maanhankinta, menot	-300	-200	-200	-700
Tonttien myynti, tasearvo	200	200	200	600
Kalusto (maankäyttö)	-60	0	0	-60
Investointimenot	-360	-200	-200	-760
Rahoitusosuudet	0	0	0	0
Käyttöom. Myynnit	200	200	200	600
Yhteensä=sitova määräraha 2023	**-160**	**0**	**0**	**-160**

- Maanostoon ja -myyntiin vuosittain varaus.
- Kalusto: Maastotietokone ja laserkeilain

Sivistystoimi	**2023**	**2024**	**2025**	**TS 2023- 2025**
Investointimenot	-80	-530	-680	-1290
Rahoitusosuudet	0	0	0	0
Käyttöom. Myynnit	0	0	0	0
Yhteensä=sitova määräraha 2023	**-80**	**-530**	**-680**	**-1290**

- Tvt-strategian mukainen oppimisympäristöjen investointiluonteinen kehittäminen, 80 000 €/vuosi.
- Kirjastoauton hankinta vuonna 2024, 450 000 €
- Uusien toimitilojen ensikertainen kalustus vuodesta 2025 alkaen.

Tilakeskus	2023	2024	2025	TS 2023- 2025
Elinvoimainvestoinnit *	0	0	0	0
Peruspalveluiden isot investoinnit *	-5 330	-13 225	-8 200	-26 755
Riskienhallinnan isot investoinnit *	-500	0	0	-500
Peruspalveluiden ja riskienhall. muut investoinn	-30	-250	-220	-500
Pieninvestoinnit	-600	-600	-600	-1 800
Myytävät kohteet, tasearvo	100	100	100	300
Yhteensä	**-6 460**	**-13 975**	**-8 920**	**-29 255**
Investointimenot	-6 460	-14 075	-9 020	-29 555
Rahoitusosuudet				0
Käyttöom. Myynnit	100	100	100	300
Yhteensä=sitova määräraha 2023	**-6 360**	**-13 975**	**-8 920**	**-29 255**

* Elinvoimainvestoinnit ja muut valtuusto- tai hallitustasolla päätettävät investoinnit on eritelty jäljempänä. Eriteltävät investoinnit ovat kustannusarvioltaan yli 500 000 euroa tai muutoin merkittäviä hankkeita.
** Peruspalveluiden ja riskien hallinnan muut investoinnit ovat pienempiä teknisen lautakunnan päätettäviä investointeja (alle 500 000 €)
- Pieninvestoinnit sisältävät energiainvestointeja, sisäilma/kosteusinvestointaja sekä muita pieninvestointeja.
- Myytävät kohteet laaditun kiinteistöjen salkutuksen mukaisesti
-Suunnitelmavuosien investointitasoon vaikuttaa merkittävästi sivistyspalveluiden kiinteistöhankkeiden kustannukst ja toteutustapa.

Yhdyskuntatekniikka	2023	2024	2025	TS 2023- 2025
Strategiset yhd.tekn. kohteet, elinvoimakohteet	-1 220	-685	-500	-2 405
Uudet kaava-alueet		0	0	
*Uudet asunto-alueet	0	-300	-300	-600
*Uudet teollisuusalueet	0	0	-300	-300
Muu yhdyskuntarakentaminen		0	0	
*Katujen perusparannus	-1 300	-1 110	-1 010	-3 420
*Siltojen perusparannus	-200	-200	-1 000	-1 400
*Muut yhd.tekn kohteet	-1 695	-1 015	-925	-3 635
*Liikuntapaikat	-100	-100	-100	-300
Yhdyskuntatekniikan kalusto/hankinnat	-80	-20	-20	-120
Investointimenot	-4 685	-3 430	-4 155	-12 270
Rahoitusosuudet	90	0	0	90
Käyttöom. Myynnit	0	0	0	0
Yhteensä=sitova määräraha 2023	**-4 595**	**-3 430**	**-4 155**	**-12 180**

- Elinvoimahankkeita koskevat erittelyt jäljempänä, sisältää strategiset kaava-alueet ja muut merkittävät elikeinoelämää ja elinvoimaa tukevat hankkeet.
-Hankkeiden yhteensovitus Sastamalan Veden kanssa
- Liikuntapaikkahankkeiden käyttösuunnitelmasta päättää sivistyslautakunta yhdyskuntatekniikan ja sivistystoimen yhteisen valmistelun pohjalta.
-Kalustomäärärahan käyttö työkoneisiin sekä sekä muihin yhdyskuntatekniikan hankintoihin
-Taulukossa esitetty euromääräinen kohdennus on ohjeellinen, josta käyttösuunnitelmassa voidaan poiketa.

Sastamalan Vesi liikelaitos	2023	2024	2025	TS 2023- 2025
Investointimenot	-2 150	-2 050	-2 000	-6 200
Rahoitusosuudet	0	0	0	0
Käyttöom. Myynnit	0	0	0	0
Yhteensä=sitova taso 2023	**-2 150**	**-2 050**	**-2 000**	**-6 200**

INVESTOINNIT, erittely

Elinvoimainvestoinnit ja muut isot investoinnit (yli 500 000 €) erittely

Vuonna 2023 toteutettavat / käynnistettävät isot investoinnit

Erittelyn mukaiset isot investointihankkeet tulee toteuttaa/käynnistää vuoden 2023 aikana, ellei hankkeen ulkopuolisesta rahoituksesta muuta johdu. Hankkeista on esitetty kustannusarvio, toteutusajankohta sekä vuoden 2023 talousarvioon sisältyvä ohjeellinen määräraha. Määrärahasta voidaan poiketa teknisen toimen tai Tilakeskuksen kokonaismäärärahan puitteissa. Määrärahojen muutoksista ja poikkeamista päätetään hallintosäännön mukaisesti hankkeen kustannusarvio huomioon ottaen (lautakunta/hallitus/valtuusto).

Investointihanke	**Kustannus-arvio 1 000 €**	**Toteutus-ajankohta**	**TA2023 1000€**	**Lisätiedot hankkeesta**
Elinvoimakohteet, yhdyskuntatekniikka				
VT11 alikulku ja Tiisalantie-Mustianoja rinnakkaisväylä. v. 2023 toteutetaan - Särkijärventien peruspa-rannus ja Pynnärintien kevyen liikenteen väylä	koko hanke 2 790	2018-2024	**850 avustus 90**	Usean vuoden aikana toteutettava hankekokonaisuus. Kevyen liikenteen väylään Traficomin avustus.
Kauppatorin, toripuiston ja toriparkin parantaminen	1 500	2022-2023	**1 000**	Hanke käynnistynyt 10/2022
Yrityspuisto Syke		2020 - jatkuu	**260**	Usean vuoden aikana toteutettava kokonaisuus.
Yhdyskuntatekniikan muut isot investoinnit (yli 500 000€)				
Tyrväänkatu	740	2022-2024	**640**	
Passinmäentie	710	2022-2024	**580**	

Peruspalveluiden ja riskienhallinnan isot investoinnit, Tilakeskus				
Mouhijärven yhteiskoulu	10 000	2022-2025	**5 000**	Suunnittelu 2022 , toteutus 2023-2024/2025
Sylvään taitotalo (taitoaineiden luokat ja liikuntasali)	11 080	2023-2026	**80**	Suunnittelu 2023, toteutus 2024-2026
Jäähalli/keskuskenttä pukuhuoneet	375	2023-2024	**150**	neljän pukuhuoneen laajennus

Investointisuunnitelman 2023-2025 myöhemmät isot hankkeet

Investointihanke	**Kustannus-arvio 1 000 €**	**Toteutus-ajankohta**		**Lisätiedot hankkeesta**
Pehulan monipalvelukes-kus	5 550	2024-2025	**50**	Suunnittelu 2023 (50 000 €)
Uimahalli	Tarkentuu hankesuun-nittelun yh-teydessä	2025-2026	**50**	Suunnittelu 2023-2024,suunnittelu-määrärahavaraus 50 000 € vuodelle 2023

Odottavat isot investoinnit - ei vielä investointisuunnitelmassa, mutta investointipaineina suunnitelmakauden ulkopuolella (2026 ->)

Investointipaine jatkuu noin 15 milj. euron tasossa myös suunnitelmakauden jälkeen. Perusinvestointitaso on noin 9-10 milj. euroa ja tämän lisäksi toteutetaan sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman mukaisia investointeja sekä kasvua tukevia investointeja valtuuston linjaamalla tavalla.

Investointitasoon ja lainamäärän kehitykseen vaikuttaa rakennusinvestointien toteutustapa: vuokraus, leasing-rahoitus tai oma investointi. Toteutustavasta riippumatta käyttö- ja pääomakustannukset tulevat viime kädessä kaupungin maksettavaksi ja vastattavaksi.

Investointihanke	**Kustannus-arvio 1 000 €**	**Toteutus-ajankohta**		**Lisätiedot hankkeesta**
Kiikan päiväkoti Kiikan kirjasto		2026-2027		Kokonaisselvitys, hankesuunnittelu 2025
Mouhijärven maisemakylät	Kohteissa edetään jatkossa kysynnän mukaan.			
Yrityspuisto Syke				

15 TULOS-JA RAHOITUSLASKELMAT, EMOKAUPUNKI JA LASKENNALLISET TASEYKSIKÖT

Kaupunki mukaan lukien Tilakeskus (laskennallinen taseyksikkö), mutta ilman Sastamalan Vesi liikelaitosta.

TULOSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN KAUPUNKI ilman liikelaitosta 2 023	2 024	2 025
Toimintatuotot	30 842	30 987	31 173
Valmistus omaan käyttöön	257	257	257
Toimintakulut	-84 325	-86 216	-88 536
Toimintakate	**-53 227**	**-54 973**	**-57 107**
Verotulot	48 965	48 065	48 865
Valtionosuudet	18 000	17 300	17 300
Rahoitustuotot ja kulut	-628	-829	-1 257
Vuosikate	**13 110**	**9 563**	**7 801**
Poistot	-8 274	-7 366	-7 752
Tulos	**4 836**	**2 197**	**49**
Tuloksenkäsittelyerät	129	129	129
Yli/alijäämä	**4 965**	**2 326**	**178**

RAHOITUSLASKELMA 1000 € ulk+sis	SASTAMALAN KAUPUNKI ilman liikelaitosta TA2023	TS2024	TS2025
Vuosikate	13 110	9 563	7 801
Tulorah korjauserät	0	0	0
Toiminnan rahavirta	**13 110**	**9 563**	**7 801**
Investointimenot	-11 585	-18 235	-14 055
Rahoitusosuudet	90	0	0
Myynnit	300	300	300
Investointien rahavirta	**-11 195**	**-17 935**	**-13 755**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**1 915**	**-8 373**	**-5 954**
Antolainojen muutos ulk	3	3	3
Antolainojen muutos sis	296	296	296
Lainanotto	8 300	16 800	15 200
Pitkäaik lainojen lyhennys ulk	-9 026	-8 790	-9 568
Pitkäaik lainojen lyhennys sis	0	0	0
Rahoitustoiminta	**-428**	**8 308**	**5 931**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**1 487**	**-64**	**-24**

Tilakeskuksen laskennallisen taseyksikön tulos- ja rahoituslaskelma

TULOSLASKELMA 1000 € ulk+sis	TILAKESKUS 2 023	2 024	2 025
Toimintatuotot	13 170	13 236	13 302
Valmistus omaan käyttöön	25	25	25
Toimintakulut	-8 857	-8 778	-8 861
Toimintakate	**4 338**	**4 483**	**4 466**
Verotulot	0	0	0
Valtionosuudet	0	0	0
Rahoitustuotot ja kulut	-1 224	-1 630	-2 075
Vuosikate	**3 115**	**2 853**	**2 391**
Poistot	-4 934	-3 817	-4 121
Tulos	**-1 820**	**-964**	**-1 731**
Tuloksenkäsittelyerät	99	99	99
Yli/alijäämä	**-1 721**	**-865**	**-1 632**

RAHOITUSLASKELMA 1000 € ulk+sis	TILAKESKUS TA2023	TS2024	TS2025
Vuosikate	3 115	2 853	2 391
Tulorah korjauserät	0	0	0
Toiminnan rahavirta	**3 115**	**2 853**	**2 391**
Investointimenot	-6 460	-14 075	-9 020
Rahoitusosuudet	0	0	0
Myynnit	100	100	100
Investointien rahavirta	**-6 360**	**-13 975**	**-8 920**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-3 246**	**-11 122**	**-6 529**
Antolainojen muutos ulk	0	0	0
Antolainojen muutos sis	0	0	0
Lainanotto	8 300	16 800	13 700
Pitkäaik lainojen lyhennys ulk	-5 422	-5 736	-7 138
Pitkäaik lainojen lyhennys sis	0	0	0
Rahoitustoiminta	**2 878**	**11 064**	**6 562**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**-368**	**-58**	**33**

16 LIIKELAITOSTA KOSKEVAT TAVOITTEET JA LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN

Sastamalan Vesi liikelaitokselle asetettavat sitovat tavoitteet

Sitovuustaso on määritelty edellä kappaleessa 10.

Valtuustotason sitovat taloudelliset tavoitteet vuodelle 2023, 1000 €		
Tulostavoite	7	
Korvaus peruspääomasta	0 tilapäisesti vuosina 2021-2023	
Toiminta-avustus liikelaitokselle	0	
Kunnan pääomasijoitus liikelaitokseen	0	
Liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle	0	
Ulkoisen lainanoton enimmäismäärä	1 900	
Kokonaisinvestointien nettomäärä	2 150	
Vuonna 2023 toteutettavat yli 500 000 euron hankkeet	**Kustannukset 2023**	**Kokonais-kustannusarvio**
Vuonna 2023 ei ole yli 500 000 euron hankkeita.		

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	**Liikelaitoksen kaupunki-strategiasta johdettu tavoite**	**Sitova tavoitetaso**	**Mittari**	**Toimenpiteet 2023**
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Tukea uudisrakentamisella uusien rakennuskelpoisten tonttien saamista myyntiin	Vesihuollon rakentaminen käyttöön tuleville uusille tonteille määrärahojen puitteissa ja tarpeen varmistuttua	Tarpeen kattaminen	Vesihuollon rakentaminen määrärahojen puitteissa tarpeen varmistuttua
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Vuotovesien määrän vähentäminen	Vuotovesimäärän pitkän ajan keskiarvon aleneminen	Vuotovesien pitkän ajan keskiarvo	Suunnitelmallinen verkostosaneeraus annettujen määrärahojen puitteissa

Muut toimenpiteet

Aiemman linjauksen mukaisesti kaupunki ei peri Sastamalan Vedeltä peruspääoman korkoa vuosina 2021-2023. Vuonna 2024 2020 korko on 1 %, 132 000 euroa). Menettelyn tavoitteena on vahvistaa kaupungin strategian ’Elinvoimaa työllä ja yrittäjyydellä’ näkökulman mukaisia toimenpiteitä.

Sastamalan Vesi liikelaitoksen talousarvio on omana kokonaisuutenaan esitetty talousarviokirjan lopussa.

Liikelaitoksen vaikutus tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN (1000 eur)
TA2023

	Sitovuustarkastelu			Eliminoinnit		Kokonaistarkastelu
	Talousarvion toteutuminen					
	Kaupunki ulk+sis	**Liikelaitos yhteensä ulk+sis**	**Kaupunki+ liikelaitos ulk+sis yht**	**Kaupunki sisäisten eliminointi**	**Liikelaitos yhteensä sis. eliminointi**	**Tuloslaskelma tilinpäätöksessä ulkoinen**
Toimintatulot						
Myyntitulot, ulkoiset	9 700	6 623	16 323			16 323
Myyntitulot, sisäiset	2 253	266	2 519	-2 253	-266	
Maksutulot, ulkoiset	2 457		2 457			2 457
Maksutulot, sisäiset	19		19	-19		
Tuet ja avustukset	2 154	3	2 158			2 158
Tuet ja avustukset, kunnalta						
Muut toimintatulot, ulkoiset	5 902		5 902			5 902
Muut toimintatulot, sisäiset	8 357		8 357	-8 357		
Toimintatuotot yhteensä	**30 842**	**6 892**	**37 734**	**-10 629**	**-266**	**26 839**
Valmistus omaan käyttöön	**257**	**193**	**450**			**450**
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-42 442	-776	-43 218			-43 218
Palvelujen ostot, ulkoiset	-20 735	-2 928	-23 663			-23 663
Palvelujen ostot, sisäiset	-2 496	-234	-2 729	2 496	234	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulk.	-5 795	-1 225	-7 019			-7 019
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sisäiset	-128		-128	128		
Avustukset	-2 916		-2 916			-2 916
Avustukset liikelaitokselle						
Muut toimintamenot, ulkoiset	-1 848	-42	-1 890			-1 890
Muut tomintamenot, sisäiset	-7 966	-72	-8 038	7 966	72	
Toimintakulut yhteensä	**-84 325**	**-5 276**	**-89 601**	**10 590**	**305**	**-78 706**
Toimintakate	**-53 227**	**1 809**	**-51 418**	**-40**	**40**	**-51 418**
Verotulot	48 965		48 965			48 965
Valtionosuudet	18 000		18 000			18 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-628	-76	-704			-704
Korkotuotot, ulkoiset	5		5			5
Korkotuotot, sisäiset						
Muut rahoitustuotot, ulkoiset	103		103			103
Muut rahoitustuotot, sisäiset	725		725	-725		
Korkokulut, ulkoiset	-721	-76	-797			-797
Korkokulut, sisäiset						
Muut rahoituskulut, ulkoiset	-15		-15			-15
Korvaus jäännöspääomasta	-725		-725	725		
Muut rahoituskulut, sisäiset						
Vuosikate	**13 110**	**1 733**	**14 843**	**-40**	**40**	**14 843**
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 274	-1 726	-10 000			-10 000
Satunnaiset erät						
Tilikauden tulos	**4 836**	**7**	**4 843**	**-40**	**40**	**4 843**

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN (1000 eur) TA2023						
	Sitovuustarkastelu			Eliminoinnit		Kokonaistarkastelu
	Talousarvion toteutuminen					
	Kaupunki ulk+sis	Liikelaitos yhteensä ulk+sis	Kaupunki+ liikelaitos ulk+sis yht	Kaupunki sisäisten eliminointi	Liikelaitos yhteensä sis. eliminointi	Rahoituslaskelma tilinpäätöksessä ulkoinen
Tulorahoitus						
Vuosikate	13 110	1 733	14 843	-40	40	14 843
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot						
Ulkoiset investointimenot	-11 585	-2 150	-13 735			-13 735
Sisäiset liittymismaksut						
Rahoitusosuudet investointimenoihin	90		90			90
Omaisuuden ulkoiset luovutustulot	300		300			300
Toiminnan ja investointien rahavirta	**1 915**	**-417**	**1 498**	**-40**	**40**	**1 498**
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten muutos ulk	3		3			3
Antolainasaamisten muutos sis.	296		296	-296		
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten muutos ulk.	-726	698	-28			-28
Pitkäaikaisten muutos sis.		-296	-296		296	
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen var. ja po:n muut.						
Vaihto-omaisuuden muutos						
Saamisten muutos						
Saamisten muutos sis.						
Korottomien velkojen muutos						
Korottomien velkojen muutos sis						
Rahoituksen rahavirta	**-428**	**402**	**-26**	**-296**	**296**	**-26**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**1 487**	**-15**	**1 473**	**-335**	**335**	**1 473**

Liikelaitoksen vaikutus kunnan toimintakatteeseen:

TA2023 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Ulkoinen myynti	6 626	20 213	26 839
Toimintamenot	-4 778	-73 479	-78 256
Vaikutus toimintakatteeseen	**1 849**	**-53 266**	**-51 418**

Liikelaitoksen vaikutus kunnan vuosikatteeseen:

TA2023 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan toimintakatteeseen	1 849	-53 266	-51 418
Ulkoiset rahoituserät	-76	66 337	66 261
Vaikutus vuosikatteeseen	**1 773**	**13 071**	**14 843**

Liikelaitoksen vaikutus kunnan poistojen määrään ja tilikauden tulokseen:

TA2023 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan vuosikatteeseen	1 773	13 071	14 843
Vaikutus kunnan poistoihin	**-1 726**	**-8 274**	**-10 000**
Vaikutus tilikauden tulokseen	**47**	**4 797**	**4 843**

Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan ja investointien rahavirtaan:

TA2023 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan vuosikatteeseen	1 773	13 071	14 843
Ulkoiset satunnaiset erät	0	0	0
Ulkoiset tulorahoituksen korjauserät	0	0	0
Ulkoiset investointimenot	-2 150	-11 585	-13 735
Ulkoiset investointitulot	0	390	390
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	**-377**	**1 876**	**1 498**

Liikelaitoksen vaikutus kunnan rahoituksen rahavirtaan:

TA2023 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Ulkoiset antolainasaamisten muutokset	0	3	3
Ulkoiset velkojen muutokset	698	-726	-28
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Toimeksiantojen var. ja po:n muut.	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0
Ulkoiset saamisten muutokset	0	0	0
Ulkoiset korottomien velkojen muutokset	0	0	0
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	**698**	**-724**	**-26**

Liikelaitoksen vaikutus kunnan maksuvalmiuteen

TA2023 (1000 eur)	Liikelaitos	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-377	1 876	1 498
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	698	-724	-26
Vaikutus maksuvalmiuteen	**321**	**1 152**	**1 473**

17 SASTAMALAN KONSERNIIN KUULUVILLE YHTIÖILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET

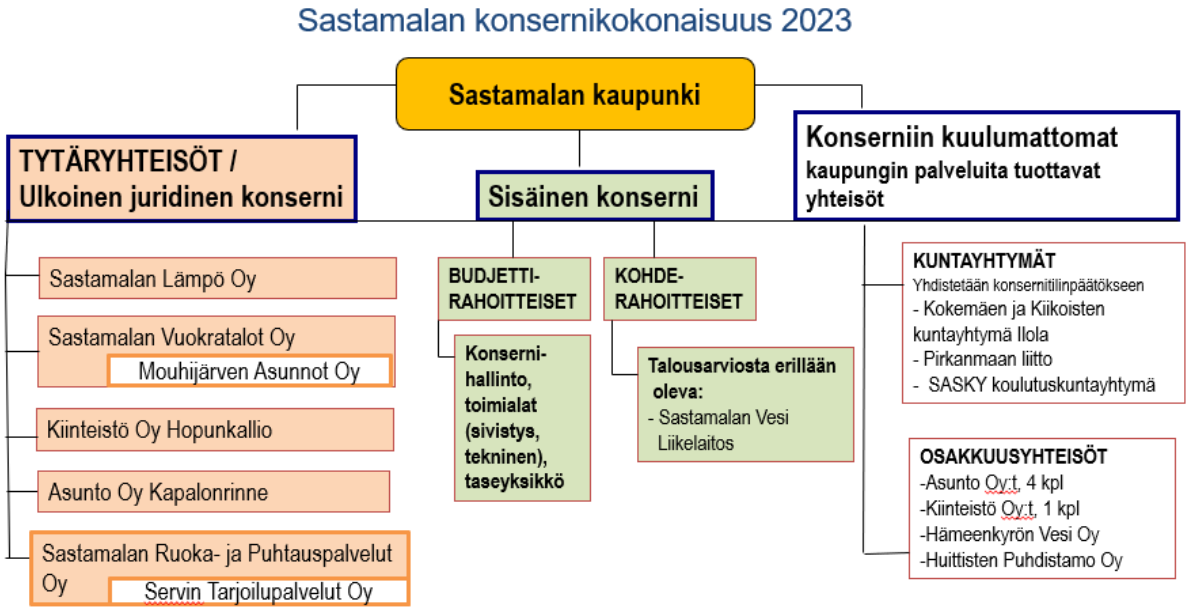

Konsernikokonaisuuden muutokset 2022-2023:
- Sastamalan Tukipalvelu Oy:n (tytäryhtiö) toiminta päättyy vuoden 2022 lopulla
- Mouhijärven Asunnot Oy:n (tytäryhtiö) osakkeet siirtyvät Sastamalan Vuokratalot Oy:lle
- Asunto Oy Hämeenrannan osakkeet (tytäryhtiö) myydään yksityiselle taholle
- Kapalonrinteen (tytäryhtiö) yhtiömuoto muutetaan kiinteistöosakeyhtiöstä asunto-osakeyhtiöksi
- Pirkanmaan sairaanhoitopiirin (kuntayhtymä) toiminta päättyy 1.1.2023 lukien
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan toiminta päättyy sote-uudistukseen liittyen

Konserniohjaus ja konserniin kuuluville tytäryhtiöille ja kuntayhtymille asetettavat tavoitteet

Kuntalaki (410/2015) sisältää määräykset omistaja- ja konserniohjauksesta. Kaupungin päivitetty konserniohje on hyväksytty valtuustossa vuonna 2022. Tytäryhtiöiden tulee soveltuvin osin noudattaa kaupungin konserniohjetta, omistajapoliittisia linjauksia, henkilöstöpolitiikkaa, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistusta sekä muuta konsernia koskevaa ohjeistusta.

Kaupunki ohjaa tytäryhtiöidensä toimintaa myös asettamalla niille tavoitteita talousarviossa. Kaupungin keskeisimmille tytäryhtiöille määritellään sitovat tavoitteet kaupungin talousarvioon sisältyvillä yhtiöiden tuloskorteilla. Muiden yhtiöiden osalta tavoitteena on, että yhtiöitä hoidetaan terveellä liiketoimintaperiaatteilla ja että ne toimivat ilman kaupungin taloudellista avustusta tai muuta tukea.

Osakkuusyhteisöille ei talousarviossa aseteta omia tavoitteita. Osakkuusyhteisöistä merkittävimmät ovat Hämeenkyrön Vesi Oy ja Huittisten Puhdistamo Oy. Pääsääntö osakkuusyhtiöiden toiminnassa ja seurannassa on, että yhtiöt toteuttavat yhtiöjärjestyksen mukaista tehtäväänsä ja niiden taloutta hoidetaan terveellä liiketoimintaperiaatteella.

Kuntayhtymien osalta tavoitteet on asetettu kuntayhtymien omissa taloussuunnitelmissa ja -arvioissa. Kaupunki seuraa kuntayhtymien tavoitteiden toteutumista.

Konsernia koskevat tavoitteet:
- Konsernivelkataso säilyy alle valtakunnan keskitason, seuranta vuosittain
- Tytäryhteisöjen osalta laaditaan kehittämissuunnitelma, joka esitellään valtuustolle erillisessä seminaarissa vuoden 2023 aikana.

Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Ruoka-, puhtaus- ja ravitsemusterapeutin palvelut sekä koulutus- ja asiantuntijapalvelut.
365 – asiakkaidemme terveyden ja hyvinvoinnin parhaaksi.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2023-2025)

Tyytyväiset tilaaja- ja loppuasiakkaat.
Kannattavat ja kilpailukykyiset palvelut.
Vastuullinen toiminta.
Hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden turvaaminen kestävällä tavalla.
Veto- ja pitovoimainen työpaikka erilaisissa elämäntilanteissa.
Palvelutuotannon laajentaminen hyvinvointialueella.
Omistuspohjan kasvattaminen.
Asiantuntijapalveluiden kehittäminen ja myynnin kasvattaminen.
Digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen hallitusti.
Puhtausalan aktiivinen kehittäminen valtakunnallisesti erilaisissa projekteissa, ja alan edelläkävijänä profiloituminen.

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2023-2025

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa 1.1.2023 siitä tulee liikevaihdolla mitattuna yhtä suuri asiakas kuin Sastamalan kaupungista.
Pääomistajan mahdolliset toiminnan muutokset, esim. palveluverkon muutokset ja palveluiden yksityistäminen voivat vaikuttaa merkittävästi yhtiön toimintaedellytyksiin.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2023-2025

Heikosti kannattamattomien toimintojen tarkastelu ja niiden kehittäminen tai niistä luopuminen, mikäli mahdollista.
Kasvumahdollisuuksien hyödyntäminen.
Ruokapalveluiden tuotanto-palvelukeittiörakenteen kehittäminen ja prosessien virtaviivaistaminen.
Tuotannonohjauksen kehittäminen ja tehostaminen.
Digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen hallitusti.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

Riski: Osakkaiden tekemät ratkaisut (esim. päivähoidon yksityistäminen) sekä muutokset väestön ikärakenteessa vähentävät ruokapalveluiden myyntiä.
Varautuminen: Myynnin kasvattaminen hyvinvointialueella Sastamalan rajojen ulkopuolella, osakaspohjan laajentaminen, uudet palvelut nykyisille asiakkaille, ruokatuotannon tehokkuuden parantaminen.

Riski: Palvelutuotannossa tarvittavien aineiden, tarvikkeiden tai palveluiden kustannukset nousevat selvästi yleistä hintojen nousua nopeammin.
Varautuminen: Neuvottelut toimittajien kanssa. Hintaneuvottelut omien palvelujen hinnoittelua koskien omistajien kanssa, erilaiset kustannusten hallinnan keinot riippuen mikä kustannus nousee.

Riski: Resurssivaje.
Varautuminen: Henkilöstösuunnittelu, sijaistamiskäytännöt, vuokratyövoiman käyttö, tehtäväsiirrot, sisäiset sijaiset, joustavat toimintatavat, palkkaus ja palkitseminen sekä henkilöstöedut, työnantajaimagon parantaminen.

Muutokset toiminnassa ja toimintaympäristössä

Maailmanmarkkinatilanteesta johtuen elintarvikkeiden, kuljetusten ja energian hinnat ovat nousseet merkittävästi vuoden 2022 aikana. Epävarmuus markkinoilla jatkunee edelleen vuoteen 2023.
Palveluiden volyymi pienenee vuoden 2022 syksyllä johtuen päivähoidon yksikön yksityistämisestä ja varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrän vähenemisestä. Servin palveluiden piirissä olevien lasten määrä pienenee 15 %, mikä heikentää ruokapalvelujen kannattavuutta.

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tuloskortti

Tytäryhtiön tavoite kaupunkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Tuottavuus	Vuosittain asetettavan liikevoittotavoitteen saavuttaminen. Sopimushintojen korotukset omistajalle enintään yhtä suuret kuin yleinen kustannustason nousu.	Liikevoittoprosentti. Sopimushintojen muutokset keskimäärin omistajalle / yleinen kustannuskehitys.	Heikosti kannattamattomien toimintojen tarkastelu ja niiden kehittäminen tai niistä luopuminen, mikäli mahdollista. Kasvumahdollisuuksien hyödyntäminen. Ruokapalveluiden tuotanto-palvelukeittiörakenteen kehittäminen ja prosessien virtaviivaistaminen.
Asiakastyytyväisyys / henkilöstötyytyväisyys (mitataan vuorovuosina)	Servin asiakastyytyväisyys on hyvä / Henkilöstön työtyytyväisyys on hyvä	Tyytyväisten asiakkaiden osuus / Henkilöstön kokonaistyytyväisyys	Palvelukonseptien kehittäminen yhteistyössä tilaaja-asiakkaiden kanssa. Yhteistyömallin luominen hyvinvointialueen kanssa.
Paikallisuus	Paikallisesti tuotettujen elintarvikkeiden osuus kasvaa nykyisestä. Kotimaisten elintarvikkeiden osuus pysyy korkeana.	Paikallisten elintarvikkeiden osuus kaikista elintarvikkeista, % Kotimaisten elintarvikkeiden osuus määritellyissä tuoteryhmissä, %.	Jatketaan määrätietoista työtä paikallisten elintarvikkeiden hyödyntämiseksi ruokatuotannossa. Pidetään kotimaisuusaste korkeana.

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto €	9 408 000	9 762 000	10 030 000		
Liikevaihdon muutos %	+5,1	+7,3	+2,7		
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	174	176	175		
Henkilöstökulut €/hlö	33 112	33 000	33 800		
Investoinnit €	53 180	100 000	100 000		
Lainamäärä €	0	0	0		
Taseen loppusumma €	1 885 000	1 950 000	1 950 000		
Rahavarat tilikauden lopussa €	623 000	720 000	750 000		
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	95	95	95		
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaihdosta €	7 724 000	7 900 000	4 600 000 (alustava arvio)		
Osingonmaksu emolle €	0	0	0		

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto	9 408	9 762	10 030		
Liiketoiminnan muut tuotot	18	6	6		
Materiaalit ja palvelut	2 511	3 167	3 328		
Henkilöstökulut	5 728	5 812	5 920		
Suunnitelman mukaiset poistot	66	66	65		
Liiketoiminnan muut kulut	1615	703	701		
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	**- 493**	**+20**	**+22**		
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0		
Voitto (+) / tappio (-)	**-493**	**+20**	**+22**		
Veronpalautus/jäännösvero	0	0	0		
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	**-493**	**+20**	**+22**		

Sastamalan Vuokratalot Oy

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Yhtiön toimialana on asuntotarpeen tyydyttämiseksi Sastamalan talousalueella omistaa, hallita ja ylläpitää kiinteistöjä ja rakennuksia sekä hankkia ja omistaa kiinteistöjen ja huoneistojen hallintaan oikeuttavia osakkeita sekä vuokrata asuntoja asunnontarvitsijoille.
Yhtiöllä on kiinteistöjä 36 kpl, joista 10 kpl on kerrostaloja ja 26 kpl pien- ja rivitaloja. Vuokra-asuntoja kiinteistöissä on yhteensä 480 kpl ja vuokrattava huoneistoala on n. 26.925 m2.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2023-2025)

Liiketoimintastrategiassa on määritelty yhtiön tarkemmat tavoitteet (salkutus, pts). Kiinteistökohtaisten toimenpiteiden (kunnostus, myynti ym.) määrittäminen.Laajempi PTS-suunnitelma korjaukset toteutuvat kuntoarvioiden ja kuntotutkimuksien kautta tulevina vuosina. Yhtiö joutuu tekemään päätöksiä jo purettaviksi aiottujen talojen lisäksi, lisä puruista, koska kuntotutkimusten jälkeen arvioidaan onko järkevä tehdä laajoja korjauksia ja mikä niiden vaikutus on vuokranmäärittelyssä. Mahdollista on, että on järkevämpi rakentaa uudisrakennuksia, joissa pystytään ottamaan vanhusväestö ja liikuntarajoitteiset huomioon

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2023-2025

Kaupungin omistamien tytäryhtiöiden fuusio. Ostetaan palvelua ulkopuolelta ja pyritään tuottamaan edullisemmin palvelut yhtiölle. Kilpailutetaan toimintoja kulujen karsimiseksi.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2023-2025

Käyttöasteen paraneminen strategian toteuttamisen myötä.
Kiinteistöjen tasearvojen alaskirjaustarve.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

RISKIANALYYSI
- Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä
- tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä asukkaisiin liittyvien tavoitteiden toteutuminen eli hyvä käyttöaste ja kohtuullinen, kilpailukyinen vuokrataso
- riskit: henkilö- ja omaisuusriskit, toiminnan ja liiketoiminnan riskit liiketoiminnan taloudellisista riskeistä.

LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ
- asuntojen sijainti / kysyntä
- varallisuuden hoito (ennustettavuus, vakaus, korjausvelka)
- lainasalkku (ei spekulointia, vakaus ja ennustettavuus)
- sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus)
- asukkaat (maksukyky ja siitä huolehtiminen, vaihtuvuuden hallinta)
- yhteiskunnalliset muutokset (mm. muuttoliike, kuntarakenteen muutokset, omistajan tuottotavoitteet, rakentamisen sääntely).

Muutokset toiminnassa ja toimintaympäristössä

Energiahintojen merkittävä nousu.

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tuloskortti

Tytäryhtiön tavoite kaupunkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Yhtiö toimii ilman kaupungin avustusta	Tilikauden tulos positiivinen	Tuloslaskelma	Yhtiön toiminnan ja talouden toteutumista seurataan aktiivisesti, jotta taloudellinen tulos saavutettaisiin.
Vuokra-asuntojen käyttöaste on hyvä	Käyttöaste > 95 %	Käyttöastetilasto	Jatketaan asuntojen markkinoimista ja tehdään tarvittaessa päätökset asuntojen vähentämisestä joko myymällä tai purkamalla asuntoja.
Yhtiön lainanhoitokyky on hyvä	Lainojen lyhentäminen maksusuunnitelman mukaisesti	Lainojen lyhennykset	Yhtiö maksaa lainanlyhennykset maksusuunnitelman mukaisesti.

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto €	2 696 123	2 467 236	2 934 535		
Liikevaihdon muutos %	-2,6	-0,06	+8,8		
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	7	7	6		
Henkilöstökulut €/hlö	47 859	50 414	48 584		
Investoinnit €	522 572	1 217 962	428 991		
Lainamäärä €	7 649 146	7 625 307	6 730 110		
Taseen loppusumma €	10 052 512	9 898 831	9 460 097		
Rahavarat tilikauden lopussa €	1 649 710	900 000	900 000		
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	100	100	100		
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaihdosta €	112 180	99 783	107 859		
Osingonmaksu emolle €	0	0	0		
Kulut / asuin-m^2	6,66 / 10,08	7,65 / 5,61*	8,38 / 6,52		
Vuokra-asuntojen määrä	496		479		

*Mittari Kulut / asuin-m^2 : *'* taulukossa ilmoitettu 1 luku: liiketoiminnan kulut (sis. poistot) / 2 luku: kiinteistön muut hoitokulut keskim. asuin-m^2 kohti*

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto	2 696	2 467	2 934		
Liiketoiminnan muut tuotot	109	99	105		
Materiaalit ja palvelut	-2 231	-1 833	-2 130		
Henkilöstökulut	-335	-352	-291		
Suunnitelman mukaiset poistot	-816	-311	-316		
Liiketoiminnan muut kulut	-7	0	0		
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	**-584**	**+69**	**+302**		
Rahoitustuotot ja -kulut	-114	-67	-129		
Voitto (+) / tappio (-)	**-698**	**+2**	**+173**		
Veronpalautus/jäännösvero	698	0	-173		
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	**0**	**+2**	**0**		

Kiinteistö Oy Hopunkallio

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja arvopapereita ja käydä kauppaa niillä. Kiinteistöyhtiön tehtävänä oli rakentaa Hopunkallion palvelukeskus. Rakennuksen pinta-ala yhdyskäytävineen on 4 926 m2 ja tilavuus 18 860 m3.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2023-2025)

Yhtiö toimii siten, että se pystyy hoitamaan vuosittain tarvittavat käyttötalous- ja pääomakustannukset.
Yhtiö ei tavoittele voittoa.

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2023-2025

Hopunkallio vuokraa suoraan tilansa eteenpäin, ostaa isännöintipalvelut Sastamalan Vuokratalot Oy:ltä sekä kiinteistönhoidon Pirkanmaan hyvinvointialueelta.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2023-2025

Energiansäästö.
Tilat kokonaisuudessaan vuokrattu Pirkanmaan Hyvinvointialueen ja Servin käyttöön. Kiinteistöyhtiön vuokrataso määritellään oikealle tasolle, jotta yhtiö pystyy toimimaan omavaraisesti.
Yhtiön isännöinti hoidetaan yhteistyössä Sastamalan Vuokratalot Oy:n kanssa.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

RISKIANALYYSI
- Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa, luokitella, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä riskejä
- tavoitteena on varmistaa yhtiön talouteen ja toimintaan sekä vuokralaisiin liittyvien tavoitteiden toteutuminen eli tyytyväiset käyttäjät ja vuokralaiset ja kohtuullinen, kilpailukyinen vuokrataso
- riskit: henkilö- ja omaisuusriskit, toiminnan ja liiketoiminnan riskit liiketoiminnan taloudellisista riskeistä.

LIIKETOIMINNAN TALOUDELLISISTA RISKEISTÄ
- Pirkanmaan Hyvinvointialueen palveluverkko (vuokralaisten tarpeet muuttuu, tilat jäävät tyhjilleen)
- varallisuuden hoito (ennustettavuus, vakaus, korjausvelka)
- lainasalkku (vakaus ja ennustettavuus)
- sopimukset ja hankinnat (sisällön tuntemus)
- yhteiskunnalliset muutokset (mm. kuntarakenteen muutokset, omistajan tuottotavoitteet, rakentamisen sääntely).

Muutokset toiminnassa ja toimintaympäristössä

Sotesin käytössä olevat tilat siirtyvät Pirkanmaan hyvinvointialueen käyttöön.

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tuloskortti

Tytäryhtiön tavoite kaupunkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Yhtiö toimii terveellä liiketoimintaperiaatteella ja ilman kaupungin avustusta	Tilikauden tulos positiivinen	Tuloslaskelma	Yhtiön toiminnan ja talouden toteutumista seurataan aktiivisesti, jotta taloudellinen tulos saavutettaisiin.
Yhtiön lainanhoitokyky on hyvä	Lainojen lyhentäminen maksusuunnitelman mukaisesti	Lainojen lyhennykset	Yhtiö maksaa lainanlyhennykset maksusuunnitelman mukaisesti.

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto €	1 158 189	1 132 337	1 100 750		
Liikevaihdon muutos %	+2,8	+0,5	-2,8		
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	0	0	0		
Henkilöstökulut €/hlö	0	0	0		
Investoinnit €	0	0	0		
Lainamäärä €	6 677 225	6 677 225	6 267 050		
Taseen loppusumma €	7 698 189	7 629 577	7 728 825		
Rahavarat tilikauden lopussa €	-88 735	-20 000	20 000		
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	100	100	100		
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaih-dosta €	674 941	667 016	0		
Osingonmaksu emolle €	0	0	0		

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto	1 158	1 132	1 101		
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0		
Materiaalit ja palvelut	-309	-414	-399		
Henkilöstökulut	0	0	0		
Suunnitelman mukaiset poistot	-414	-361	-345		
Liiketoiminnan muut kulut	0	0	0		
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	**+435**	**+357**	**+356**		
Rahoitustuotot ja -kulut	-114	-112	-118		
Voitto (+) / tappio (-)	**+321**	**+235**	**+238**		
Veronpalautus/jäännösvero	-65	-47	-47		
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	**+256**	**+188**	**+191**		

Perustelut taloussuunnitelman olennaisille taloudellisille muutoksille/poikkeamille

- Konsernitili pyritään saamaan pysymään positiivisena.
- Vuokria ei koroteta.

Sastamalan Lämpö Oy

Seurantavastuullinen toimielin: Kaupunginhallitus
Seurannan vastuuhenkilö: Kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg

Tytäryhtiön toimiala ja perustehtävä

Kaukolämmön ja kylmän erillistuotanto ja jakelu, kaukolämmön jakelu asiakkaille.

Tytäryhtiön liiketoimintastrategia (omat strategiset päätavoitteet 2023-2025)

Yhtiön tavoitteena on toimia siten tuloksellisesti, että tulos mahdollistaa tarvittavat investoinnit lämmönjakeluverkostoon ja osingonjaon osakkaille yhtiön ns. juoksevan toiminnan ohella.

Merkittävimmät toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2023-2025

Energian hinnan merkittävä nousu.

Toiminnan painopisteet, muutokset ja tuottavuustoimenpiteet 2023-2025

Kaukolämpöverkoston laajentaminen ja uusien asiakkaiden hankinta toimintasuunnitelman mukaan.

Riskianalyysi / Muutoksiin liittyvät oleellisimmat riskit ja niihin varautuminen

Toiminnalliset riskit, varautuminen yhdessä lämpöenergiaa tuottavan yhtiön kanssa (vaihtoehtoiset lämmöntuotantotavat).
Tietojärjestelmien toimimattomuus, varautuminen tietoturvallisuuteen huomiota kiinnittämällä.

Muutokset toiminnassa ja toimintaympäristössä

Energian hintojen merkittävä nousu.
Epävarmuuden lisääntyminen ja varautumisen tehostaminen.

Valtuustotasolla määritetyt sitovat tavoitteet / Tuloskortti

Tytäryhtiön tavoite kaupunkikonsernin strategian toteuttamisessa	Sitova tavoitetaso	Mittari	Toimenpiteet 2023
Osingonmaksu osakassopimuksen mukaisesti	32 000 euroa	Osinko	Osingonmaksu
Asiakasmäärän säilyttäminen	Asiakkaiden pitäminen vähintään nykytasolla	Asiakkaiden lukumäärä	Kilpailukykyisen lämpöenergian jakaminen asiakkaille
Hinnoittelu valtakunnallisella keskitasolla	Valtakunnan keskihintaa sarjassaan	Energiateollisuuden hintatilasto	Maltillinen hinnoittelu

Talouden ja toiminnan mittarit / tunnusluvut

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto €	4 580 408	4 165 170	5 035 000		
Liikevaihdon muutos %	+14,4	-4,9	+20,9		
Henkilöstömäärä keskimäärin tilikaudella	2	2	2		
Henkilöstökulut €/hlö	73 685	76 000	77 000		
Investoinnit €	213 457	100 000	100 000		
Lainamäärä €	440 000	440 000	330 000		
Taseen loppusumma €	6 310 302				
Rahavarat tilikauden lopussa €	2 006 669				
Sastamalan kaupungin omistusosuus yhtiöstä %	80	80	80		
Sastamalan kaupungin osuus yhtiön liikevaihdosta €	750 932	833 000			
Osingonmaksu emolle €	32 000	32 000	32 000		
Kaukolämmön myynti GWh	61,9	58	58		
Asiakkaiden lukumäärä kpl	219	221	224		
Verkoston pituus km	35,2	34,1	36		

Tuloslaskelma (1000 €)	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Liikevaihto	4 508	4 165	5 035		
Liiketoiminnan muut tuotot	0				
Materiaalit ja palvelut	-3 824	-3 658	-4 676		
Henkilöstökulut	-147	-152	-154		
Suunnitelman mukaiset poistot	-257	-246	-246		
Liiketoiminnan muut kulut	-135	-133	-133		
Liikevoitto (+) / liiketappio (-)	**143**	**-25**	**-219**	**-0**	**0**
Rahoitustuotot ja -kulut	-13	-6	-6		
Voitto (+) / tappio (-)	**130**	**-32**	**-225**	**0**	**0**
Veronpalautus/jäännösvero	(6) -28	+15 0			
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	**108**	**-16**	**-225**	**0**	**0**

Perustelut taloussuunnitelman olennaisille taloudellisille muutoksille/poikkeamille

Ostoenergian suuri nousu lämmityskaudelle 2022-2023. Energiakustannusten nousua tuli myös vuodelle 2022. Näitä kaikkia nousseita energian hintoja ei ole viety asiakashintoihin.

18 TALOUSARVION SITOVAT ERÄT

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
TA2023 / 1000 EUR	**Sitovuus 1)**	**Määrärahat (1000 eur)**	**Tuloarviot (1000 eur)**
Käyttötalousosa			
Konsernihallinto			
Konsernipalvelut	N	3 982	
Maankäyttö	N	1 112	
Ympäristöterveydenhuolto	N	743	
Yhteiset erät	N	250	
Sivistystoimi			
Varhaiskasvatus	N	12 551	
Perusopetus	N	25 705	
Lukiokoulutus	N	2 606	
Elämänlaatu	N	7 034	
Tekninen toimi ilman TK			
Yhdyskuntatekniikka	N	3 325	
Maaseutupalvelut	N	257	
Tilakeskus taseyks.	N		4 338
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	B		48 965
Valtionosuudet	B		18 000
Rahoitustuotot ja- kulut, emo	N	238	833
Rahoitustuotot ja- kulut, Tilakeskus	N	1 224	
Satunnaiset erät	N		
Investointiosa			
Konsernihallinnon investoinnit	N	160	
Sivistystoimen investoinnit	N	80	
Teknisen toimen (pl Tilak) investoinnit	N	4 595	
Tilakeskuksen investoinnit	N	6 360	
Rahoitusosa			
Antolainasaamisten muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	B		
Antolainasaamisten vähennys	B		298
Lainakannan muuutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		8 300
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	9 026	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N		
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen		1 487	
Kaupunki ilman liikelaitosta		**80 734**	**80 734**

1) N= sitovuus nettomääräraha/tuloarvio, B=bruttomääräraha/tuloarvio

LIIKELAITOS, TALOUSARVION SITOVAT TALOUDELLISET TAVOITTEET

Sastamalan Vesi liikelaitos (1000 eur)	**Sitovuus 1)**	
Tulos	N	
Korvaus peruspääomasta	B	
Kaupungin tuki liikelaitokselle	B	
Peruspääomasijoitus ja -palautus	B	
Investointien kokonaismäärä netto	B	2 150
Lainanoton enimmäismäärä	B	1 900

19 SASTAMALAN VESI LIIKELAITOKSEN TALOUSARVIO 2021 JA TALOUSSUUNNITELMA 2023-2025

Sastamalan Vesi Liikelaitos

Vastuualueen vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Kimmo Toukoniemi

Liikelaitoksen tehtävä / palvelusuunnitelman kuvaus

Vesihuollon perustehtävänä on vesi- ja viemärilaitoksen suunnittelu ja rakentaminen sekä järjestelmien käyttö ja ylläpito toiminta-alueella. Liikelaitos tuottaa laadukasta talousvettä ja huolehtii jäteveden vastaanotosta ja käsittelystä.

Vesilaitoksella on asiakkaita noin 20 600 ja jätevesiasiakkaita 17 800 henkilöä. Liikelaitos toteuttaa vesihuoltolaitosten ja –verkoston rakentamista ja kunnossapitoa.

Liikelaitoksen toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Suunnitelmakaudella pyritään saamaan talous tasapainoon ja tulos pysymään positiivisena. Vuotovesien määrä pyritään saamaan kuriin. Erityisesti puututaan vesivuotoihin. Verkoston saneerausta jatketaan saneerausohjelman mukaisesti.

Kaupunki on päättänyt olla perimättä Sastamalan Vedeltä peruspääoman korkoa vuosina 2021-2023 (vuonna 2020 korko oli 1 %, 132 000 euroa). Menettelyn tavoitteena on vahvistaa kaupungin strategian 'Elinvoimaa työllä ja yrittäjyydellä' näkökulman mukaisia toimenpiteitä.

Sastamalan Vesi ja yhdyskuntatekniikka laativat keskinäisen sopimuksen hulevesien hallinnan järjestämisestä ja rahoittamisesta vuoden 2023 talousarvioon.

Valtuustotason sitovat taloudelliset tavoitteet vuodelle 2023, 1000 €		
Tulostavoite	7	
Korvaus peruspääomasta	0 tilapäisesti vuosina 2021-2023	
Toiminta-avustus liikelaitokselle	0	
Kunnan pääomasijoitus liikelaitokseen	0	
Liikelaitoksen pääoman palautus kunnalle	0	
Ulkoisen lainanoton enimmäismäärä	1 900	
Kokonaisinvestointien nettomäärä	2 150	
Vuonna 2023 toteutettavat yli 500 000 euron hankkeet	**Kustannukset 2023**	**Kokonais-kustannusarvio**
Vuonna 2023 ei ole yli 500 000 euron hankkeita.		

Tuloskortti / Valtuustotason sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen valinta	**Liikelaitoksen kaupunkistrategiasta johdettu tavoite**	**Sitova tavoitetaso**	**Mittari**	**Toimenpiteet 2023**
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Tukea uudisrakentamisella uusien rakennuskelpoisten tonttien saamista myyntiin	Vesihuollon rakentaminen käyttöön tuleville uusille tonteille määrärahojen puitteissa ja tarpeen varmistuttua	Tarpeen kattaminen	Vesihuollon rakentaminen määrärahojen puitteissa tarpeen varmistuttua
Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen	Vuotovesien määrän vähentäminen	Vuotovesimäärän pitkän ajan keskiarvon aleneminen	Vuotovesien pitkän ajan keskiarvo	Suunnitelmallinen verkostosaneeraus annettujen määrärahojen puitteissa

Vastuualueen toiminnan volyymia, muutosta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut (ei-sitova)

Mittari	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Vesiasiakkaita (liittymiä)	20 200 (6 060)	20 580 (6 295)	20 560 (6 310)	20 500 (6 325)	20 440 (6 340)
Laskutettu vesi m3	1 029 683	1 009 000	998 000	987 000	976 000
Jätevesiasiakkaita (liittymiä)	17 890 (5 080)	17 830 (5 020)	17 810 (5 030)	17 760 (5 040)	17 710 (5 050)
Laskutettu jätevesi m3	947 030	954 000	944 000	934 000	924 000

Tuloarviot ja määrärahat

Sastamalan Vesi -liikelaitos **(1000 €)** Ei sitova, sitovuusmäärittely tulostasolla*	TP2021	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Toimintatuotot (+)	6 609	6 659	6 892	6 823	6 756
Valmistus omaan käyttöön (+)	186	186	193	197	201
Toimintakulut (-)	-4 742	-4 997	-5 276	-5 082	-5 107
Toimintakate, netto* (+/-)	**2 053**	**1 847**	**1 809**	**1 938**	**1 850**
Poistot ja arvonalentumiset (-)	-1 669	-1 802	-1 726	-1 734	-1 768
Vyörytykset ja muut laskennalliset erät (+/-)			0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset (+/-)	**384**	**46**	**83**	**204**	**82**

SASTAMALAN VESI LIIKELAITOKSEN INVESTOINTISUUNNITELMA

Sastamalan Vesi liikelaitos	2023	2024	2025	TS 2023- 2025
Kaupunkistrategian mukaiset kohteet				
*Uudet kaava-alueet				
*asuntoalueet	100	200	100	400
*teollisuusalueet	100			100
Vesilaitoksen ylläpitoinvestoinnit				
*vesilaitoksen kohteet	400			400
*viemärilaitoksen kohteet	350	500	250	1 100
Haja-asutusalueen vesihuolto	200	100	100	400
Vesihuoltolinjojen saneeraus	1 000	1 250	1 550	3 800
Investointimenot	2 150	2 050	2 000	6 200
Rahoitusosuudet	0	0	0	0
Käyttöom. Myynnit	0	0	0	0
Yhteensä	**2 150**	**2 050**	**2 000**	**6 200**

SASTAMALAN VESI LIIKELAITOKSEN TULOS- JA RAHOITUSLASKELMA

TULOSLASKELMA 1 000 € **Ulkoinen+sisäinen**	**TA 2023**	**TS 2024**	**TS 2025**
Toimintatuotot	6 892	6 823	6 756
Valmistus omaan käyttöön	193	197	201
Liiketoiminnan kulut	-5 276	-5 082	-5 107
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Suunnitelman muk.poistot	-1 726	-1 734	-1 768
Liikeylijäämä/liikealijäämä	**83**	**204**	**83**
Rahoitustuotot ja -kulut	-76	-267	-323
Ylijäämä/alijäämä ennen satunnaisia eriä	**7**	**69**	**-107**
Satunnaiset erät	0	0	0
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia	**7**	**69**	**-107**
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	102	90	90
Varausten lisäys(-)/vähennys(+)	0	0	0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	**109**	**159**	**-18**

RAHOITUSLASKELMA 1 000 € **Ulkoinen+sisäinen**	**TA 2023**	**TS 2024**	**TS 2025**
Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta			
Tulorahoitus			
Liikeylijäämä/alijäämä	83	204	83
Poistot ja arvonalentumiset	1 726	1 734	1 768
Rahoitustuotot ja -kulut	-76	-267	-323
Investoinnit			
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 150	-2 050	-2 000
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	0	0	0
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	**-417**	**-379**	**-473**
Rahoitustoiminnan kassavirta			
Lainakannan muutokset			
Kunnalta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys			
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 900	2 100	2 300
Kunnalta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-296	-296	-296
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 202	-1 392	-1 532
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	**402**	**412**	**472**
Kassavarojen muutos	**-15**	**33**	**0**